HET LAND VAN AALST

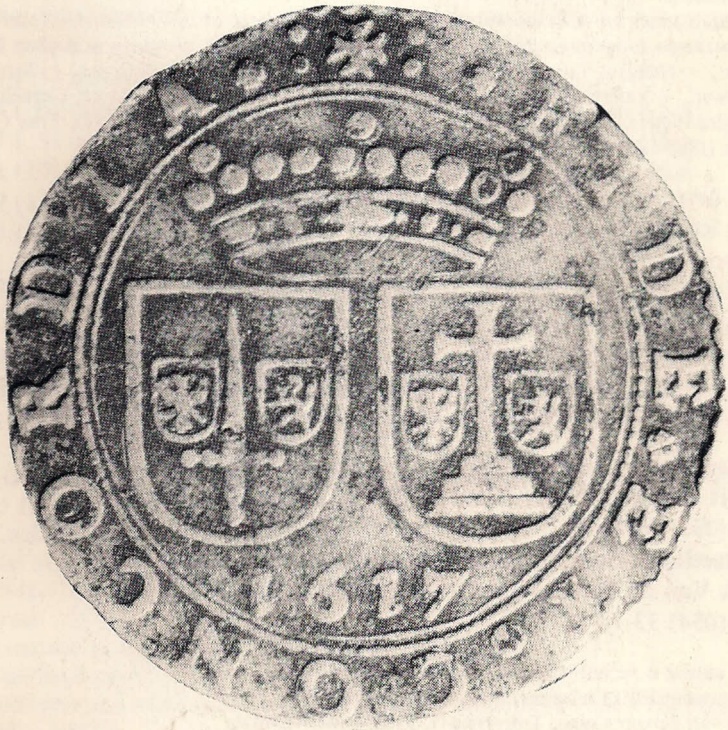

Tijdschrift van de Geschiedkundige Vereniging Het Land van Aalst

Het Land van Aalst

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

Uitgegeven door de geschiedkundige vereniging ,,Het Land van Aalst'', met de steun van de Vlaamse Gemeenschap, het Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen en de Stad Aalst.

Prijs voor een jaarabonnement:
Leden: 500 fr. - Steunende leden: 800 fr. - Ereleden: 1200 fr.
Te storten op rek. 000-0586911-61 van Het Land van Aalst, Bevegemstraat 14, 9620 Zottegem.

De vereniging werd opgericht in 1949 en heeft als werkgebied de gemeenten van de vroegere bestuurlijke eenheid ,,Het Land van Aalst'' in haar grootste uitgestrektheid, alsmede van enkele aangrenzende Oostvlaamse gemeenten (grosso modo de streek tussen Schelde en Dender).
Initiatiefnemers en stichters waren Albert Van Lil (beheerder 1949-66) en + Jozef Van Overstraeten (voorzitter 1949-52). Tot de stichters hoorden eveneens + Arthur Broeckaert, + Hendrik Vangassen (voorzitter (1954-63), + Jozef Van Cleemput, + Jozef De Brouwer, + Valère Gaublomme, Frits Van Acker, Basiel Boel, + Marcel Cornelis, en + Jules Pieters. Latere voorzitters waren + Jozef Borremans (1953-1954), Frits Courteaux (1963-1980) en Luc De Rijck (1980-1984), beiden erevoorzitter.

Het bestuur van de vereniging is als volgt samengesteld:
Luc Robijns, voorzitter
Marcel Cock, ondervoorzitter
Basiel Boel (verslaggever), Sylvain De Lange (redacteur), Clemens Uyttersprot (erebestuurslid), Marc Uyttersprot (bibliothecaris-archivaris), Geert Van Bockstaele (beheerder), Dirk Van de Perre (redactiesecretaris), Georges Vande Winkel (bibliografie), Albert Van Lil (erebestuurslid), Wilfried Vernaeve (redacteur).

Ledenadminstratie en algemene correspondentie:
Geert Van Bockstaele, Bevegemstraat 14, 9620 Zottegem
tel. (091) 60 19 04.
Redactiesecretariaat en toezending kopij:
Dirk Van de Perre, Hoogstraat 23, 9401 Ninove-Pollare
tel. (054) 33 73 27.

Elke auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikel.
Verantwoordelijke uitgever: Dirk Van de Perre
Zetel van de vereniging: Tulpstraat 1, 9308 Aalst-Hofstade
Kaftontwerp: Bart Maris
Drukker: De Riemaecker, Nukerkeplein 9, 9681 Nukerke, (055)21 14 04

Op de kaft is de penning van ,,Het Land van Aalst'' (1617) weergegeven. Op de voorzijde staat het wapenschild van de twee steden Aalst en Geraardsbergen, op de achterzijde dat van de vijf baronieën Rode, Gavere, Zottegem, Boelare en Schorisse.

ISSN 0778-7731

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN HET LAND VAN AALST 1991
(met aanvullingen uit vorige jaren)

GEORGES VANDE WINKEL

met medewerking van: Marcel Cock, Sylvain De Lange, Luc Robijns, Marc Uyttersprot, Geert Van Bockstaele, Dirk Van de Perre

0. ALGEMEENHEDEN

Bibliografieën van scripties en verhandelingen (013)

1 - BOLLEN Marianne (ed.), *Licentieverhandelingen en doctoraatsthesissen van de sectie Kunstgeschiedenis en Archeologie van de Vrije Universiteit Brussel: abstracts*, 2de uitg., Brussel, Brusselse Oudstudenten Kunstgeschiedenis en Archeologie, 1990, 18 p.

2 - BOLLEN Marianne (ed.), *Licentieverhandelingen en doctoraatsthesissen van de sectie Kunstgeschiedenis en Archeologie van de Vrije Universiteit Brussel: chronologische lijst en index*, 2de uitg., Brussel, Brusselse Oudstudenten Kunstgeschiedenis en Archeologie, 1990, 25 p.

3 - [SAMENVATTINGEN], *Samenvattingen van Licentiaatsverhandelingen en Proefschriften in 1990 aangeboden aan het Departement Geschiedenis van de KU Leuven*, Leuven, Departement Geschiedenis/Vereniging Historici Lovanienses, 1991, 120 p.

Bibliografieën van tijdschriften (014)

4 - [BELGISCH], *Belgisch tijdschrift voor numismatiek en zegelkunde. Index 1967-1989, Belgisch tijdschrift voor numismatiek en zegelkunde*, 136, 1990, p. 1-435.

Verwijzingen naar artikels over Aalst, Zottegem e.a., maar niet bvb. over Geraardsbergen of Ninove.

5 - [GEMEENTEKREDIET], *Gemeentekrediet van België. Driemaandelijks tijdschrift. Register nrs. 1-130 (1947-1979)*, 72 p., - *Gemeentekrediet van België*, 1984 (oktober), (150 - bijvoegsel), p. 1-13

Auteurs-, plaatsnamen- en onderwerpsregister.

6 - [GEMEENTEKREDIET], *Gemeentekrediet van België. Driemaandelijks tijdschrift. Register nrs. 131-150 (1980-1984)*, - *Gemeentekrediet van België*, 1984 (oktober), (150 - bijvoegsel), p. 1-13.

Auteurs-, plaatsnamen- en onderwerpsregister.

7 - GOEDGELUCK Marleen; HUYGHE Ann, *Kultureel jaarboek voor de provincie Oost-Vlaanderen. Bijdragen - Nieuwe reeks. Register op de nummers 1 (1976) - 30 (1989)*, Gent, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen - Dienst voor Culturele en Sociale Aangelegenheden, 1990, 59 p.

8 - POLLET E., *Lustrumnummer 1984-1988. Inhoud en registers van 5 jaar Fisto-studies*, s.l., Filatelistische Studiekring Oost-Vlaanderen, 1989, 43 p.

Fisto staat voor ,,Filatelistische Studiekring Oost-Vlaanderen''.

9 - [REPERTOIRE], *Répertoire des articles parus dans Archéologia du no 1 de novembre/décembre 1964 au no 263 de décembre 1990 (...)*, - *Archéologia*, 1991 (maart), (266-bijlage), p. 1-67.

Vakbibliografieën (016)

10 - VAN DEN EECKHOUT Patricia, *Naslagwerken voor de studie van de Hedendaagse Samenleving. Met indexen van L. FRANCOIS en een bijdrage van E. PAIRON, (Studiecentrum voor de informatiebronnen betreffende de maatschappijwetenschappen)*, Brussel, VUBPress, 1991, 557 p.

Deze gids vermeldt werkinstrumenten op het vlak van de sociale wetenschappen in het algemeen. Elke titel is van een descriptieve annotatie voorzien. Het overzicht is internationaal van opzet, doch legt wel de nadruk op België en Nederland. Een hoofdwoorden- en onderwerpsindex ontsluiten het geheel.

11 - COCKX-INDESTEGE Elly; DELSAERDT Pierre; VAN LAERE Raf; MACHIELS Jeroom; DE SCHEPPER Marcus; WATERSCHOOT Werner, *Kroniek van het gedrukte boek in de Nederlanden tot 1940. 16: Afgesloten op 15 december 1990*, - *Archief- en Bibliotheekwezen in België*, 61, 1990, (3-4), p. 565-648.

Jaarlijks verschijnende bibliografie.

12 - OOMS Herwig, *Bibliographia Franciscana varia 1990*, - *Franciscana. Bijdrage tot de Geschiedenis van de Minderbroeders in de Nederlanden*, 46, 1991, (3-4), p. 151-187.

13 - AELBRECHT Vincent, *L'entre-deux-guerres en Belgique 1918-1940. Bibliographie. 3: L'enseignement secondaire*, (*Cahier du Centre d'histoire contemporaine*, 3), Brussel, Facultés Universitaires Saint-Louis, 1991, 262 p.

14 - DE WIN P. e.a., *Rechtshistorische bibliografie van België 1980-1985*, (*Iuris scripta historica*, 4), Brussel, Koninklijke Acadademie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België - Wetenschappelijk comité voor rechtsgeschiedenis, 1991, 210 p.

Deze zeer ruim opgevatte, noch kritische, noch selectieve bibliografie beslaat het gebied van de Zuidelijke Nederlanden en België vanaf de vroege middeleeuwen tot het meest recente verleden. Met auteursnamen- en trefwoordenregister.

15 - DEPAEPE Marc; LORY Jacques; SIMON Frank; BOLLEN M.J. (med.); MERTENS R. (med.); VREUGDE C. (med.), *Bibliographie de sources pour l'histoire de l'enseignement préscolaire, primaire,*

normal et spécial en Belgique 1830-1959. Bibliografie van bronnen voor de geschiedenis van het voorschools, lager, normaal- en buitengewoon onderwijs in België 1830-1959, Gent, Centrum voor de Studie van de Historische Pedagogiek, 1991, XIV-279 p.

Deze bibliografie van gedrukte bronnen (meer specifiek boeken en brochures) vormt het complement van een eerder gepubliceerde bibliografie van werken betreffende de genoemde onderwijssectoren in de periode 1774-1986 (zie bibliografie 1989, nr. 6). De meer dan vierduizend opgenomen bibliografische verwijzingen zijn chronologisch geordend en worden ontsloten via indices op basis van de auteursnamen en van in de titels opgenomen personen, verenigingen, onderwijsinstellingen en geografische plaatsen. Met vermelding van Aalst, Geraardsbergen, Haaltert, Zottegem. Zie ook de gegevens bij het trefwoord Oost-Vlaanderen.

16 - LAMBRECHT Daniël (red.), *Lopend rechtshistorisch onderzoek. Handelingen van het tiende Belgisch-Nederlands rechtshistorisch colloquium*, (*Iuris scripta historica*, 3), Brussel, Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België, 1990, 225 p.

17 - VAN DEN EIJNDE S., *Tijdschriftenschouw 1991*, - *Volkskunde*, 92, 1991, p. 56-70, 140-156, 252-267 en 353-367.

Volkskundige bibliografie van tijdschriftenartikels.

18 - LEROY Robert, *Bibliografie van de filatelie in België. Bibliographie de la philatélie en Belgique. Bibliography of philately in Belgium. Bibliographie über die Philatelie in Belgien*, 2de uitg., Antwerpen, R.-Editions, 1988, 298 p.

19 - [BIBLIOGRAFIE], *Bibliografie van de nationale kunstgeschiedenis 1990*, - *Belgisch Tijdschrift voor oudheidkunde en kunstgeschiedenis*, 60, 1991, p. 151-178.

20 - CREMERS F., *Speelkaarten in de Nederlanden. Bibliografie 1988*, - *Nationaal Museum Speelkaart*, 18, 1991, p. 11-16.

21 - HOUTMAN-DE SMEDT H. (eindred.); DE JONGE K.; OOST T.; VAN DAMME J., *Wonen in België vanaf de vroege middeleeuwen tot aan de tweede wereldoorlog. Bijdrage tot een bibliografie*, - BAETENS R.; BLONDE B., *Nouvelles approches concernant la culture de l'habitat. New approaches to living patterns. Colloque International/International Colloquium Université d'Anvers/ 24-25.10.1989/University of Antwerp*, Turnhout, Brepols, 1991, p. 259-[319].

2016 publikaties verschenen tussen 1945 en december 1985. Ook studies over monumentenzorg.

22 - FRANCK Stefan; MUYLAERT Lucienne, *Het bibliografisch vernunft. Een secundaire Boon-bibliografie (1986-1990)*, - *De Kantieke Schoolmeester*, 1991, (0), p. 377-428.

23 - MARYNISSEN A., *De plaatsnamenstudie in 1988-89*, - *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie*, 63, 1990-1991, p. 291-335.

24 - VAN ASSCHE Hilda; BAEYENS Richard, *De tijdschriften verschenen in 1990. Bibliografie van de literaire tijdschriften in Vlaanderen en Nederland*, Antwerpen, 1991, 519 p.

25 - [BIBLIOGRAFISCHE], *Bibliografische kroniek*, - LESENNE Monique e.a., *Archeologie 1990*, Brussel, Stichting Archeologisch Patrimonium en Instituut voor het Archeologisch Patrimonium, 1991, p. 80-172.

26 - BRUNEEL Claude (dir.), *Des révolutions à Waterloo. Bibliographie sélective d'histoire de Belgique (1789-1815)*, (*Archief- en Bibliotheekwezen in België*, Extranummer 36), Brussel, 1989, 435 p.
Breed opgezette, kritische bibliografie.

27 - DE KEYSER Raf; LENAERTS Robert; DE DEYGERE Renaat; VAN BELLE Jan; ULENS Jan, *Historisch-bibliografische wegwijzer. 1: Geschiedenis in onderzoek, onderwijs, samenleving*, Leuven-Apeldoorn, Garant, 1991, XVIII-243 p.
Het eerste boek van dit bibliografisch werkinstrument behandelt de geschiedeniswetenschap, de geschiedenisdidactiek en de leermiddelen. Het tweede boek zal een gesystematiseerd overzicht van historische studies geven.

28 - NIJSSEN Rombout, *Archiefopleiding en beroepsbeeld. Bibliografie 1975-1990. La formation et la profession d'archiviste. Bibliographie 1975-1990. Training and professional image of archivists. Bibliography 1975-1990*, (*Miscellanea archivistica. Manuale*, 7), Brussel, Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, 1991, 152 p.

29 - NIJSSEN Rombout, *Materiële zorg voor archiefbescheiden. Bibliografie 1980-1990*, (*Miscellanea archivistica. Manuale*, 6), Brussel, Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, 1990, 204 p.

30 - SCHOLLIERS Peter; VIAENE Patrick, *Bibliografie industriële archeologie en industrieel erfgoed in België*, - *Tijdschrift voor Geschiedenis van Techniek en industriële cultuur (VIAT)*, 9, 1991, (3), p. ---.
Deze bibliografie brengt een overzicht van alle publikaties over industriële archeologie tot 1990.

31 - VAN DE VELDE Antoon, *Inventaris Documentatiecentrum Familiekunde-Heemkunde. Deel I: Catalogus. Deel II: Trefwoorden. Deel III: Aanvullende catalogus en trefwoorden*, Gent, Vereniging voor Familiekunde Gent, 1991.
Bevat informatie over verscheidene gemeenten en families in het Land van Aalst.

32 - VANDE WINKEL Georges, *Bibliografie van de geschiedenis van het Land van Aalst*, - *Het Land van Aalst*, 43, 1991, (4), p. 257-330.
Met auteurs-, personen- en topografisch register.

Bibliotheekwezen (02)

33 - SCHROYENS A., *De toepassing van SISO in Oost-Vlaanderen*, Antwerpen, Stedelijke Technische Leergangen voor Bibliotheekwezen (onuitgegeven eindverhandeling), 1991.

34 - SCHROYENS A., *De toepassing van SISO in Oost-Vlaanderen*, Antwerpen, Graduaat Bibliotheek- en Documentaire Informatiekunde eindverhandeling), 1991.

35 - VAN HAUTE L., *Natuur- en milieuinformatie in Oost-Vlaanderen*, Antwerpen, Stedelijke Technische Leergangen voor Biblio-

theekwezen (onuitgegeven eindverhandeling), 1991.

36 - VAN HAUTE L., *Natuur- en milieuinformatie in Oost-Vlaanderen*, Antwerpen, Graduaat Bibliotheek- en Documentaire Informatiekunde (onuitgegeven eindverhandeling), 1991.

37 - VAN VLAENDER R., *Met welke riemen roeit een bibliothecaris? Budgetanalyse bij de erkende Oostvlaamse gemeentelijke bibliotheken*, Gent, Graduaat in het bibliotheekwezen en de documentaire informatiekunde (onuitgegeven eindverhandeling), 1991.

Bibliotheekwezen (026/027)

38 - [KONINKLIJKE], *Koninklijke Bibliotheek Albert I. Tien jaar aanwinsten 1979-1989. Tentoonstelling Koninklijke Bibliotheek Albert I van 16 februari tot 10 maart 1991*, (*Catalogi van tentoonstellingen georganiseerd in de Koninklijke Bibliotheek Albert I*, C 228), Brussel, Koninklijke Bibliotheek Albert I, 1991, XIV-137 p.

Als nummer 74 een kaart van de Scheldeloop (Matthias Koops, 1797) met vermelding van Ronse.

39 - STOFFELEN Th. W., *Twee Berner parochiebibliotheken uit het post-Tridentinum: Bokhoven en Lithoyen (1622)*, - *Ons Geestelijk Erf*, 65, 1991 (juni-september), (2-3), p. 197-260.

Premonstratenzer parochies. Met vermelding van de ,,Syntaxis'' van Joannes Despauterius.

40 - VAN BOCKSTAELE Geert, *Gids voor een werkbezoek aan wetenschappelijke bibliotheken, musea en archieven. I: Nationaal wetenschappelijke instellingen. 1: Koninklijke Bibliotheek Albert I, Brussel*, - *Het Land van Aalst*, 43, 1991, (3 bis), p. 218-257.

Geeft achtereenvolgens de verzamelingen en toegangen voor de algemene leeszaal en de andere afdelingen: Kostbare werken, Handschriften, Prentenkabinet, Tijdschriften en Dagbladen, Kaarten en Plans, Penningkabinet. Met bijzondere aandacht voor gegevens i.v.m. het Land van Aalst.

Musea. Museologie (069)

41 - [MUSEUMGIDS], *Museumgids Oost-Vlaanderen (België)*, Gent, Federatie voor Toerisme in Oost-Vlaanderen, 1991, 24 p.

Werd ook als bijlage verspreid van ,,Vlaanderen'', 1992 (januari-februari), 41, (1/239), een themanummer over Oostvlaamse musea (zie bibliografie 1992).

42 - ROGGE Marc, *Het archeologisch museum van Zuid-Oost-Vlaanderen te Zottegem-Velzeke*, - *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, 44, 1990, p. 268-270.

Mediawezen (07)

43 - RUYS Robert, *Wichelen in de krant*, - *Heem- en Oudheidkundige Kring Wichelen*, 18, 1991, (1), p. 6-7.

Miscellanea (089)

44 - [MISCELLANEA], *Miscellanea Roger Petit, - Archief- en Bibliotheekwezen in België*, 61, 1990, (3-4), p. 287-564.

Opgedragen aan de archivaris en historicus Roger PETIT.

45 - ROECK A.; THEUWISSEN J.; TOP S.; VAN DEN EIJNDE S., *Liber Amicorum Prof. Dr. Jozef Van Haver aangeboden naar aanleiding van zijn vijfenzestigste verjaardag*, Brussel, Koninklijke Belgische Commissie voor Volkskunde, 1991, 612 p.

De neerlandicus en volkskundige Jozef Van Haver werd in Wieze geboren op 28 maart 1926.

46 - THOEN Hugo; BOURGEOIS Jean; VERMEULEN Frank; CROMBE Philippe; VERLAECKT Koen, *Liber Amicorum Jacques A.E. Nenquin. Studia Archaeologica*, Gent, Universiteit Gent - Seminarie voor Archeologie, 1991, 222 p.

Opgedragen aan professor Jacques NENQUIN, secretaris-generaal van de ,,International Union of Prehistoric and Protohistoric Sciences'' en verantwoordelijke van het Seminarie voor Archeologie van de Universiteit Gent.

Codicologie. Boekgeschiedenis (09)

47 - COCKX-INDESTEGE Elly; STORM VAN LEEUWEN Jan; BRANDS Willem G.H. (med.); VAN DONGEN Wim (med.); HERMANS Jos M.M. (med.); TOP Rens (med.), *Boekbandstempels. Systeem voor het ordenen van wrijfsels, - Archief- en Bibliotheekwezen in België*, 62, 1991, (1-2), p. 1-98.

Met register op iconografische themata.

48 - GLORIEUX-DE GAND Thérèse; LENDERS Ann (med.), *Het woord van de kopiïst. Colofons van gedateerde handschriften, (Catalogi van tentoonstellingen georganiseerd in de Koninklijke Bibliotheek Albert I*, C 232), Brussel, Koninklijke Bibliotheek Albert I, 1991, 151 p.

Catalogus met vermeldingen van Johannes Back, regulier kanunnik uit het Rooklooster maar afkomstig van Aalst (+1472), en van de eveneens 15de-eeuwse kartuizer Hermann Coolsmet uit Sint-Martens-Lierde (p. 109 en 115).

49 - [KONINKLIJKE], [*De Koninklijke Bibliotheek verwierf voor de afdeling van de Kostbare Werken ,,La vie de Nostre Seigneur Iesus Christ par figures (...)'' van Willem van Branteghem, kartuizer, afkomstig uit Aalst], - Koninklijke Bibliotheek Albert I. Driemaandelijks Informatiebulletin*, 35, 1991, (1-2), p. 1-2.

50 - LEMAIRE Jacques, *Introduction à la codicologie*, (*Publications de l'Institut d'études médiévales. Textes, Etudes, Congrès, 9)*, Louvain-La-Neuve, UCL, 1989, XI-265 p.

Synthesewerk over de studie van het middeleeuwse handschrift.

51 - WILLEKENS P., *De algemene repertoria van oude drukken uit de Nederlanden, onderzoek vanuit het standpunt van de gebruiker*, Antwerpen, Graduaat Bibliotheek- en Documentaire Informatiekunde (onuitgegeven eindverhandeling), 1991.

1. FILOSOFIE. PSYCHOLOGIE

52 - VERLEYEN W., *Maria Steppe (1852-1879). De zienster van Meldert*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 4, 1991 (oktober), (4), p. 235-240.

2. GODSDIENST. THEOLOGIE

Hemelse hiërarchie. Heiligen(verering) (235)

53 - [DIX], *Dix mille Saints. Dictionnaire hagiographique rédigé par les Bénédictins de Ramsgate, traduit de l'anglais et adapté par Marcel STROOBANTS*, s.l., Brepols, 1991, 601 p.
Dit werk houdt rekening met de wijzigingen die in 1969 werden aangebracht in de Romeinse kalender. Heiligen waarvan recent onderzoek bewees dat zij enkel een legendarisch bestaan kenden, komen er dan ook niet in voor.

54 - BRAEKMAN W.L., *Bedevaartlepels, -vaantjes en ,,tacken'' van Sint-Lieven*, - *Oostvlaamse Zanten*, 66, 1991 , (1), p. 11-20.
Over de verering in Gent en Sint-Lievens-Houtem.

55 - DARAS Hervé, *Verering van tandheiligen, resp. van de H. Apollonia in Oost-Vlaanderen, anno 1991*, - *Oostvlaamse Zanten*, 66, 1991, (4), p. 207-233.
Met vermelding van Aaigem, Aalst (gehucht Schaarbeek), Elst, Maarke-Kerkem (gehucht Louise-Marie), Munkzwalm, Munte, Ninove (hospitaalkerk), Steenhuize-Wijnhuize, Wichelen.

56 - DARAS H., *Verweer tegen tandpijn. H. Apollonia en Vlaanderen: 1990-1991 (vervolgt)*, - *Oostvlaamse Zanten*, 66, 1991, (2), p. 103-114.
Met vermelding van Aalst, Elst.

57 - DE PUNT Johan, *Een nieuw vaantje voor de ,,Dikke Kapel''*, - *Mededelingen van de heemkundige kring van Erpe-Mere*, 31, 1991, (2), p. 38-39.

58 - DE SAINT-HILAIRE Paul, *De geneesheiligen. Tussen Noordzee en Ardennen. Gids van hun attributen en symbolen*, Brussel, Sympomed-Edimed, 1991, 279 p.
De Nederlandse vertaling is van Peter VAN BREUSEGEM. Met vermelding van Borsbeke, Burst, Geraardsbergen, Moerbeke, Onkerzele, Ronse.

59 - DE SMET Antoine, *De verering van Sinte-Christina te Dikkelvenne en te Dendermonde*, - *Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde. Handelingen*, 5, 1991, p. 169-173.
Met vermelding van een kaart van Dikkelvenne door Philips De Deyn (1623).

60 - DE VOS Guy, *Op de top van de Edelareberg ... Kerselare: 550 jaar bedevaart*, - *Toerisme Oost-Vlaanderen*, 40, 1991 (mei-juni), (3), p. 20-22.

61 - DE VUYST Julien, *Gust Hendrickx uit Vlekkem genezen in Oostakker*, - *Mededelingen van de heemkundige kring van Erpe-Mere*, 31, 1991, (2), p. 36.
In 1883-1886.

62 - HEIRWEGH J.-J.; VAN BELLE J.-L., *Les saints patrons des métiers en Belgique*, Louvain-la-Neuve, CIACO, 1991, 157 p.
Met vermelding van Aalst, Geraardsbergen, Ronse.

63 - LIESSENS Gerrit, *Sint-Cornelis te Aaigem*, - *Mededelingen van de heemkundige kring van Erpe-Mere*, 31, 1991, (3), p. 49-51.

64 - THIJS Alfons K.L., *„Pelgrimstekens" in de Zuidelijke Nederlanden tijdens de contrareformatietijd. Jan en Peter Oris: producenten van „tinnen vaantjes" en andere devotionalia*, - *Oostvlaamse Zanten*, 66, 1991, (2), p. 67-88.
Met vermelding van een levering „teekens" aan Lede in 1593.

Praktische theologie. Kerkelijke kunst en symboliek. Kerkmeubilair en - versiering (24)

65 - DIERICKX Fons, *Devotieprenten in de Faluintjes en medailles van Jacques Wiener. Tentoonstelling Herdersem 18, 19, 20 en 21 januari 1991*, Herdersem, Heemkundige Kring De Faluintjes, 1991, 42 p.

66 - BROECKHOVE Maurits, *Votiefmonumenten van molenaars in Z.-O.-Vlaanderen. Van openluchtkruis tot kerkhofkruis te Strijpen*, - *Oostvlaamse Zanten*, 66, 1991, (1), p. 37-42.
Oorspronkelijk een ca. 1750 door molenaar Jan Cantaert opgericht openluchtkruis.

67 - SWARTENBROEKX A., *Wijwatervaten. Eeuwen devotie*, s.l., 1989, 191 p.

Pastoraal theologie. Broederschappen. Parochiële instellingen (25)

68 - STORME Hans, *Preekboeken en prediking in de Mechelse kerkprovincie in de 17e en de 18e eeuw*, (*Archief- en Bibliotheekwezen in België*, Extranummer 40), Brussel, 1991 , 293 p.
Uitvoerige vermelding van Henricus Culens, deken van Geraardsbergen (1597-1647).

69 - STORME H.; BOSTYN N., *Repertorium en inleidende studie van uitgegeven predikatieboeken uit de 17de en de 18de eeuw (bisdommen Antwerpen, Brugge, Gent, Ieper en Mechelen)*, 4 dl., Leuven, KUL (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 1982.

70 - VAN DE STEENE Christine, *Satan en zijn trawanten volgens de achttiende-eeuwse predikatie*, (*Historische Monografieën*, 4), Aartrijke, Uitgeverij Decock, 1991, 186 p.
Publikatie van een licentiaatsverhandeling aan de KUL (promotor M. Cloet).

71 - VANDEN BOSCH Gerrit, *Hemel, hel en vagevuur. Preken over het hiernamaals in de Zuidelijke Nederlanden tijdens de 17de en 18de eeuw*, (*Historische reeks/Davidsfonds*, 9) , Leuven, Davidsfonds, 1991, 205 p.

72 - GABRIELS Leen, *De Bonden van het H. Hart in het Bisdom Gent 1920-1945*, (*Historische Monografieën*, 5), Aartrijke, Uitgeverij Decock, 1991, 208 p.
Publikatie van een licentiaatsverhandeling aan de Universiteit Gent (promotor J. Art).
Van algemeen belang en voor elke parochie.

73 - DE BAETS A., *Kosters-onderwijzers te Gontrode voor de Franse revolutie*, - *De Gonde*, 19, 1991, (1), p. 3-5.

Kerkbestuur en - organisatie (262)

74 - BAVAY Lut, *In memoriam E.H. Marcel Decubber*, - *Mededelingen van de heemkundige kring van Erpe-Mere*, 31, 1991, (3), p. 58-59.
° Louise-Marie 2.6.1913, + Mere 14.5.1991.

75 - CLOET Michel; COLLIN Ludo (med.); BOUDENS Robrecht (med.), *Het bisdom Gent (1559-1991). Vier eeuwen geschiedenis*, Gent, 1991, 585 p.
Synthese en referentiewerk.

76 - DE CLERCK J.C.A., *Petrus Josephus Hertsens (1740-1806) en zijn tijd (2; 3 en slot)*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 4, 1991 (januari; april), (1; 2), p. 8-23; 69-78.
Priester, ° Baardegem. De eerste aflevering van deze studie werd opgenomen in de bibliografie 1990, nr. 108.

77 - DE LOOSE Willy, *Pastoor De Pessemier 35 jaar aktief te Haaltert*, - *Mededelingen heemkring Haaltert*, 10, 1990, (2), p. 4-10.
Pastoor te Haaltert van 1882 tot zijn overlijden in 1918.

78 - DE SUTTER Prosper, *Priester Petrus Van Impe (1840-1924)*, - *Liniaal*, 13, 1990 (juni), (4), p. 73-79.
Betreft Nieuwerkerken.

79 - HUYLEBROEK E., *Stipendia in de St.-Amandusparochie Denderhoutem*, - *Mededelingen heemkring Haaltert*, 10, 1990, (4), p. 2-5.

80 - OLSEN J., *Victor Dechamps*, - *De Gonde*, 19, 1991, (1), p. 16-18.
° Melle 1810, was achtereenvolgens redemptorist, bisschop van Namen (1865), aartsbisschop van Mechelen (1867) en kardinaal (1875), + 1883.

Sacramenten (265)

81 - CLOET Michel, *Het vormsel in Vlaanderen van ca. 1600 tot ca. 1800: een verwaarloosd sacrament*, - DOBBELAERE K. e.a., *Levensrituelen. Het Vormsel, (Kadoc-Studies, 12)*, Leuven, Universitaire Pers, 1991, p. 9-23.
Met vermelding van de decanaten Aalst en Oosterzele-Oordegem.

82 - DOBBELAERE Karel; LEIJSSEN Lambert; CLOET Michel, *Levensrituelen. Het Vormsel*, (*Kadoc-Studies*, 12), Leuven, Universitaire Pers, 1991, 246 p.

83 - GEVERS Lieve, *De vormselpraktijk in Vlaanderen in de negentiende en twintigste eeuw: een nieuwe adem?*, - DOBBELAERE K. e.a., *Levensrituelen. Het Vormsel, (Kadoc-Studies, 12)*, Leuven, Universitaire Pers, 1991, p.

84 - STORME Hans, *Trouwen in de 17e en 18e eeuw. Predikanten en andere geestelijke raadgevers over de voorbereiding op het huwelijk*, Leuven, KUL (onuitgegeven doctoraal proefschrift), 1990.
Hoofddoel van dit proefschrift was een reconstructie en analyse van het katholiek discours over de voorbereiding op het huwelijk in de 17de en de 18de eeuw, meer bepaald in de

Mechelse kerkprovincie. Aangezien voornamelijk op predikatieliteratuur wordt gesteund, wordt ook het fenomeen van de preek besproken.

Missionering (266)

85 - D'HOKER A., *Wij gedenken ... Pater Frans De Swaef*, - *Mededelingen van de heemkundige kring van Erpe-Mere*, 31, 1991, (4), p. 78-79.
Missionaris, ° Erpe 1907, + Erpe 1991.

86 - MERLEVEDE-MEEUS Gabrielle, *Pater Godfried Meeus s.j. (1907-1990). Ten gedenke*, - *Ken uw dorp. Tijdschrift van de Heemkundige Kring Lede*, 18, 1991, p. 60-64.
Jezuïet-missionaris in India, ° Lede 28.03.1907.

87 - STEYAERT Rozemie, *Ninove Moeder Tiburcestraat*, (*Wie kreeg een straat in Ninove? Straatnamen*, 4), - *Het Nieuwsblad. Editie Dender*, 1991, (28 augustus), p. 11.
Kloosternaam van Emilie De Mol (° Ninove 1873), vertrok als Zuster van Liefde naar India en Sri Lanka (+ 1945).

88 - VERHELST Daniël (uitg.); DANIELS Hyacint (uitg.), *Scheut vroeger en nu 1862-1987. Geschiedenis van de Congregatie van het Onbevlekt Hart van Maria C.I.C.M.*, (*Ancorae. Steunpunten voor studie en onderwijs*, 10), Leuven, Universitaire Pers, 1991, 575 p.
Met indices van persoonsnamen, plaatsnamen en trefwoorden. Met o.a. vermelding van René Reygaerts uit Denderwindeke.

Christelijke, religieuze ordes (271)

89 - CHRISTIAENS Marcel R. (F.S.C.), *Kort verhaal van de heilige Wivina en van de voormalige benedictinessenabdij te Groot-Bijgaarden*, s.l., 1977, 32 p.
Met vermelding van ,,Het leven ende Mirackelen van de H. Wivina; bij een vergadert uit oude documenten'' door Gabriël Colyns, kanunnik van Ninove en biechtvader van het benedictinessenconvent, gepubliceerd in 1632, en van een figuratieve kaart van Philips de Deyn.

90 - HEUCLIN Jean, *Aux origines monastiques de la Gaule du Nord. Ermites et reclus du Ve au XIe siècle*, (*Economies et Sociétés*, Rijsel, Presses universitaires, 1988, 284 p.
Zeer kritisch te benaderen. Met vermelding van Dikkelvenne.

91 - VERLEYEN Wilfried, *De abdij Affligem en het graafschap Vlaanderen*, - *Het Land van Aalst*, 43, 1991, (2), p. 115-127.
Met vermelding van (het Land van) Aalst, Gavere, Herdersem, Iddergem, Liedekerke, Melsen, Moorsel, Oordegem.

92 - VERLEYEN W., *Dom Urbanus Hendrickx (1865-1924), monnik van de abdij Affligem (2; 3 en slot)*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 4, 1991 (januari; april), (1; 2), p. 41-51; 92-103.
Meldert uit een Moorsels geslacht. De eerste aflevering van deze studie verscheen in de bibliografie 1990, nr. 137.

93 - BRUYNEEL C., *Dobbelslot-Ridderslot. Tentoonstelling Volkskliniek-Gent*, - *De Gonde*, 19, 1991, (1), p. 9-12.

Het Dobbelslot in Melle was een vestiging van de tempeliers, na de opheffing van deze orde overgedragen aan de Johannieters of Maltezers.

94 - DE GRAUWE Jan, *Aanvullingen op het Monasticon belge betreffende de kartuis van Sint-Martens-Lierde*, - *Het Land van Aalst*, 43, 1991, (3), p. 183-184.

95 - MOYSON Miranda, *Een kijk achter de schermen. Een slotkloster voor ongeschoeide karmelietessen te Aalst (1632-1783)*, Leuven, KUL (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 1991.

96 - PEE Leo; STROOBANTS A., *500 jaar Zwarte Zusters te Dendermonde 1491-1991 (...). Catalogus van de tentoonstelling in het Zwijvekemuseum, van 26 september tot 10 november 1991*, Dendermonde, Stadsbestuur en Zwartzusters-Augustinessen, 1991, 335 p.

97 - ROGGEN R., *De Belgische Franciscaanse derde orde als ,,massabeweging'' rond de eeuwwisseling (1897-1905)*, - *Franciscana. Bijdrage tot de Geschiedenis van de Minderbroeders in de Nederlanden*, 46, 1991, (3-4), p. 105-134.

98 - SIMONS Walter, *Een zeker bestaan: de Zuid-nederlandse begijnen en de ,,Frauenfrage'', 13de-18de eeuw*, - *Tijdschrift voor sociale geschiedenis*, 17, 1991, (2), p. 125-146.

Basisartikel met korte verwijzing naar het Land van Aalst.

99 - VAN DER BIEST Ulric, *De oude abdij van Ten Rozen te Aalst, geschiedenis en herinneringen*, Aalst, 1990, 24 p.

100 - VAN DYCK L.C., *L'Abbé général Despruets et la sécession des circaries belges (1572/74)*, - *Analecta Praemonstratensia*, 67, 1991, (3-4), p. 287-297.

101 - VANDE WINKEL Georges, *Een gelegenheidsgedicht voor Adrianus De Coninck, nieuwe abt van Drongen (1793), in het abdijarchief van Ninove*, - *Heemkundige kring Dronghine. Jaarboek*, 10, 1991, p. 88-98.

Behandelt ook de relaties tussen de premonstratenzer abdijen van Drongen en Ninove.

102 - FOSSELLE Leo, *De paters Jezuïeten te Aalst*, - *Mededelingen van de vereniging voor Aalsters kultuurschoon*, 18, 1991, (4), p. 68-70.

103 - PUT Eddy; WYNANTS Maurits, *De jezuïeten in de Nederlanden en het prinsbisdom Luik (1542-1773). Dossier bij de gelijknamige tentoonstelling in het Algemeen Rijksarchief te Brussel*, (*Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën. Educatieve Dienst. Dossiers. Tweede Reeks*, 5), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 1991, 119 p.

Uitgegeven naar aanleiding van de gelijknamige tentoonstelling (1 februari-6 april 1991). Met vermeldingen van de jezuïetenvestiging te Aalst.

104 - PUT Eddy; WYNANTS Maurits, *De jezuïeten in de Nederlanden en het prinsbisdom Luik (1542-1773). Tentoonstelling in het Algemeen Rijksarchief van 1 februari 1991 tot 6 april 1991*, (*Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën. Educatieve Dienst. Catalogussen*, 102), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 1991, 74 p.

Catalogus van de gelijknamige tentoonstelling. Met vermeldingen van de jezuïetenvestiging in Aalst (o.a. plannen van J.B. Simoens uit 1777) en van de Aalsterse drukker J. D'Herdt (ca. 1773).

105 - BAGUET Paul, *Broeders van Liefde 80 jaar in Brakel*, - *Triverius*, 21, 1991, (4), p. 41-46.

Protestantse kerken (283/289)

106 - DE JONGE J. Arnold, *De Geuzenhoek te Sint-Maria-Horebeke*, Oudenaarde, Sanderus, 1989, 24 p.

3. SOCIALE WETENSCHAPPEN

Demografie (314)

107 - COSIJNS Marc, *De Pollaarse Communicanten van het einde van de 16e eeuw tot het begin van de 18e eeuw*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring Pollare*, 11, 1991, p. 34-39.

108 - DE GROOTE Peggy, *Onwettige kinderen in Oudenaarde en op het omliggende platteland, 1700-1850*, Gent, RUG (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 1991.

Verkiezingen (324)

109 - BAGUET Paul, *Nog een pamflet van de Volksbond betreffende de gemeenteraadsverkiezingen van 1932 te Nederbrakel*, - *Triverius*, 21, 1991, (1; 2), p. 20-23; 16-21.

110 - BAGUET Paul, *Nog twee pamfletten betreffende de gemeenteraadsverkiezingen van 1932 te Nederbrakel*, - *Triverius*, 21, 1991, (4), p. 33-38.

111 - BAGUET Paul, *Pamflet van de katholieken betreffende de gemeenteraadsverkiezingen van 1932 te Nederbrakel*, - *Triverius*, 21, 1991, (3), p. 6-10.

Migratie (325.1/2)

112 - DE BOECK Dirk, *Herinneringen van een Hongaarse vluchtelinge*, - *Mededelingen van de heemkundige kring van Erpe-Mere*, 31, 1991, (3), p. 48-49.
Over Maria Psenak de Vizer.

Politieke partijen en bewegingen (329)

113 - ADRIAENS Veronique, *Liberalisme op het Zuid-Oostvlaamse platteland in de 19de eeuw*, (*Liberaal Archief. Verhandelingen*, 6), Gent, Liberaal Archief, 1991, 215 p.
Behandelt voornamelijk het liberalisme in Berchem, maar ook in Amougies, Bottelare, Nederzwalm-Hermelgem, Ruien, Russeignies, Sint-Denijs-Boekel. Put uitgebreid citaten

uit het dagboek van Berchemnaar Jan-Francies Bonte, tijdgenoot en erfvijand van de toenmalige liberale burgemeester Reyntjes.

114 - IMBO Gaston, *De Nauw Guillaume (1880-1956) en de doorbraak van de Socialistische Partij te Geraardsbergen*, - *Carto Numis Club Geraardsbergen*, 1991, (100), p. 23-36.

115 - NUYTTENS Michiel; VAN BOCKSTAELE Geert, *Priester Daens als wijnkenner*, - *Het Land van Aalst*, 43, 1991, (1), p. 51-58.

116 - STALLAERTS Rik; SCHOKKAERT Luc, *Onder dak. Een eeuw volks- en gildehuizen*, (*Bijdragen Museum van de Vlaamse sociale strijd*, 5), Gent, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen i.s.m. AMSAB-Gent en KADOC-Leuven, 1987, 240 p.

De bijbehorende en gelijknamige catalogus werd reeds opgenomen in de bibliografie 1987, nr. 110.

117 - VAN BOCKSTAELE Geert, *A. Daens en de pers. Gecommentarieerde uitgave van 10 brieven (1895-1898)*, - *Het Land van Aalst*, 43, 1991, (1), p. 3-50.

118 - VAN BOCKSTAELE Geert, *Pieter Daens vraagt aan koning Leopold II een aalmoes voor de Aalsterse werklozen (1893)*, - *Het Land van Aalst*, 43, 1991, (1), p. 59-64.

119 - VANDEPUTTE Robert, *De Kristelijke Volkspartij 1944-1988. Wezen en ontwikkelingen*, Brussel, Cepess, 1991, 290 p.

Tot 1972 volgt de auteur de nationale CVP-PSC, nadien enkel nog de Vlaamse, christendemocratische CVP.

Economie (33)

120 - [SPECIAAL], *[Speciaal dossier Denderstreek met informatie over bedrijfswereld]*, - *Trends. Financieel-ekonomisch magazine*, 18, 1992, (13 dd. 26 maart), p. ---.

Vakbeweging. Lonen. Arbeid en tewerkstelling (331)

121 - GERARD Emmanuel (red.), *De christelijke arbeidersbeweging in België 1891-1991*, 2 dl., (*KADOC-Studies*, 11), Leuven, Universitaire Pers, 1991, 387 en 624 p.

Dit nieuwe synthesewerk beoogt ,,150 Jaar Katholieke Arbeidersbeweging in België (1789-1939)'' van S.H. SCHOLL o.praem. (3 dl., 1963-1966) te vervangen. Het eerste deel geeft een algemeen beeld van de christelijke arbeidersbeweging tot 1973. Hierin ook over het daensisme. Het tweede deel beschrijft in negen hoofdstukken de eigen geschiedenis van de deelorganisaties: de Belgische Volksbond, de mutualiteiten, de vakbeweging, de coöperaties, de vrouwenbeweging, de arbeidersjeugdbeweging, de KWB, de Equipes Populaires en de huidige ACW-koepel. Met indices voor de persoonsnamen.

122 - [ROODGLOEIEND], *Roodgloeiend. Bijdragen tot de geschiedenis van de Centrale der Metaalbewerkers van België*, Gent, AMSAB, 1990, 583 p.

Bundeling van 16 wetenschappelijke bijdragen die sinds de viering van 100 jaar Centrale der Metaalbewerkers van België (CMB) in 1987 verschenen in CMB-Informs.

123 - VERDOODT Frans-Jos, *Het Loon van de Werkman. Christenen en katholieken in België ten tijde van Rerum Novarum*, Antwerpen, Perspectief Uitgaven, 1991, 96 p.
Schetst het sociale denken en handelen van de Belgische gelovigen tijdens de negentiende eeuw.

124 - [TEWERKSTELLING], *De tewerkstelling in Oost-Vlaanderen periode 1980-1989*, 8 dl., Gent, Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij voor Oost-Vlaanderen, 1990.

Coöperaties. Economische organisatievormen (334)

125 - HEYRMAN Peter, *Voor eigen winkel. Honderd jaar middenstand en middenstandsbeweging in Oost-Vlaanderen*, (*Bijdragen Museum van de Vlaamse Sociale Strijd*, 7), Gent, Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen i.s.m. het Katholiek Documentatie- en Onderzoekscentrum (KADOC) te Leuven, 1991, 254 p.
Indices van persoons- en plaatsnamen. Met vermelding van Aalst, Geraardsbergen, Ninove, Ronse, Zottegem.

126 - PODEVIJN Dirk; VAN GYSEGHEM Jan; BAERT Karel, *Van Paternalisme naar Emancipatie. Een bijdrage tot de sociaal-economische geschiedenis van het arrondissement Aalst uitgegeven n.a.v. 150 jaar Kamer van Koophandel en Nijverheid van Aalst en Gewest (1841-1991)*, Aalst, 1991.

127 - WALRAET Lucien, *90 jaar coöperatieve werking in Geraardsbergen en Ninove. Geïllustreerde geschiedenis van de Socialistische Coöperatieve ,,De Verbroedering'' (1900-1990)*, Geraardsbergen, 1991, VIII-247 p.
Met biografische notities over Leander Van den Hove, Guillaume De Nauw, Theo Vantrogh, Emiel Collijns.

Strafrecht. Criminaliteit (343)

128 - CAUDRON Freddy, *Vagebond te Nieuwerkerken: proces van 9 aug. 1759*, - *Liniaal*, 13, 1990 (april), (3), p. 45-48.
Betreft Anthonius Josephus Seconde.

129 - COCK Marcel, *De roof van zilverwerk uit de kerken van Vloerzegem en Smetlede*, - *Het Land van Aalst*, 43, 1991, (3), p. 181-182.
In 1810.

130 - DE WIN Paul, *De schandstraffen in België van de middeleeuwen tot de 19e eeuw. Rechtshistorische en rechtsarcheologische studie*, Gent, RUG (onuitgegeven doctoraal proefschrift), 1989.
Over dit doctoraat verscheen een artikel van de hand van Rudy V. ACKAERT en met als titel ,,Die steenen clooten'' in het tijdschrift ,,Universiteit Gent'', 4 (5), 1990 (januari), p. 2-5.

131 - HERREMAN J., *Een Heldergemse schepen in de gevangenis te Aalst*, - *Mededelingen heemkring Haaltert*, 10, 1990, (4), p. 6-10.
Over Guillam HERMAN (1688).

132 - LAMARCQ Danny, *De bende van Jan de Lichte in het*

Geraardsbergse, - *Carto Numis Club Geraardsbergen*, 1991 (december), (100), p. 37-41.

Privaatrecht (347)

133 - CAUDRON Freddy, *Het testament van Jan De Lessien (1758)*, - *Liniaal*, 14, 1990 (december), (2), p. 24-27.

134 - DE PUNT Johan, *,,Den baillu valt door de vaute van de kercke van Mere ...''*, - *Mededelingen van de heemkundige kring van Erpe-Mere*, 31, 1991, (3), p. 47-48.
In 1707.

135 - LIS Catharina; SOLY Hugo, *Te gek om los te lopen. Collocatie in de 18e eeuw*, Turnhout, Brepols, 1990, 242 p.

Notariaat (347.961)

136 - VAN DER LINDEN Renaat, *Verkoop bij waslicht & andere eigenaardigheden in notariële akten*, - *Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde. Handelingen*, 5, 1991, p. 165-168.

137 - VAN LIL Albert, *,,Staande'' en ,,liggende'' gebouwen*, - *Het Land van Aalst*, 43, 1991, (2), p. 114.

138 - VANBUYLEN Jacques; VAN DER LINDEN Renaat, *Verhuring, verkoping en verpachting bij brandende kaarsen vroeger en nu*, - *Oostvlaamse Zanten*, 66, 1991, (1), p. 45-61.
Met vermelding van Aalst, Geraardsbergen, Ninove, Schellebelle, Zottegem.

Openbaar bestuur (35)

139 - DEKIEN Carmen; DE RYNCK Filip, *Atlas van de bestuurlijke gebiedsindelingen in Vlaanderen. De binnenkant van het openbaar bestuur*, Leuven, KUL - Afdeling Bestuurswetenschap, 1991, XXXII-245 en B-1/9 p.

Taken van de overheidsorganen (351)

140 - DECRITS M., *De politie in de kasselrij Oudenaarde 1773-1793*, - *Vlaamse Stam*, 27, 1991 (mei), (5), p. 229-232.
Vergelijkt met de situatie in de kasselrij Aalst en geeft een alfabetische lijst van de manschappen met vermelding van Aalst, Berchem, Lede, Ronse, Schorisse.

141 - GHYSENS Jos, *Gendarmen en rijkswachters te Aalst*, Aalst, Patrick De Schutter, 1990, 179 p.

Plaatselijk, regionaal, centraal bestuur (352/354)

142 - ACKAERT Johan, *De samenvoeging van gemeenten in het Vlaamse Gewest: vijftien jaar later*, - *Gemeentekrediet van België*, 45,

1991, (2/176), p. 27-48.

143 - HEYNDELS Bruno, *De financiering van de Belgische gemeenten in de jaren tachtig*, - *Gemeentekrediet van België*, 45, 1991, (3/177), p. 3-18.

144 - STEYAERT Rozemie, *Appelterre-Eichem Léon Dauwstraat*, (*Wie kreeg een straat in Ninove? Straatnamen*, 1), - *Het Nieuwsblad. Editie Dender*, 1991, (6 augustus), p. 13.
Burgemeester 1965-1969.

145 - STEYAERT Rozemie, *Aspelare Cyriel Prieelsstraat [en] Burgemeester Berlengeestraat. Meerbeke Herremansstraat. Nederhasselt Van Der Schuerenstraat. Okegem Romain Couckstraat*, (*Wie kreeg een straat in Ninove? Straatnamen*, 2 en 3), - *Het Nieuwsblad. Editie Dender*, 1991, (13 en 20 augustus), p. 11; 14.
De familie Berlengee gaf Aspelare vijf burgemeesters in de periode 1804-1970, Cyriel Prieels was er burgemeester in 1930-1940. In hun respectievelijke gemeentes bekleedden Johannes Herremans, Louis Gustaaf Van Der Schueren en Romain Couck dit ambt in 1830-1836, 1927-1952 en 1940-1941/1953-1954.

146 - STEYAERT Rozemie, *Ninove Edmond De Deynstraat [en]Dr. Behnplein [en] Omer Van Trimpontstraat*, (*Wie kreeg een straat in Ninove? Straatnamen*, 6), - *Het Nieuwsblad. Editie Dender*, 1991, (10 september), p. 11.
Burgemeesters van Ninove in respectievelijk 1863-1869/1895-1912, 1913-1945 en 1945-1955.

147 - HUGE Philippe, *De provincie, een instelling met blijvende waarden*, - *Gemeentekrediet van België*, 45, 1991, (4/178), p. 53-74.

Defensie. Krijgsgeschiedenis (355)

148 - BRUYLAND Herman, *De afkoop van de militaire verplichtingen gedurende de napoleontische periode*, - *Ken uw dorp. Tijdschrift van de Heemkundige Kring Lede*, 18, 1991, p. 1-4.
Gebaseerd op een studie van notariële akten.

149 - CAUDRON Freddy, *,,Wel voorsien van waepenen ...". Inkwartieringen in de 17e eeuw te Nieuwerkerken*, - *Liniaal*, 15, 1991 (september), (1), p. 2-20.

150 - DE WOLF Koenraad, *De laatste kruisvaarders. Pauselijke Zouaven uit Zuid-Oost-Vlaanderen*, - *Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde. Handelingen*, 5, 1991, p. 33-124.
Het OOSTVLAAMS VERBOND VAN DE KRINGEN VOOR GESCHIEDENIS publiceerde een overdruk van deze studie als nummer 26 in zijn ,,Voorlichtingsreeks. Nieuwe Reeks".

151 - HEYVAERT H., *Conscrits van Herdersem voor de legers van Napoleon. 2*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 4, 1991 (januari), (1), p. 25-30.
De eerste aflevering van deze studie werd opgenomen in de bibliografie 1990, nr. 175.

Wereldoorlog 1914-18 (355 WOI)

152 - BAVAY Lut, *Uit dankbaarheid. Votiefkapellen na de eerste wereldoorlog*, - *Mededelingen van de heemkundige kring van Erpe-Mere*, 31, 1991, (1), p. 1-5.

153 - DE MEY J.R., *Het papieren noodgeld van het arrondissement Aalst*, Aalst, Numismatica Alosta, 1991.
Bundeling van bijdragen in ,,Numismatica Alosta'' van 1989/3 tot oktober 1990.

154 - DE SUTTER Prosper; DE SCHRYVER Fredy, *Een oude schoolfoto uit Nieuwerkerken*, - *Liniaal*, 12 en 13, (3 en 1; 2), p. 53-56 en 18-20; 37-40.
Schoolfoto uit WO I met dankbetuiging voor Amerikaanse hulp.

155 - MORRE Victor, *De gevangenis der Strababteilung van de Kommandantur van Geraardsbergen in de eerste wereldoorlog*, - *Triverius*, 21, 1991, (1), p. 17-19.

156 - VANACKER Daniël, *Het aktivistisch avontuur*, Gent, Stichting Mens en Kultuur, 1991, 423 p.
In de uitgebreide index van personen, plaatsen, periodieken, organisaties, instellingen en firma's komen voor het Land van Aalst volgende plaatsnamen voor: Aalst, Denderhoutem, Gentbrugge, Geraardsbergen, Ledeberg, Melle, Merelbeke, Ninove, Ronse, Sint-Maria-Horebeke.

Wereldoorlogen (355 WOI/WOII)

157 - [NOODGELD], *Het noodgeld van Oost-Vlaanderen tijdens W.O. I en W.O. II*, Brussel, Nationale Bank van België, 1989, 88 p.

Wereldoorlog 1939- 45 (355 WOII)

158 - BAL Nic, *De Clandestiene Pers in Vlaanderen 1940-44*, Brussel, BRTN - Instructieve Omroep, 1991, 93 p.
Met vermelding van ,,Ronse Vrij-Renaix Libre'', publikatie van het Onafhankelijkheidsfront (OF) in Ronse van mei 1942 tot februari 1944. Herdoopt tot Ronsegalm.

159 - DE BOTH Luc, *Het omzwervingsverhaal van Marie-José Solemé in de Duitse concentratiekampen (1942-1945)*, - *Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde. Handelingen*, 5, 1991, p. 159-164.
M.-J. Solemé werd uit een Grotenbergse vader geboren te Schaarbeek, waar zij ook overleed.

160 - DE DECKER C., *Vliegtuigcrashes in de Faluintjes tijdens de tweede wereldoorlog*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 4, 1991 (juli), (3), p. 127-195.

161 - DE SMEDT K., *De herziening van de schoolboeken tijdens de bezetting (1940-'44)*, - *Bijdragen van het Navorsings- en Studiecentrum voor de Geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog*, Brussel, 1991, 14, p. 177-202.
Met vermelding van Zottegem.

162 - HUYSE Luc; DHONDT Steven, *Onverwerkt verleden. Collabo-*

ratie en repressie in België. 1942-1952, Leuven, Kritak, 1991, 312 p.

163 - SEBERECHTS Frank, *Geschiedenis van de De Vlag. Van cultuurbeweging tot politieke partij 1935-1945*, (*ADVN-publikaties*, 1), Gent, Perspectief, 1991, 125 p.

164 - STEYAERT Rozemie, *Appelterre-Eichem Rufin Pennestraat. Okegem Frans Van der Perrekaai. Ninove Fernand Tavernestraat*, (*Wie kreeg een straat in Ninove? Straatnamen*, 1, 3 en 5), - *Het Nieuwsblad. Editie Dender*, 1991, (6, 20 augustus en 3 september), p. 13; 14; 13.
Verzetsstrijders uit de tweede wereldoorlog.

165 - VAN DER CRUYSEN C., *Handhaaf en bouw! De werking van het VVKS tijdens de Tweede Wereldoorlog*, - *Bijdragen van het Navorsings- en Studiecentrum voor de Geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog*, Brussel, 1991, 14, p. 61-124.
Met vermelding van Zottegem.

166 - VAN DER SPEETEN Jozef, *Okegem en Okegemnaars in Wereldoorlog II. 3: De oorlogsslachtoffers*, - *Mededelingen Heemkring Okegem*, 16, 1991, p. 1-14.

167 - VAN LANGENHOVE Alfons, *Een onvergetelijke tijd 1939-1940. Mobilisatie en oorlog*, [Aalst], in eigen beheer, [1991], 133 p.
Oorlogsmemoires, gepubliceerd onder de vorm van fotokopies.

Maatschappelijk werk. Verzekeringswezen (36)

168 - DE KEMPENEER J., *Aantekeningen over het O.-L.-Vrouwhospitaal van Ninove (16de-18de E.)*, - *Het Land van Aalst*, 43, 1991, (3), p. 185-202.

169 - DE MECHELEER Lieve (ed.), *De armoede in onze gewesten van de middeleeuwen tot nu. Dossier bij de gelijknamige tentoonstelling in het Algemeen Rijksarchief te Brussel*, (*Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën. Educatieve Dienst. Dossiers. Tweede Reeks*, 6), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 1991, 167 p.

170 - DE MECHELEER Lieve (red.), *De armoede in onze gewesten van de middeleeuwen tot nu. Tentoonstelling in het Algemeen Rijksarchief van 20 december 1991 tot 14 maart 1992*, (*Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën. Educatieve Dienst. Catalogussen*, 107), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 1991, 67 p.

171 - DE VOS Gustaaf, *„Onser Liever Vrouwen" hospitaal van Geeraardsbergen van zijne stichting af tot na de fransche omwenteling*, Geraardsbergen, Van Nieuwenhove, 1903 (anastatische druk 1991), 599 p.
Deze anastatische herdruk werd uitgegeven n.a.v. de inhuldiging van het nieuwe OCMW-ziekenhuis.

172 - STEYAERT Rozemie, *Ninove De Vlaminckstraat*, (*Wie kreeg een straat in Ninove? Straatnamen*, 5), - *Het Nieuwsblad. Editie Dender*, 1991, (3 september), p. 13.
Kanunnik Antoon De Vlaminck (° Ninove 1528) stichtte het Godshuis van Nazareth in zijn geboortestad.

173 - VAN DE MERGEL Frans, *Rusthuis, armenzorg, ziekenzorg in Nederbrakel*, - *Triverius*, 21, 1991, (4), p. 11-18.

174 - DE BOECK Jan, *Honderd jaar kristelijke mutualistische beweging in het Geraardsbergse (1891-1991). Van ,,Hulp en Onderstand'' tot het Kristelijk Ziekenfonds vandaag*, Aalst, 1991, 26 p.

175 - DE SUTTER Prosper, *Christelijke mutualistische beweging te Nieuwerkerken 1913-1988. Met momentopnamen uit de geschiedenis van het CM-Verbond Aalst*, Nieuwerkerken, 1990, 105 p.
Van belang voor de mutualistische geschiedenis in het arrondissement Aalst.

176 - DE SUTTER Prosper, *Maatschappij van onderlinge bijstand ,,Hulp en Steun in Nood'' te Nieuwerkerken (1907-1945)*, - *Liniaal*, 13, 1989 (december), (2), p. 24-36.
Daensistische mutualiteit.

Opvoeding. Onderwijs (373)

177 - COPPENS Chris, *De prijs is het bewijs: vier eeuwen prijsboeken*, Leuven, KUL - Centrale Bibliotheek, 1991, 228 p.
Uitgebreide registers. Met vermelding van de Geraardsbergse uitgeverij ,,Oeuvre de St. Charles'' (1904), van het pensionaat (later College van de Jozefieten) uit Melle (1821), van Eugène De Hovre uit Nederbrakel (na 1891), van Emile Vereecken uit Gijzegem (idem). Bij de overname van de gelijknamige tentoonstelling publiceerde de Koninklijke Bibliotheek van Den Haag in januari 1992 een aanvulling bij deze catalogus.

178 - DE MAESSCHALCK Geert, *150 jaar onderwijsgeschiedenis te Wichelen. 2*, - *Heem- en Oudheidkundige Kring Wichelen*, 18, 1991, (1), p. 8-22.
De eerste aflevering van deze studie werd opgenomen in de bibliografie 1988, nr. 545.

179 - PUT Eddy, *De Cleijne Schoolen. Het volksonderwijs in het hertogdom Brabant tussen Katholieke Reformatie en Verlichting (einde 16de eeuw-1795)*, (*Symbolae Facultatis Litterarum et Philosophiae Lovaniensis. Series B*, 7), Leuven, Universitaire Pers, 1990, 341 p.
Basiswerk met vele vermeldingen uit het Brabantse grensgebied.

180 - TROMMELMANS Jan, *Het pensionaat van Belsele*, - *Annalen van de oudheidkundige kring Land van Waas*, 94, 1991, p. 183-241.
Met leerlingenlijst waarin o.a. F. Mathijs uit Hofstade (1837/1838), J.H. Willems uit Ninove (1835), E. Janssens uit Gijzenzele (1855), H. Van de Keere uit Oordegem (1853), A. Broekman uit Vlierzele (1871).

181 - UYTTERSPROT Marc, *Evarist Bauwens en de ,,Zuid en Noord''*, - *Mededelingen van de vereniging voor Aalsters kultuurschoon*, 18, 1991, (5), p. 101-102.

Jeugdvorming. Jeugdwerk (374.3)

182 - BAETEN Walter, *Hier spelen en hier bidden wij. Het einde van de patronaten en het ontstaan van de Chiro in Vlaanderen (1918-1950)*, Leuven, KUL (onuitgegeven doctoraal proefschrift), 1991.

183 - BUTAYE Dan. (s.j.), *De Witte Kaproenen te Aalst (1908-1935)*, - *Het Land van Aalst*, 43, 1991, (4), p. 331-352.

Jeugdafdeling van het AKVS voor de studerende jeugd van Aalst en omgeving.

184 - DE VROEDE M. (red.); HERMANS A. (red.), *Vijftig jaar Chiroleven 1934-1984. Aspecten uit verleden en heden van een jeugdbeweging*, (*KADOC jaarboek*, 1984), Leuven, Universitaire Pers, 1985, 287 p.

Volwassenenvorming. Vormingswerk (374.7)

185 - DEJONGHE Luc, *1991: 80-jarig jubileum Davidsfonds-Afdeling Ronse. Historisch belang van D.F.-Ronse voor de Vlaamse Beweging in de Sint-Hermesstad*, - *Zuidvlaamse kultuurkrant*, 14, 1991, (137-138), p. 8-9.

186 - DEPLANTER Hilde, *Davidsfonds-Ninove 115 jaar. 1876-1991*, Ninove, Davidsfonds, 1991, 37 p.
Uitgegeven naar aanleiding van de jubileumviering op 26 mei 1991.

Toerisme. Vrijetijdsbesteding (379.8)

187 - DE LANGE Sylvain, *20 jaar op stap met de V.L.A.M. Vlam Ronse*, - *Zuidvlaamse kultuurkrant*, 14, 1991, (135-136), p. 19.
V.L.A.M. staat voor Vlaamse Ardennen-Marcheerders.

188 - VAN LANGENHOVEN Bart, *Lede een bezoek waard*, - *Contactblad Verbond van de Kringen voor Heemkunde in Oost-Vlaanderen*, 15, 1991, (1), p. 2-6.

189 - VAN REMOORTERE Julien, *Ippa's Stedengids van België*, Tielt, Lannoo, 1991, 432 p.
Met bijdragen over Aalst en Oudenaarde.

Metrologie (389)

190 - MERTENS J., *Centralisme en particularisme doorheen wetgeving en reglementering op maten en gewichten*, - *Archief- en Bibliotheekwezen in België*, 61, 1990, (3-4), p. 469-483.
Met vermelding van het Land van Aalst voor de periode 1767/70.

Volkskunde (39)

191 - PEACOCK John, *Kleding door de eeuwen heen. Een visuele geschiedenis*, Kapellen, DNB-Pelckmans, 1991, 224 p.

Zeden en gebruiken in het particuliere leven (392)

192 - MACHTELINCKX Lutgarde, *Levenscyclus in Michelbeke*, Leuven, KUL (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 1984.

193 - VERSCHUEREN Claire, *Gebruiken in verband met de levenscyclus van de Ronsenaars in de periode 1920-1945*, Leuven, KUL (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 1990.

194 - TOP Stefaan, *Taboes en raadgevingen m.b.t. zwangerschap (1920-1950)*, - ROECK A. e.a., *Liber Amicorum Prof. Dr. Jozef Van Haver (...)*, Brussel, Koninklijke Belgische Commissie voor Volkskunde, 1991, p. 417-434.
Gebruikt materiaal uit o.a. Erembodegem, Michelbeke en Ronse.

195 - [BGJG], *BGJG gewest Gent. Terugblik 1921-1991*, s.l., [1991], 101 p.
Het gewest Gent van de Bond voor Grote en Jonge Gezinnen omvat o.a. (geheel of gedeeltelijk) de fusiegemeenten Gavere, Melle, Merelbeke, Oosterzele, Wetteren, Wichelen.

196 - DE DONDER Vic, *Zou men armoe lijden? Een eeuw kroostrijke gezinnen in Vlaanderen*, - *Mededelingen Heemkring Okegem*, 16, 1991, (3-4), p. 46-60.
Uittreksels over Okegem uit het gelijknamige boek (bibliografie 1990, nr. 215) en foto's van volgende kroostrijke gezinnen uit Okegem: Germanus en Irène Van der Perre-Luysterman, Gustaaf en Marceline Van de Perre-Van Eeckhoudt, Jozef en Emma Vernaillen-Baeyens, Benoit en Céline Vernaillen-Baeyens, Joannes en Ludovica Van der Speeten-Van Cotthem, Jules en Irmina Van Snick-Cobbaert, Frans en Leontine Helpers-Muylaert, Amandus en Leonie Barbé-Cosyns.

197 - DE SUTTER Prosper, *Gouden Bruiloft te Nieuwerkerken in 1930*, - *Liniaal*, 14, 1990 (oktober), (1), p. 8-11.
Van Augustinus (Stien) Huylebroeck en Maria Theresia (Trees) Librecht.

Maaltijden. Vasten. Drinkgewoonten. Herbergen (392.8)

198 - DE LOOSE Willy, *Haaltert. „In de kloet"*, - *Mededelingen heemkring Haaltert*, 11, 1991, (3), p. 10-12.
Herberg van 1779 (eerste vermelding) tot ca. 1930.

199 - DE SUTTER Prosper, *Een bezoek aan oude herbergen te Nieuwerkerken op de wijk Maal*, - *Liniaal*, 14, 1990-91 (december; april; juni), (2; 3; 4), p. 27-40; 43-60; 64-72.

200 - OLSEN J., *De herberg „het Peuterhol" in de Kalverhagestraat (Melle)*, - *De Gonde*, 19, 1991, (1), p. 6-8.

Dood en dodengebruiken (393)

201 - HEYVAERT Herman, *Begraafplaatsen te Wieze vroeger en nu*, Wieze, Oudheidkundige Kring H.H. Salvator, 1991, 60 p.

202 - HEYVAERT Herman, *Graven, grafstenen en rouwborden in de kerk van Wieze*, Wieze, Oudheidkundige Kring H.H. Salvator, 1989, 52 p.

Openbaar en maatschappelijk leven (394)

203 - BROECKHOVE Maurits; GIRALDO Walter; VAN DER LINDEN Renaat, *Het worpmotief in Oost-Vlaanderen. Aspecten van een eigentijdse feestcultuur*, - *Oostvlaamse Zanten*, 66, 1991, (3), p. 135-164.
Worpfenomeen is vooral in de Dendervallei sterk verspreid. Met vermelding van talloze

deelgemeenten uit de fusies Aalst, Brakel, Denderleeuw, Erpe-Mere, Gavere, Geraardsbergen, Haaltert, Herzele, Horebeke, Kluisbergen, Lebbeke, Lede, Lierde, Maarkedal, Merelbeke, Ninove, Oosterzele, Oudenaarde, Ronse, Sint-Lievens-Houtem, Wichelen, Zottegem. Met een register van worpmotieven.

204 - DE TEMMERMAN Ludwig, *Het worpmotief in Oost-Vlaanderen. Aspecten van een eigentijdse feestcultuur (Aanvulling Oostvlaamse Zanten 1991/3, blz. 135-164). Brakel: Leeuwtjesworp*, - *Oostvlaamse Zanten*, 66, 1991, (4), p. 234.

205 - DE VUYST Julien, *Het worpmotief in Oost-Vlaanderen. Aspecten van een eigentijdse feestcultuur (Aanvulling Oostvlaamse Zanten 1991/3, blz. 135-164). Mere: Papeterslepelworp*, - *Oostvlaamse Zanten*, 66, 1991, (4), p. 234.

206 - BAGUET Paul, *20 jaar geleden: tweede reuzenkavalkade te Brakel. Huwelijksplechtigheid van Stien en Triene van Brakel*, - *Triverius*, 21, 1991, (4), p. 19-30.

207 - DAEM Marcel, *Reuzen en reuzenliederen van Lede*, - *Ken uw dorp. Tijdschrift van de Heemkundige Kring Lede*, 18, 1991, p. 5-12.

208 - VAN DEN NEST Gabriël, *De Vijverse reuzen. Markies Willem Bette en markiezin Anne-Marie de Hornes en Mathias en Mathilde*, - *Ken uw dorp. Tijdschrift van de Heemkundige Kring Lede*, 18, 1991, p. 13-18.
Vijver is een wijk van Lede.

209 - BAERT Karel e.a., *Aalst Carnaval. Een Europese ontmoeting. Catalogus tentoonstelling „Carnaval, Folklore en Geschiedenis te Aalst" van 26 januari tot 9 februari 1991*, Aalst, 1991.

210 - DE BRUYN Rony e.a., *Aalsterse Gilles 1971-1991*, s.l., [1991].

211 - VAN DER HEYDEN Antoine; VINCK Stefaan, *De prinsen van Aalst*, Aalst, 1991.
Over karnaval Aalst.

Sagen. Legenden. Sprookjes (398.2)

212 - [OKEGEMSE], *Okegemse vertellingen. Het spook van huis Kattestraat nr. 24*, - *Mededelingen Heemkring Okegem*, 16, 1991, p. 19-20.
Zegspersonen waren Eleonora De Duffeleer en Victor Appelmans.

Volksliederen (398.8)

213 - FRANSAER F., *Een stokoud Driekoningenlied te Moorsel en te Herdersem*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 4, 1991 (januari), (1), p. 37-40.

214 - [OP], *Op het kermisfeest van Schellebelle*, - *Stenen Linde*, 16, 1991, p. 28-29.
Over een teruggevonden lied.

5. WISKUNDE. NATUURWETENCHAPPEN

Kartografie. Landmeetkunde (528)

215 - ASG [acroniem van Albert SCHREVER], *17de-eeuwse plattegrond terug naar Geraardsbergen*, - *Het Nieuwsblad. Editie Dender*, 1991, (25 juni)

Betreft een gekleurde plattegrond van de Geraardsbergse wijk de Zak van landmeter Philips De Deyn uit 1618.

216 - [LANT], *Lant- ende Ghewestboeck vande prochie van Melle ten jaere 1751 ende 1752*, - *De Gonde*, 19, 1991, (1), p. 27-42.

Kadert in een artikelenreeks die sinds 1987 verschijnt (zie o.a. bibliografie 1990, nr. 243).

217 - SCHREVER A., *Geraardsbergse 17de-eeuwse plattegrond verkocht te Brussel en terug naar Geraardsbergen*, - *Carto Numis Club*, 1991, (98), p. 15-16.

Betreft plattegrond door landmeter Philips De Deyn.

Plantkunde (58)

218 - DE SLOOVER M., *Een merkwaardige boom*, - *Liniaal*, 13 en 14, (3 en 1), p. 53-55 en 16-20.

Betreft een populus nigra of zwarte populier.

Dierkunde (59)

219 - MENSCHAERT Luc, *Zijn er nog vogels?*, Asper, Wielewaal Schelde-Leie, 1991, 519 p.

Standaardwerk over de avifauna in het zuidwesten van Oost-Vlaanderen, gebaseerd op waarnemingen uit de periode 1972-1990. Behandelt o.a. de fusiegemeenten Brakel, Gavere, Horebeke, Kluisbergen, Maarkedal, Oudenaarde, Ronse, Zwalm.

6. TOEGEPASTE WETENSCHAPPEN

Geneeskunde. Hygiëne. Farmacie (61)

220 - DE BOECK Dirk, *Driehonderd jaar geneeskundige zorgen te Erpe*, - *Mededelingen van de heemkundige kring van Erpe-Mere*, 31, 1991, (1; 2; 3; 4), p. 13-18; 28-35; 54-56; 72-74.

Een eerste reeks bijdragen werd opgenomen in de bibliografie 1990, nr. 253.

221 - ERVYNCK A.; MEILLANDER V.; VAN DE WALLE R., *Ratman. Een verhaal van mensen en ratten*, Gent, Museum voor Volkskunde, 1991, 207 p.

Catalogus bij de gelijknamige tentoonstelling (19 oktober 1991 - 26 januari 1992). Een eerste deel stelt de biologische identiteitskaart op van de bruine rat en de zwarte rat. Een tweede deel behandelt de relatie tussen rat en mens.

222 - HUYLEBROEK E., *De cholera te Denderhoutem in 1849*, - *Mededelingen heemkring Haaltert*, 10, 1990, (2), p. 16-22.

223 - STEYAERT Rozemie, *Ninove Emiel De Molstraat*, (*Wie kreeg een straat in Ninove? Straatnamen*, 4), - *Het Nieuwsblad. Editie Dender*, 1991, (28 augustus), p. 11.
Sociaal voelend geneesheer (1831-1910).

224 - STEYAERT Rozemie, *Okegem Professor Van Vaerenberghstraat*, (*Wie kreeg een straat in Ninove? Straatnamen*, 3), - *Het Nieuwsblad. Editie Dender*, 1991, (20 augustus), p. 14.
(Petrus) Maurits Van Vaerenbergh was geneesheer en hoogleraar aan de Gentse universiteit (1904-1977).

225 - VELLE Karel, *Het verenigingsleven van de Belgische geneesheer (19de en begin 20ste eeuw), een bijdrage tot de geschiedenis van het artsenberoep*, - *Annalen van de Belgische vereniging voor de hospitaalgeschiedenis*, 26-27, 1988-1989, p. 47-118.
Met vermelding van artsenverenigingen te Aalst (met o.a. J. De Windt en S. Monfils) en te Geraardsbergen.

Molinologie (620.9)

226 - BAUWENS J., *Munkzwalm: Zwalmmolen, op naar een levende molen!?*, - *Industrieel Erfgoed in Vlaanderen*, 1991 (31 maart), (21), p. 13
Over de aankoop van deze watermolen door het provinciebestuur.

227 - COUTANT Yves, *Lexique et technique du moulin à vent à la mouture du blé d'après les comptes flamands des XIVe et XVe siècles*, 3 dl., Rijsel, Université Charles de Gaulle (onuitgegeven doctoraal proefschrift), 1990, 1200 p.
Historisch-terminologische studie van de herstelrekeningen van graanwindmolens in het graafschap Vlaanderen uit de 14de en 15de eeuw. Met vermelding van Aalst, Denderhoutem, Haaltert, Herzele, Ninove, Oosterzele, Scheldewindeke.

228 - DE PUNT Johan, *Een nieuwe molensteen in de watermolen van Gotegem*, - *Mededelingen van de heemkundige kring van Erpe-Mere*, 31, 1991, (4), p. 75-78.

229 - DE SCHEPPER J., *The Care of Windmills in Flanders*, Gent, VVIA, 1984, 32 p.
Met vermelding van de windmolen van Denderwindeke.

230 - DE WINNE Liliane, *Wachten op het eerste brood ... De Verrebeekmolen te Opbrakel*, - *Toerisme Oost-Vlaanderen*, 40, 1991 (september-oktober), (4), p. 10-13.

231 - DENEWET Lieven, *Aanbestedingen voor werken aan elf Vlaamse windmolens in 1991*, - *Molenecho's. Vlaams tijdschrift voor molinologie*, 19, 1991 (oktober-december), (4), p. 179-182.
O.a. over „Molen te Rullegem" in Herzele.

232 - GOUBLOMME Alain, *Balegem krijgt een pluimpje*, - *Levende Molens*, 13, 1991, (11), p. 81-83.
Over restauratiewerken aan de Balegemse Guillotine-, Klep- en Windekemolen.

233 - GOUBLOMME Alain, *De staakmolen van Herzele kreeg nieuwe gelaste stalen roeden*, - *Molenecho's. Vlaams tijdschrift voor molinologie*, 19, 1991 (oktober-december), (4), p. 183-185.
Betreft „Molen te Rullegem".

234 - GOUBLOMME Alain, *Kriskras langs Oostvlaamse molens*, - *Levende Molens*, 13, 1991, (6), p. 45-46.
Met vermelding van molens te Etikhove, Herzele, Impe, Leupegem, Mere, Sint-Antelinks.

235 - MATTELAER Pierre, *De terechtstelling van twee onschuldigen. Een verhaal over molens en molenaars, en over Streuvels en andere kunstenaars*, - *De Leiegouw*, 33, 1991 (november), (3-4), p. 227-242.
Over molens in Russeignies/Rozenaken en Tiegem en over de kunstschilder Valerius de Saedeleer.

236 - MEESTERS Ton, *Belgische windmolens in Nederland: een onderzoek naar verplaatste standerdmolens over de landsgrens (19e-20e eeuw)*, - *Molenecho's. Vlaams tijdschrift voor molinologie*, 19, 1991 (juli-september), (3/speciaal thema-nummer 5), p. 107-171.
Met vermelding van ,,Le Jourmolen'' te Ronse (1842) en Keirekensmolen te Liedekerke (1941).

237 - VAN LANGENHOVEN Bart, *Wind- en watermolens te Groot-Lede*, - *Ken uw dorp. Tijdschrift van de Heemkundige Kring Lede*, 18, 1991, p. 19-53.
Met vermelding van Impe, Lede, Oordegem, Smetlede, Wanzele.

Elektriciteit (621.31)

238 - LAMARCQ Danny, *Het ,,Elektriciteitsgesticht'' te Zottegem. Een kwarteeuw elektriciteitscentrale in de Egmontstad*, - *Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde. Handelingen*, 5, 1991, p. 133-158.

Telecommunicatie (621.39)

239 - DE SUTTER Prosper, *Eerste telefoon te Nieuwerkerken*, - *Liniaal*, 13, (3), p. 55-60.

Mijnbouw (622)

240 - VANDORMAEL Herman, *Wij zijn de fossemannen, anders niks! Mijnwerkers getuigen*, Galmaarden, De Mijnwerker v.z.w., 1991, 212 p.
Veertigtal interviews met oud-mijnwerkers uit Zuid-Brabant en Zuid-Oost-Vlaanderen. Voor het werkgebied van de bibliografie komen getuigenissen uit Denderwindeke, Geraardsbergen, Moerbeke, Nieuwenhove, Onkerzele, Viane, Zandbergen, Zarlardinge.

Waterbouwkunde (626/627)

241 - [GERAARDSBERGEN], *Geraardsbergen sas*, - *Industrieel Erfgoed in Vlaanderen*, 1991 (31 januari), (20), p. 8-9.
Het sascomplex werd op de voorontwerplijst voor bescherming geplaatst.

Gezondheidstechniek. Sanitaire techniek. Verlichtingstechniek (628)

242 - BAGUET Paul, *15 jaar geleden verdween de vuilniskar getrokken door een paard voorgoed uit het Brakelse straatbeeld*, - *Triverius*, 21, 1991, (2), p. 32-33.

Landbouw. Tuinbouw. Bosbouw. Veeteelt. Jacht.Visserij (63)

243 - DE LANGE Sylvain, *Vloesberg: eertijds het centrum van geneeskrachtige planten*, - *Zuidvlaamse kultuurkrant*, 14, 1991, (132-133), p. 6.
Met vermelding van Everbeek, Overboelare, Zarlardinge.

244 - VAN DER SPEETEN Suzanne, *De teelt van koolzaad*, - *Mededelingen Heemkring Okegem*, 16, 1991, p. 14-18.

245 - GOEDLEVEN Edgard, *Het Belgisch trekpaard. Levend cultureel erfgoed*, - *Monumenten en Landschappen*, 10, 1991 (juli-augustus), (jubileum-bijlage bij nr. 4), p. 1-20.

Grafische industrie. Uitgeverij. Boekhandel (655)

246 - [DIRK], *Dirk Martens, Drukker-Humanist. Catalogus tentoonstelling 6 juli - 9 september 1990 te Aalst*, Aalst, 1990.

247 - [PLUK], *Pluk de Dag. Een kleine historiek over het ontstaan, de vorm en de inhoud van de dagblokkalender in Vlaanderen en Wallonië*, Izegem, Strobbe, 1989, 89 p.
De drukkerij Strobbe uit Izegem gaf in 1990 de 75ste Druivelaar, een dagblokkalender, uit.

Verkeersorganisatie. Verkeerswezen (656)

248 - VAN DEN BOSSCHE Nestor, *Vervoer, post, personen en goederen in de 19de eeuw te Zottegem*, - *Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde. Handelingen*, 5, 1991, p. 125-132.

249 - TEMMERMAN A., *Schellebelle en de spoorweg*, - *Stenen Linde*, 16, 1991, p. 1-18.

250 - VANDE WINKEL Georges, *Kronkelend, breed en ondiep. De evolutie van de Dender bij het begin van de negentiende eeuw*, - *Het Nieuwsblad. Editie Dender*, 1991, (10 januari), p. 10.

251 - VAN DER SPEETEN Jozef, *Albert Van Cotthem: luchtvaartpionier*, - *Mededelingen Heemkring Okegem*, 16, 1991, p. 21-35.
Albert Van Cotthem, ° Okegem 31.12.1890, + Brussel 20.09.1962.

252 - DE DONCKER W., *De postmerken van de met Aalst samengevoegde gemeenten*, s.l., Filatelistische Studiekring Oost-Vlaanderen, 1989, 120 p.

253 - DE MEESTER E.; MAENHOUT W.; VERVAET N., *Raddagtekeningstempels in Oost-Vlaanderen. 1: Wetten en voorschriften* -

Inventaris letter A. 2: Inventaris letters B-D. 3: Inventaris letters E-G, 3 dl., s.l., Filatelistische Studiekring Oost-Vlaanderen, 1988-1990-1991, 97-90-102 p.

254 - MAENHOUT W., *Ledeberg. De postmerken na 1974, de agentschappen en de spoorwegen*, s.l., Filatelistische Studiekring Oost-Vlaanderen, 1990, 41 p.

255 - NEYT F.; VERMEIRE R., *Privaat frankeermachines in Oost-Vlaanderen (uitgezonderd Gent en fusiegemeenten). 1: Inventaris letters A-D*, s.l., Filatelistische Studiekring Oost-Vlaanderen, 1991, 54 p.

Ontplofbare stoffen. Brandstoffen (662)

256 - STEYAERT Rozemie, *Ninove Désiré De Bodtkaai*, (*Wie kreeg een straat in Ninove? Straatnamen*, 5), - *Het Nieuwsblad. Editie Dender*, 1991, (3 september), p. 13.
Luciferfabrikant (° Ninove 1862).

Gistingsbedrijven. Drank. Genotsmiddelenindustrie (663)

257 - [BROUWERIJEN], *Brouwerijen in de Vlaamse Ardennen*, - *Zuidvlaamse kultuurkrant*, 14, 1991, (137-138), p. 12.

258 - DESEYN Guido, *Oostvlaamse bronwater- en limonadefabrieken*, - *Tijdschrift voor Geschiedenis van Techniek en industriële cultuur (VIAT)*, 9, 1991, (2), p. .

259 - [VAN], *Van Rank tot Drank*, Brussel, ASLK, 1990, 336 p.
Catalogus van de gelijknamige tentoonstelling over wijnproduktie, -handel en -consumptie in de ASLK-Galerie (16 maart-10 juni 1990). Met vermelding van Aalst en Ninove.

260 - VAN DRIESSCHE Luc, *Bosteels brouwt al 200 jaar*, - *Het Nieuwsblad. Editie Dender*, 1991, (27 september), p. 13.
Over de Buggenhoutse brouwerij Bosteels.

Voedingsmiddelen (664)

261 - COSIJNS Roger, *Op zoek naar de Pollaarse trot*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring Pollare*, 11, 1991, p. 32-33.

262 - VAN DER LINDEN Renaat, *Gekroonde honingkoek, koninklijke peperkoek*, Gent, Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen, 1991, VIII-168 p.
Lijst van persoons-, plaats- en zaaknamen vermeldt o.a. Aalst, Baaigem, Edelare, Erembodegem, Geraardsbergen, Gijzegem, Grotenberge, Lede, Meigem, Merelbeke, Ninove, Ronse, Sint-Lievens-Esse, Sint-Lievens-Houtem, Zottegem.

263 - VAN DER LINDEN Renaat, *Peperkoek en twee heiligen uit de streek, St-Arnoldus en St-Hermes*, - *Zuidvlaamse kultuurkrant*, 14, 1991, (132-133), p. 14.

Mechanische technologie. Verschillende industrieën en ambachten (672)

264 - FOUCQUART Sidoine, *Het aloude gekende handelshuis R.L. Boddin te Ronse*, - *Zuidvlaamse kultuurkrant*, 14, 1991, (139-140), p. 22.
Handel in ijzerwaren.

265 - GILBOS Georges, *Gilbos, oorsprong van een familiaal konstruktiebedrijf te Aalst en hoe het groeide*, Aalst, 1991.

266 - D'HAESELEER Peter, *Het platteland onder spanning. Bijdrage tot de huisnijverheid in een regio ten westen van Aalst (18de-eerste helft 19de eeuw)*, s.l., in eigen beheer, 1991.
Gebaseerd op een licentiaatsverhandeling aan de KUL uit 1990 over de proto-industrialisering van de vlasnijverheid (bibliografie 1990, nr. 292).

267 - D'HAESELEER Peter, *De proto-industrialisering van de vlasnijverheid te Erpe-Mere en Zonnegem (18de-eerste helft 19de eeuw)*, - *Mededelingen van de heemkundige kring van Erpe-Mere*, 31, 1991, (2; 3; 4), p. 21-25; 41-46; 66-71.

Bouwwezen (69)

268 - [LOOD-], *Lood-, zinkbewerkers en schaliedekkers Gent en Oost-Vlaanderen. 50 jaar beroepsvereniging 1936-1986*, Gent, Verenigde Patroons Lood- en Zinkbewerkers en Schaliedekkers van Gent en Oost-Vlaanderen, 1986, 87 p.

7. KUNST. SPORT

Kunst (7)

269 - [BESCHERMDE], *Beschermde monumenten, landschappen en stads- en dorpsgezichten*, - *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen 1990*, 44, 1991, p. 179-253.
Met vermelding van Aalst (Heilige-Geestkapel), Baardegem, Erpe, Lede.

270 - DE KEGEL Andrea; DEMEY Anthony; DEVOS Patrick; PIETERAERENS Martine; ROBIJNS Luc, *Beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten en landschappen in Oost-Vlaanderen. Arrondissementen Aalst [en] Oudenaarde*, Gent, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, 1991, 263 p.
Met vermelding van de fusiegemeenten Aalst, Brakel, Denderleeuw, Erpe-Mere, Geraardsbergen, Haaltert, Herzele, Horebeke, Kluisbergen, Lede, Lierde, Maarkedal, Ninove, Oudenaarde, Ronse, Sint-Lievens-Houtem, Zottegem, Zwalm.

271 - FOSSELLE Leo, *Bezoek aan de Sint-Martinuskerk te Aalst*, - *Mededelingen van de vereniging voor Aalsters kultuurschoon*, 18, 1991, (1), p. 12-17.

272 - [GEILLUSTREERD], *Geïllustreerd biografisch woordenboek der kunstenaars in België na 1830*, s.l., Arto, 1991, 426 p.

273 - VAN DER POORTEN Jean-Paul, *Tableaux vivants. Een doorsnede van het kunstleven in Aalst*, Aalst, 1991.
Bevat korte biografische schets van negen kunstenaars (plastische kunst en literatuur) en korte historiek van de Academie voor Schone Kunsten.

Ruimtelijke ordening. Landschap. Tuinarchitectuur (71)

274 - VAN DER MAELEN Marleen; VAN DER HEYDEN Johan; VAN LIEFFERINGE Marc; D'HAESELEER Carlos, *Natuurreservaat De Moenebroek*, - *De Leefmilieukrant. Driemaandelijks ledenblad van Leefmilieu Geraardsbergen*, 15, 1991 (april), (1), p. 1-24.

275 - DE MULDER Jean-Pierre, *De Venebroeken*, - *Vlierefluiter. Driemaandelijks tijdschrift van de Wielewaal - afdeling Ninove*, 6, 1991 (april-mei-juni), (22), p. 52-84.
Natuurreservaat in Ninove.

276 - LAMARCQ Danny, *De Diepe Straten te Ninove*, - *Groenkontakt*, 17, 1991 (september), (5), p. 9.

277 - L[AMARCQ] D[anny], *De ,,Diepe Straten'' te Ninove*, -*Ninove Info*, 14, 1990-91, (april), p. 1-3.
Betreft de eventuele bescherming als landschap van het vermelde gebied, waarvan een aanzienlijk gedeelte sinds de 12de-13de eeuw een gegroepeerd bezit was van de Ninoofse abdij met als exploitatiecentra de hoeves te Ruisbroek, ter Schoor en ter Duist.

278 - L[AMARCQ] D[anny], *Ninoofse monumenten en landschappen in de kijker. Het gehucht ,,Tortelboom-Broodhoek'' te Aspelare*, - *Ninove Info*, 15, 1991-92 (november), (3), p. 6-8.

279 - NUYTS Paul; FLEURBAEY Filip, *Het Moeraske-Walckierspark: van bomput tot natuurreservaat*, - *Wielewaal*, 57, 1991 (maart), p. 58-59.
Het Walckierspark in Evere en Schaarbeek werd in 1765 als Engelse tuin aangelegd door bankier Adrien Ange de Walckiers, telg uit een Ninoofs geslacht.

Architectuur (72)

280 - DE GEYTER G., *De tertiaire zandsteen*, - *Bulletin van de Belgische Vereniging voor Geologie*, 99, 1990, (2), p. 123-129.
Behandelt zowel ontginning als gebruik van de ,,Veldsteen'' (Zuid-Oost-Vlaanderen) als als van de ,,IJzerzandsteen'' (Vlaamse Ardennen).

281 - [DOSSIER], *Dossier: Pierres d'hier et d'aujourd'hui*, - *Nouvelles du Patrimoine*, 1991 (maart), (37/38), p. 6-28.
Thema-nummer over natuursteen.

282 - FOBE B., *De Nummulietenkalksteen uit het Ieperiaan*, - *Bulletin van de Belgische Vereniging voor Geologie*, 99, 1990, (2), p. 171-179.
Handelt over verspreiding en vindplaatsen van de ,,Zandbergse steen''.

283 - FOBE B., *Nota betreffende het gebruik van ijzerzandsteen uit de formatie van Diest in het gebied ten westen van de Zenne*, - *Bulletin van de Belgische Vereniging voor Geologie*, 99, 1990, (2), p. 153-157.

284 - FOBE B., *Voorkomen, samenstelling en gebruik van de Bale-*

gemse steen, - *Bulletin van de Belgische Vereniging voor Geologie*, 99, 1990, (2), p. 167-170.
Behandelt vindplaatsen (Balegem, Bambrugge, Meldert) en verspreiding van de steen.

285 - NIJS R., *Tertiaire kalksteen en Franse witte steen als natuurlijke bouwstenen voor onze historische monumenten*, - *Bulletin van de Belgische Vereniging voor Geologie*, 99, 1990, (2), p. 115-119.
Met aandacht voor Balegemse steen en Ieperiaanse kalksteen (Zuid-Oost-Vlaanderen).

286 - DEMEY Anthony, *Lodewijkstijlen en Oostvlaamse architektuur*, Gent, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, 1991, 39 p.
Situeert algemeen de 18de-eeuwse architectuur en stelt een aantal representatieve burgerlijke gebouwen voor. Met vermelding van Aalst, Ename, Ninove, Voorde, Zottegem.

287 - DUBOIS Marc; STALS Steven, *1980-1990. Fragmenten van architectuur in België*, - *Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen*, 29, 1991, (3), p. 81-120.
Met vermelding van het BAC-filiaal in Kerksken (architecten Hilde Daem en Paul Robbrecht) en de woning Gees in Erpe-Mere (architect Eugeen Liebaut).

288 - VAN MOSSELVELD J.H. (eindred.), *Keldermans. Een architectonisch netwerk in de Nederlanden*, 's-Gravenhage-Bergen op Zoom, Staatsuitgeverij-Gemeentemuseum Markiezenhof, 1987, 198 p.
Met vermelding van Balegem, Impe, Lede als vindplaatsen van natuursteen.

Openbare gebouwen. Commerciële en industriële gebouwen (725)

289 - TEMMERMAN Paul, *Het gemeentehuis van Kerksken*, - *Mededelingen heemkring Haaltert*, 11, 1991, (1), p. 11-15.

290 - VAN CRAENENBROECK W., *Eenheid in verscheidenheid. Watertorens in België*, Brussel, Gemeentekrediet-NAVEWA, 1991, 191 p.

291 - TEMMERMAN A., *Een J.P. Cluysenaar spoorweggebouw te Schellebelle*, - *Stenen Linde*, 16, 1991, p. 19-26.

Religieuze bouwkunst (726)

292 - DIERICKX F., *Herdersem en zijn kerk(en) ... Een jubileum*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 4, 1991 (januari), (1), p. 31-34.

293 - [HONDERD], *150 jaar Sint-Martinuskerk Melle*, - *De Gonde*, 19, 1991, (2), p. 1-85.

294 - L[AMARCQ] D[anny], *Ninoofse monumenten en landschappen in de kijker. De Sint-Petruskerk te Denderwindeke*, - *Ninove Info*, 14 en 15, 1990-91 en 1991-92, (juni-juli-augustus en oktober), p. 1-2 en 8-9.

295 - MAES Jozef (s.j.), *De Jezuïetenkerk te Aalst*, - *Mededelingen van de vereniging voor Aalsters kultuurschoon*, 18, 1991, (4), p. 72-73.

296 - [SINT], *Sint-Bavokerk Gontrode*, Melle, Cultuurraad, 1988.

297 - TEMMERMAN P., *Bij de instorting van de kerk van Kerksken*, - *Mededelingen heemkring Haaltert*, 10, 1990, (2), p. 1-3.

298 - VAN DE VELDE Leon, *De Kerk onder het Nieuw Regime (na 1795)*, Oudenaarde, 1980, 79 p.
Geschiedenis van het kerkgebouw van Leupegem.

299 - BAILLIEUL Beatrix; LEEMAN Katelijne, *Klooster Zusters van Liefde J.M. te Gent. Geschiedenis, iconografie en stoffering van de opeenvolgende kapelinterieurs*, Gent, 1991, 96 p.
Met veelvuldige vermeldingen van Vital Roelandts, deken van Aalst, die van 1889 tot 1903 algemeen overste van de congregatie was.

300 - COSIJNS Marc, *Bidhuisjes op de Echel, Roe en Stebbingen*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring Pollare*, 11, 1991, p. 16-30.

301 - HEYVAERT Herman, *Bouwgeschiedenis van de pastorie van Wieze, 1552-1989*, Wieze, Oudheidkundige Kring H.H. Salvator, 1991, 15 p.

Gebouwen voor opleidings-, wetenschappelijke en culturele doeleinden (727)

302 - COSIJNS Marc, *De gemeenteschool met gemeentehuis te Pollare*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring Pollare*, 11, 1991, p. 3-15.
Ontwerper was E. De Perre-Montigny.

303 - [DOSSIER], *Dossier: L'Architecture Scolaire*, - *Nouvelles du Patrimoine*, 1991 (mei), (43), p. 5-24.

304 - DE SMET Joris, *10 jaar Kunstcentrum Galerij „'t Hof te Puttem"*, - *Ken uw dorp. Tijdschrift van de Heemkundige Kring Lede*, 18, 1991, p. 54-59.

Burgerlijke architectuur (728)

305 - LALEMAN M. Chr.; RAVESCHOT Patrick, *Inleiding tot de studie van de woonhuizen in Gent. Periode 1100-1300. De kelders*, - *Verhandelingen van de Koninklijke Academie van België. Klasse der Schone Kunsten*, 54, 1991, p. ---.
Met vermelding van Aalst.

306 - [REMARQUABEL], *Een remarquabel ambelissement. Gentse wooncultuur in Mozarts tijd*, Gent, Drukkerij Goff (uitgever)-Dekenij Patershol (distributie), 1991, 101 p.
Ook over het muziekleven ten tijde van Mozart en over de Van Peteghems als orgelpunt van de Gentse instrumentenbouw.

307 - [VOLKSHUISVESTING], *Volkshuisvesting als industrieel-archeologisch relict*, - *Tijdschrift voor Geschiedenis van Techniek en industriële cultuur (VIAT)*, 9, 1991, (4), p. ---.
Themanummer over de geschiedenis van de volkshuisvesting.

308 - DOPERE Frans; UBREGTS William, *De donjon in Vlaanderen. Architectuur en wooncultuur*, (*Acta Archaeologica Lovaniensia. Monographiae*, 3), Brussel-Leuven, Gemeentekrediet-Universitaire Pers, 1991, 269 p.

Met vermelding van de donjon van Munte.

309 - VAN EENHOOGE Dirk, *De middeleeuwse burcht van Zottegem: feiten ... en meningen*, - *Monumenten en Landschappen*, 9, 1990, (3), p. 49-59.

310 - VAN DEN BOSSCHE Hedwig, *Raadsels en gissingen omtrent burcht en Egmontkasteel te Zottegem*, - *Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde. Handelingen*, 5, 1991, p. 175-206.
Detailstudies die aansluiten bij een artikel uit 1990 in ,,Monumenten en Landschappen'' (bibliografie 1990, nr. 330).

311 - DE SMET Antoine, *Het kasteel Borgwal te Gavere*, - *De Woonstede door de eeuwen heen*, 1991, (4), p. 16-26.

312 - GEYTENBEEK Erik, *Oranjerieën en hun ontstaansgeschiedenis*, - *De Woonstede door de eeuwen heen*, 1991, (4), p. 41-48.

Beeldhouwkunst (73)

313 - VAN EECKHOUDT Luc, *Twee serie-beeldjes [van Onze-Lieve-Vrouw van Affligem (1607)]*, - *Ascania*, 34, 1991, (1), p. 29-31.
Met vermelding van Zottegem-Deynsbeke.

314 - UYTTERSPROT Marc, *Robert Van Caelenbergh*, - *Mededelingen van de vereniging voor Aalsters kultuurschoon*, 18, 1991, (1), p. 7-9.
Neo-gotisch beeldhouwer (Aalst, 1872-1936).

315 - VAN ELSLANDE Rudy, *Het retabel van Philips Clincke en Jan van der Brugghen voor de kerk van Mere (1425)*, - *Mededelingen van de heemkundige kring van Erpe-Mere*, 31, 1991, (1), p. 5-12.
Gepolychromeerd houten retabel.

Kunstnijverheid. Design (745)

316 - RUTSART Griet, *De handtapijten van Elisabeth De Saedeleer*, - *Zuidvlaamse kultuurkrant*, 14, 1991, (131bis), p. 22.
In Etikhove.

Binnenhuisarchitectuur (747)

317 - VAN HERCK Peter, *Geschiedenis van het binnenhuis*, - *De Woonstede door de eeuwen heen*, 1991, (2), p. 47-53.

Glas- en kristalwerk (748)

318 - ENGEN Luc, *Het glas in België van de oorsprong tot heden*, Antwerpen, Mercatorfonds, 1989, 437 p.

319 - JANSSENS Omer, *Gebrandschilderde ramen in de kerk van Vlekkem*, - *Mededelingen van de heemkundige kring van Erpe-Mere*, 31, 1991, (4), p. 61-65.
Uit het atelier H. Coppejans (1929).

Schilderkunst (75)

320 - VAN ELSLANDE Rudy, *Het altaarschilderij voor de kerk van Sint-Maria-Horebeke (1443)*, - *Het Land van Aalst*, 43, 1991, (4), p. 353-359.
Bewijst dat niet Arend van Boxtale de schilder was, maar wel Boudewijn van Wytevelde. Met een excursie over de kunsthandel op het einde van de middeleeuwen.

321 - FLAMANT Gustaaf, *Kunstschilders van Geraardsbergen in de XIXe eeuw*, - *De Heemschutter*, 1992, (101;102), p. 9-12;11-14.
Met vermelding van Peter Van Huffel, Charles-Louis Saligo, Eugeen Frans De Block, Emiel Bert, Ildephonse Stocquart, Louis Bert de l'Arbre.

322 - LIEVENS R., *Een verdwenen schilderij in de kerk van Denderhoutem*, - *Mededelingen heemkring Haaltert*, 10, 1990, (1), p. 13-16.
Over een schilderij van Gaspar de Crayer.

323 - DERAVE W., *Valerius de Saedeleer na 100 jaar in Aalst*, - *Mededelingen van de vereniging voor Aalsters kultuurschoon*, 18, 1991, (3), p. 52-53.

324 - EEMAN Michèle, *Valerius de Saedeleer*, - *Mededelingen van de vereniging voor Aalsters kultuurschoon*, 18, 1991, (4), p. 78.

325 - HOOZEE R., *Valerius de Saedeleer*, - *Mededelingen van de vereniging voor Aalsters kultuurschoon*, 18, 1991, (4), p. 78-79.
Uittreksel uit ,,Veertig Kunstenaars rond Karel Van de Woestijne''.

326 - KIECKENS Luc, *Over de jeugd van Valerius de Saedeleer*, - *Mededelingen van de vereniging voor Aalsters kultuurschoon*, 18, 1991, (4), p. 77.

327 - KLUYSKENS P., *De zonnige jaren van V. de Saedeleer in Latem*, - *Mededelingen van de vereniging voor Aalsters kultuurschoon*, 18, 1991, (3), p. 48-51.

328 - MOERMAN A. André, *Valerius de Saedeleer, de jaren der wending*, - *Mededelingen van de vereniging voor Aalsters kultuurschoon*, 18, 1991, (5), p. 92-100.

329 - ROBIJNS Luc, *Valerius de Saedeleer (1867-1941)*, - *Mededelingen van de vereniging voor Aalsters kultuurschoon*, 18, 1991, (3), p. 47.

330 - [VALERIUS], *Valerius de Saedeleer 1867-1941*, Aalst, 1991.
Catalogus van een tentoonstelling in het Oud-Schepenhuis te Aalst van 28 september tot 13 oktober 1991.

331 - SLAGMULDER Frans; VYNCKE Frans, *In memoriam Staf François*, - *Mededelingen van de vereniging voor Aalsters kultuurschoon*, 18, 1991, (3), p. 42-44.
Kunstschilder.

332 - [VAN], *Van Saene. [Catalogus van de tentoonstelling in] museum Dhondt-Dhaenens 15 september-13 oktober 1991*, s.l., 1991.
Maurits Van Saene, ° Ninove 1919, leefde achtereenvolgens in Pamel, Outer en Ninove.

333 - VLAEMINCK Mark, *Maurits Van Saene: ,,Ik zou zo graag herbeginnen''*, - *Het Nieuwsblad*, 1991, (13 september), p. 34.

Grafische kunsten (76)

334 - DE RAMAIX Isabelle, *Graveurs en uitgevers Sadeler. Catalogus*, (*Catalogi van tentoonstellingen georganiseerd in de Koninklijke Bibliotheek Albert I*, C 233), Brussel, Koninklijke Bibliotheek, 1991 [depot], 68 p.
Catalogus van de gelijknamige tentoonstelling in de Nassaukapel van 14 februari tot 28 maart 1992. De Sadelers waren afkomstig uit Aalst en Welle.

335 - IMBO Gaston, *Jan De Cooman, 1893-1949*, - *De Heemschutter*, 1992, (104;105), p. 9-10;7-10.

Fotografie (77)

336 - IMBO G., *Geraardsbergen in oude zichtkaarten. Theofiel L'Haire 1874-1956*, - *Carto Numis Club*, 1991, (91;92), p. 9-10;9-11.

Muziek (78)

337 - BURNEY Charles, *Muzikale reizen. Kroniek van het Europese muziekleven in de 18de eeuw*, Antwerpen, Hadewijch, 1991, 295 p.
Met vermelding van de bewondering voor het Van Peteghemorgel in de Sint-Martinuskerk te Aalst.

338 - DE WOLF Koenraad, *„Moed en Volharding" (1891-1991) Velzeke-Ruddershove*, s.l., 1991, 44 p.
Geschiedenis van de fanfare.

339 - FAUCONNIER A.; ROOSE P., *Orgels van Vlaanderen*, Brussel, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap - Bestuur Monumenten en Landschappen, 1991, 137 p.
Met nota's over de orgelbouwersfamilie Van Peteghem en over orgels in Aalst, Denderleeuw, Etikhove, Idegem, Massemen, Nieuwerkerken, Ninove, Semmerzake, Sint-Antelinks, Sint-Lievens-Houtem, Volkegem.

340 - HUYLEBROEK E., *Het Denderhoutems „Dousjen Muziek"*, - *Mededelingen heemkring Haaltert*, 11, 1991, (2), p. 17-23.
Publiceert een tweetal foto's van de daensistische fanfare Groeien en bloeien.

341 - LEHR André; TRUYEN Wim; HUYBENS Gilbert, *Beiaardkunst in de Lage Landen*, Tielt, Lannoo i.s.m. Tirion, 1991, 319 p.
Met gedetailleerd register waarin als plaatsnamen Aalst, Ronse, Zottegem voorkomen.

342 - ROOSE P., *Werklijst van Pieter Van Peteghem, orgelmaker te Gent van ca. 1733 tot 1787 (vervolg: plaatsnamen van T tot Z)*, - *De Orgelkunst*, 14, 1991, (1), p. 37-44.
Met vermelding van Velzeke, Voorde, Wanzele, Westrem, Wichelen, Zottegem.

343 - VAN DER PAAL Louis, *Het orgel van de collegekerk van het Sint-Jozefscollege: 100 jaar*, - *Mededelingen van de vereniging voor Aalsters kultuurschoon*, 18, 1991, (4), p. 74-75.

344 - VERHEIJEN Hubert, *Zeker honderdtwintig jaar St.-Gorikskoor te Haaltert*, - *Mededelingen heemkring Haaltert*, 10, 1990, (3), p. 1-5.
Het zangkoor bestond alleszins reeds in 1870.

345 - VERLONJE W.E.F., *Het orgel „De Zwarte Kat"*, - ROECK A. e.a., *Liber Amicorum Prof. Dr. Jozef Van Haver (...)*, Brussel, Koninklijke Belgische Commissie voor Volkskunde, 1991, p. 591-604.
Over een Mortierorgel uit de Kerkstraat 1 te Aalst, nu in het Brugse orgelmuseum.

Sport (79)

346 - DE MAESSCHALCK Geert, *Het rijke Wichelse wielerleven*, - *Heem- en Oudheidkundige Kring Wichelen*, 18, 1991, (3), p. 60-84.

347 - DE WITTE René, *De vloek van Blavier*, Aalst, 1991, 206 p.
Geschiedenis van voetbalploeg Eendracht Aalst (1919-heden).

348 - HANDTPOORTER Fernand; RICOURT Rik, *Cyriel „Tarzan" Delannoit. De man die Cerdan versloeg*, Brussel, BRT, 1991, 190 p.
Delannoit was een populaire bokser uit Geraardsbergen die in 1948 Europees kampioen werd.

349 - MORTELMANS Koen, *Vlaanderen op twee wielen*, s.l., Hadewijch, 1991, 152 p.
Historisch overzicht van de fiets en van de manier waarop in Vlaanderen wordt gefietst.

350 - VANWALLEGHEM Rik, *De Ronde van Vlaanderen*, s.l., Pinguin Productions - Het Nieuwsblad, 1991, 240 p.

Theater (792)

351 - BAERT Karel, *De Catharinisten vieren feest*, - *Jubileumbrochure 100 jaar herinrichting [Catharinisten Aalst]*, Aalst, 1991

352 - DE LOOSE Willy, *Het toneelleven in Haaltert*, - *Mededelingen heemkring Haaltert*, 11, 1991, (1), p. 1-10.

353 - [INTERNATIONALE], *Internationale dubbeltentoonstelling [over de Rederijkerskamers in de Nederlanden]*, Aalst, 1991.
Met vermelding van Aalst, Denderbelle, Geraardsbergen, Wieze.

354 - SLAGMULDER Herman, *Uit de memoires van een deken van de Catharinisten*, - *Mededelingen van de vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 18, 1991, (2), p. 30-33.
Ego-document, ° Aalst 1932.

355 - UYTTERSPROT Clemens; UYTTERSPROT Marc, *Data uit de geschiedenis van de Catharinisten, (1413-1991)*, - *Jubileumbrochure 100 jaar herinrichting [Catharinisten Aalst]*, Aalst, 1991

356 - UYTTERSPROT Marc, *Herinrichters van 1891*, - *Jubileumbrochure 100 jaar herinrichting [Catharinisten Aalst]*, Aalst, 1991

8. FILOLOGIE. LITERATUUR

Taalgrens. Taaltoestanden (800.7)

357 - DE ROUCK Germain, *Vreemdelingen te Ronse, naar aanleiding van het bezoek van de commissaris van koning Boudewijn*, - *Zuidvlaamse kultuurkrant*, 14, 1991, (132-133), p. 30-31.
Over de taaltoestanden ook in het verleden.

358 - VAN GOETHEM H., *De taaltoestanden in het Vlaams-Belgisch gerecht, 1795-1935*, - *Verhandelingen van de Koninklijke Academie van België. Klasse der Letteren*, 134, 1990, p. ---.

359 - VAN LOON J.; WOUTERS A., *De ouderdom van de taalgrens in het stroomgebied van de Zenne*, - *Taal en Tongval*, 43, 1991 (mei), p. 47-67.
Toponymisch onderzoek zou erop wijzen dat het noordelijk deel van de Zennevallei reeds in prehistorische tijden was gegermaniseerd zodat de taalgrens veel ouder zou zijn dan tot nog toe werd aangenomen.

Vaktalen (800.86)

360 - DEVOS Magda, *Bouwlandtermen in de Vlaamse dialecten. Spreidings- en betekenisgeschiedenis*, (*Werken van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie - Vlaamse afdeling*, 16), Tongeren, Drukkerij George Michiels, 1991, 368 p.
Publikatie van een doctoraal proefschrift aan de RUG uit 1990 (bibliografie 1990, nr. 374).

361 - HUYLEBROEK E., *Een greep uit de vaktaal van de smid vroeger*, - *Mededelingen heemkring Haaltert*, 10, 1990, (3), p. 7-9.

Dialecten (800.87)

362 - BAGUET P., *Invloed van de Franse taal op het Brakels (Nederbrakels) dialekt*, - *Triverius*, 21, 1991, (1; 2; 3; 4), p. 32; 42; 28; 53.
Een eerste reeks bijdragen over dit onderwerp werd opgenomen in de bibliografie 1990, nr. 375.

363 - CAMBIER A., *Enkele losse nota's over het dialekt van Ronse. Betekenis, oorsprong en geschiedenis, struktuur en fonetiek*, - *Zuidvlaamse kultuurkrant*, 14, 1991, (131bis; 132-133; 134; 135-136; 137-138; 139-140), p. 8-9; 8-9; 8-9; 24-25; 24; 20-21.
Een eerste reeks over dit onderwerp werd opgenomen in de bibliografie 1990, nr. 376.

364 - DE SCHRYVER Fredy, *Ons Nieuwerkerks dialect. Namen van ziekten. 2-3*, - *Liniaal*, 13 en 14, 1990 (juni) en 1991 (juni), (4 en 4), p. 80 en 77-80.

365 - FRANSAER Frans, *Taalroom*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 4, 1991 (januari), (1), p. 56-58.
Verklaring dialectwoorden.

366 - FRANSAER Frans, *Taalroom. De bloemetjes buiten*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 4, 1991 (oktober), (4), p. 248-250. Dialectnamen voor bloemen.

367 - GHYSENS Jos; WAUTERS Frans, *Aalst op zèn Oiljsters. Aspecten van een gemeenschap en een bloemlezing van de gesproken volkstaal 1890-1990*, Aalst, Genootschap voor Aalsterse Geschiedenis, 1991, 444 p.

368 - MINNAERT Emiel, *Mere: dialektwoorden, uitdrukkingen en zegswijzen*, - *Mededelingen van de heemkundige kring van Erpe-Mere*, 31, 1991, (1; 3), p. 18; 57.

369 - REDANT G., *Enkele Haaltertse dialect-woorden onder het ontleedmes*, - *Mededelingen heemkring Haaltert*, 10, 1990, (1), p. 17-19.

370 - REDANT G., *Ons idioticon onder de loep*, - *Mededelingen heemkring Haaltert*, 11, 1991, (3), p. 13-15.

371 - VAN DER EECKEN G., *Schellebels volkswoordenboek: letter S*, - *Stenen Linde*, 15, 1990, p. 72-88.

Toponymie (801.311)

372 - KERCKHAERT Noël, *Oude Oostvlaamse huisnamen. Alfabetisch repertorium van namen van huizen, hoeven, herbergen en molens in Oost-Vlaanderen onder het Ancien Régime. 5: S-V*, (*Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen. Bijdragen. Nieuwe reeks*, 34), Gent, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, 1991.

373 - MINNAERT W., *Plaatsnamen te Heldergem. 1*, - *Mededelingen heemkring Haaltert*, 10, 1990, (3), p. 17-23.

374 - STEYAERT Rozemie, *Wie kreeg een straat in Ninove? Straatnamen*, - *Het Nieuwsblad. Editie Dender*, 1991, (6, 13, 20 en 28 augustus; 3 en 10 september).

Deze reeks behandelt alle straten in de fusiegemeente Ninove, die naar een persoon werden genoemd. Alleen de biografieën die origineel materiaal bevatten, werden als zelfstandige bibliografische eenheid opgenomen.

375 - VAN DURME Luc, *Toponymie van Velzeke-Ruddershove en Bochoute. 2: Verklarend glossarium (2)*, (*Koninklijke Vlaamse Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde. Reeks VI: Bekroonde werken*, 117ter), Gent, Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, 1991, 360 p.

Deelpublikatie van een doctoraal proefschrift uit 1982 aan de RUG (bibliografie 1950-83, nr. 16.853). De delen ,,1: Toponymie'' en ,,2: Verklarend glossarium (1)'' verschenen respectievelijk in 1986 en 1988.

Onomastiek (801.313)

376 - BEELE Wilfried, *Van-namen als emigratiemeter*, - *Naamkunde*, 23, 1991, (1-4), p. 21-28.

377 - DEBRABANDERE Frans, *De familienaam Hazaert*, - *De Leiegouw*, 33, 1991, (3-4), p. 345-347.

De naam Hazaert komt voor in het Land van Aalst.

378 - MARYNISSEN Ann, *Morfosyntactische aspecten van de Belgische familienamen op basis van het „Belgische repertorium van familienamen"*, - *Naamkunde*, 23, 1991, (1-4), p. 29-79.

379 - VAN DURME Luc, *Nomen est omen. De familienamen van de steunende leden van het Z.G.G.O. onder de loep*, - *Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde. Handelingen*, 5, 1991, p. 11-32.

Literatuur (82/89)

380 - [CAMILLE], *Camille Melloy Herdenking 1891-1991*, - *De Gonde*, 19, 1991, (3-4), p. 1-137.
Priester-dichter, ° Melle, pseudoniem van Camillus Josephus De Paepe.

381 - CLAUWAERT Jos, *Kroniek over Jef Cricks Rubensroman*, - *Heemkundig nieuws, contactblad heemkundige kring „Oost-Oudburg" en het documentatiecentrum voor streekgeschiedenis*, 19, 1991, (4), p. 10-12.
Letterkundige Jef Crick (° Aalst 1890).

382 - DE CLERCK J.C.A., *Jaarschriften uit Baardegem*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 4, 1991 (oktober), (4), p. 209-213.

383 - [KANTIEKE], *De Kantieke Schoolmeester. Halfjaarlijks tijdschrift voor de Boonstudie*, Antwerpen, L.P. Boon-genootschap, 1991-.
Dit tijdschrift is de opvolger van „Jaarboek" en „Tijdingen van het L.P. Boongenootschap" (Aalst). Het wordt mede uitgegeven door het L.P. Boondocumentatiecentrum van de UIA. Het 0-nummer verscheen in 1991.

384 - OLSEN J., *Camille Melloy*, - *De Gonde*, 19, 1991, (1), p. 19-21.
Camille Melloy was het pseudoniem van de priester-dichter Camillus Josephus De Paepe (° Melle 1891, + 1941).

385 - POELMAN Roger, *Promotors van het Campo Santo*, - *Jaarboek van de heemkundige kring de Oost-Oudburg*, 28, 1991, p. 18-50.
O.a. over letterkundige Jef Crick (° Aalst 1890).

386 - THOMAS Piet, *Versmaat en vergezicht, Gery Helderenberg 1891-1979. Gedenkboek naar aanleiding van de 100ste verjaardag van de dichter*, Aalst, 1991.
Helderenberg, pseudoniem van Hubert Buyle, oefende pastorale functies uit te Herdersem, Lede, Geraardsbergen en Aalst. Hij overleed te Lede.

387 - UYTTERSPROT Marc, *Bertha Dedeken*, - *Mededelingen van de vereniging voor Aalsters kultuurschoon*, 18, 1991, (2; 3), p. 34-37; 54-58.

388 - UYTTERSPROT Marc, *Gery Helderenberg*, - *Mededelingen van de vereniging voor Aalsters kultuurschoon*, 18, 1991, (5), p. 87-91.

389 - VAN DE PERRE Rudolf, *De geestelijk-literaire nalatenschap van Gery Helderenberg (1891-1979)*, - *Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, 1991, (1), p. 27-43.

390 - VAN DE PERRE Rudolf, *De poëtische wereld van Gery Helde-*

renberg, - THOMAS Piet, *Versmaat en versgezicht, Gery Helderenberg 1891-1979*, Aalst, 1991, p. 6-18.

391 - VANDEMAELE Jozef, *Bibliografie van de afzonderlijk verschenen werken van Gery Helderenberg*, - THOMAS Piet, *Versmaat en versgezicht, Gery Helderenberg 1891-1979*, Aalst, 1991, p. 57-70.

392 - VANMULDERS Rik, *Ongehoord: 27 schrijvers uit de Denderstreek*, Aalst, Netwerk, 1991, 60 p.

9. GEOGRAFIE. BIOGRAFIE. GESCHIEDENIS

Archeologie (902)

393 - [ARCHEOLOGIE], *Archeologie in Vlaanderen. Archaeology in Flanders. 1*, Asse-Zellik, Instituut voor het Archeologisch Patrimonium, 1991, 256 p.

Vlaamse opvolger van het in 1987 ter ziele gegane „Archaeologica Belgica".

394 - DE SWAEF Walter; BOURGEOIS Jean; DE GROOTE Koen, *Archeologie*, - *Mededelingen van de heemkundige kring van Erpe-Mere*, 31, 1991, (2), p. 26-27.

395 - DE WINNE V., *Archeologisch onderzoek in de gemeente Smetlede. Prospectie, analyse, synthese*, Gent, RUG (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 1989.

396 - HELMER Hugo J.; PROOS René H.P., *Langs Romeinse en middeleeuwse wegen. Archeologische routes in Nederland en België*, Utrecht-Antwerpen, Kosmos, 1990, 176 p.

Met vermelding van Ename, Etikhove, Melden, Nederename, Nederzwalm, Ruien, Welden, Zulzeke.

397 - JANSEGERS N., *Archeologisch onderzoek in de gemeente Mere. Prospectie, analyse, synthese*, Gent, RUG (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 1989.

398 - LESENNE Monique; DE BOE Guy; VERHAEGHE Frans, *Archeologie 1990*, Brussel, Stichting Archeologisch Patrimonium en Instituut voor het Archeologisch Patrimonium, 1991, 176 p.

„Archeologie 1990" vormt het eerste deel in een nieuwe reeks die het Vlaamse „Instituut voor het Archeologisch Patrimonium" uitgeeft in opvolging van de tot 1988 door de voormalige „Nationale Dienst voor Opgravingen" uitgegeven zesmaandelijkse kroniek met dezelfde titel. De jaarlijkse publicatie bevat naast een kort artikel vooral drie luiken: algemene informatie,meldingen van vondsten en opgravingen, bibliografische kroniek.

399 - MEGANCK M., *Archeologisch onderzoek in de gemeente Haaltert. Prospectie, analyse, synthese*, Gent, RUG (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 1989.

400 - MEGANCK Marc, *Archeologische inventaris van Haaltert. Synthese van de onderzoeksresultaten. 1-5*, - *Mededelingen heemkring Haaltert*, 10 en 11, 1990 en 1991, (2; 3; 4 en 2; 4), p. 11-15; 11-16; 13-19 en 10-16; 1-11.

401 - PIETERS Marnix, *Bemesting en aanverwante grondverbete-*

ringspraktijken archeologisch bekeken, - LESENNE Monique e.a., *Archeologie 1990*, Brussel, Stichting Archeologisch Patrimonium en Instituut voor het Archeologisch Patrimonium, 1991, p. 5-9.

402 - PIETERS M., *Mere (Erpe-Mere, O.-Vl.): onderzoek van een veldweg*, - LESENNE Monique e.a., *Archeologie 1990*, Brussel, Stichting Archeologisch Patrimonium en Instituut voor het Archeologisch Patrimonium, 1991, p. 43.

403 - PIETERS M.; DE SWAEF W., *Vondsten uit de Late IJzertijd en uit de Romeinse periode te Meldert (gem. Aalst)*, - *Archeologie in Vlaanderen. Archaelogy in Flanders*, Asse-Zellik, Instituut voor het Archeologisch Patrimonium, 1991, 1, p. 79-84.

404 - ROGGE Marc, *De archeologische vondsten uit het Scheldealluvium te Oudenaarde-Melden. Een korte historiek*, - *Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde. Handelingen*, 5, 1991, p. 207-210.

405 - RUYS Robert, *Archeologische vondsten te Wichelen*, - *Heem-en Oudheidkundige Kring Wichelen*, 18, 1991, (1), p. 1-5.

Archeologie van de oudheid (902.032)

406 - BEECKMANS Luk; WELLEMAN Geert, *Een Gallo-Romeinse maalsteen uit Denderwindeke*, - *Het Land van Aalst*, 43, 1991, (3), p. 170-174.

407 - DE MULDER Guy; PARENT Jean-Pierre, *Oudenaarde-Melden: protohistorische baggervondsten*, - *Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde. Handelingen*, 5, 1991, p. 235-241.

408 - ERVYNCK A.; DESENDER K.; POLLET M., *Organische resten uit de waterput D te Burst (gem. Erpe-Mere)*, - *Archeologie in Vlaanderen. Archaelogy in Flanders*, Asse-Zellik, Instituut voor het Archeologisch Patrimonium, 1991, 1, p. 129-133.

409 - PIETERS M., *Een vierde Romeinse waterput te Burst (gem. Erpe-Mere)*, - *Archeologie in Vlaanderen. Archaelogy in Flanders*, Asse-Zellik, Instituut voor het Archeologisch Patrimonium, 1991, 1, p. 125-128.

410 - THOEN Hugo, *Le camp romain de Maldegem (Flandre orientale, Belgique) et les invasions des Chauques en 172-174 de notre ère*, - THOEN Hugo e.a., *Liber Amicorum Jacques A.E. Nenquin. Studia Archaeologica*, Gent, Universiteit Gent - Seminarie voor Archeologie, 1991, p. 185-200.

Met vermelding van Kerkhove en Velzeke.

411 - VAN BOEKEL G.M.E.C., *Terracottabeeldjes van de Scheveningseweg. Romeinse vondsten uit 's Gravenhage. 2*, (*VOM-Reeks*, 1989/3), ['s Gravenhage], 1989, 48 p.

Vergelijkt met materiaal uit Hofstade.

Archeologie van de oudheid en de middeleeuwen (902.032/033)

412 - ROGGE Marc; PARENT Jean-Pierre, *Gallo-Romeinse en vroegmiddeleeuwse vondsten uit het Schelde-alluvium te Oudenaarde-Melden*, - *Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde. Handelingen*, 5, 1991, p. 242-249.

Archeologie van de middeleeuwen (902.033)

413 - [ARCHAEOLOGIA], *Archaeologia Mediaevalis, 14*, Jette, 1991.
Met vermelding van Aalst, Ename, Geraardsbergen.

414 - BEECKMANS Luk, *Een versierde kledinghaak uit de late middeleeuwen te Geraardsbergen*, - *Het Land van Aalst*, 43, 1991, (3), p. 174-176.

415 - BEECKMANS L.; VANDENBERGHE St., *Een gotisch kandelaartje uit Ninove*, - *Vobov-Info*, 1991 (januari-februari-maart), (41), p. 35.

416 - BEECKMANS Luc, *Militaire archeologica uit de burcht te Herzele*, - *Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde. Handelingen*, 5, 1991, p. 273-278.

417 - BORREMANS E.; VANDEN BERGE M., *Archeologisch onderzoek te Geraardsbergen*, - *Archaeologia Mediaevalis*, 14, 1991, p. 48.

418 - CALLEBAUT Dirk e.a., *De Sint-Salvatorsabdij van Ename*, - *Archaeologia Mediaevalis*, 14, 1991, p. 30-31.

419 - CALLEBAUT D., *Ename: portus en abdij (O.-Vl.)*, -LESENNE Monique e.a., *Archeologie 1990*, Brussel, Stichting Archeologisch Patrimonium en Instituut voor het Archeologisch Patrimonium, 1991, p. 64-65.

420 - CALLEBAUT Dirk; DE BELIE Alfons, *Tegelvloeren in de Sint-Salvatorsabdij van Ename*, - *Archaeologia Mediaevalis*, 14, 1991, p. 4-5.

421 - CLAUSS G., *Die Tragsitte von Bügelfibeln. Eine Untersuchung zur Frauentracht im frühen Mittelalter*, - *Jahrbuch des römisch-germanischen Zentralmuseums Mainz*, 34, 1987 [1989 verschenen], (2), p. 491-603.
Analyseert functie en draagwijze van beugel; fibulae van de 5de tot de 7de eeuw. Met vermelding van een vondst uit Beerlegem.

422 - CROMBE Ph., *Ronse (O.-Vl.): Romeinse muntvondst*, -LESENNE Monique e.a., *Archeologie 1990*, Brussel, Stichting Archeologisch Patrimonium en Instituut voor het Archeologisch Patrimonium, 1991, p. 63.

423 - CROMBE Ph., *Ronse (O.-Vl.): laat-middeleeuwse ambachtelijke sektor*, - LESENNE Monique e.a., *Archeologie 1990*, Brussel, Stichting Archeologisch Patrimonium en Instituut voor het Archeolo-

gisch Patrimonium, 1991, p. 78-79.

424 - DE SWAEF Walter; PIETERS Marnix, *Stadsarcheologische waarnemingen te Aalst*, - *Archaeologia Mediaevalis*, 14, 1991, p. 48.

425 - LAMARCQ D., *Archeologische vondsten te Ninove*, - *Vobov-Info*, 1991 (januari-februari-maart), (41), p. 33-34.
Over de indamming van de vroegste stadsomwalling.

426 - [ROKKEN], *De rokken van de tijd worden afgespeld te Ename*, - *De Woonstede door de eeuwen heen*, 1991, (1), p. 19-21.
Verslag over de opgravingen van de abdij te Ename.

427 - VAN DER GUCHT Katrien, *Het Merovingisch grafveld van Overboelare (Geraardsbergen, O.-Vl.)*, - *Het Land van Aalst*, 43, 1991, (3), p. 153-169.

Industriële archeologie (902.035)

428 - VIAENE Patrick; DE HERDT René (bijdrage), *Industriële archeologie in België*, 2de uitg., Gent, Stichting Mens en Kultuur, 1990, 431 p.
De eerste uitgave van dit werk verscheen in 1986 (bibliografie 1989, nr. 66).

Prehistorie (903)

429 - CAPENBERGHS J. (red.), *Gisteren voorbij. Een archeologische kijk op de geschiedenis van de oudste tijden*, (*Histovisie*, 1), Leuven-Apeldoorn, Garant, 1991, 200 p.
Naslagwerk.

430 - CROMBE Philippe; BRAECKMAN Kurt; PARENT Jean-Pierre, *Baggervondsten afkomstig van een mesolithische en neolithische site te Melden „Waarde" (Oudenaarde, Oost-Vlaanderen)*, - *Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde. Handelingen*, 5, 1991, p. 211-234.

431 - CROMBE Ph.; VANDENABEELE J.-Cl., *Kwaremont (Kluisbergen, O.-Vl.), Paterberg: neolitisch site*, - LESENNE Monique e.a., *Archeologie 1990*, Brussel, Stichting Archeologisch Patrimonium en Instituut voor het Archeologisch Patrimonium, 1991, p. 54.

432 - CROMBE Ph., *Ronse en omgeving tijdens de prehistorie. Catalogus*, Ronse, 1989, 42 p.

433 - CROMBE Ph.; CNUDDE Chr., *Ronse (O.-Vl.), Muziekberg: paleolithische vondsten*, - LESENNE Monique e.a., *Archeologie 1990*, Brussel, Stichting Archeologisch Patrimonium en Instituut voor het Archeologisch Patrimonium, 1991, p. 49.

434 - DE MULDER Guy, *De Brons- en IJzertijd in Zuid-Oost-Vlaanderen*, - *Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde. Handelingen*, 5, 1991, p. 255-263.

435 - DE MULDER Guy; VELGHE Marc, *Een vroeg La Tène-kuil te Brakel*, - *Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde.*

Handelingen, 5, 1991, p. 264-268.

436 - DE SWAEF W.; BOURGEOIS J., *Mere (Erpe-Mere, O.-Vl.): bewoningssporen uit de late ijzertijd*, - LESENNE Monique e.a., *Archeologie 1990*, Brussel, Stichting Archeologisch Patrimonium en Instituut voor het Archeologisch Patrimonium, 1991, p. 55.

437 - ERVYNCK A., *De huisdierfauna uit de Late IJzertijd te Meldert (gem. Aalst)*, - *Archeologie in Vlaanderen. Archaelogy in Flanders*, Asse-Zellik, Instituut voor het Archeologisch Patrimonium, 1991, 1, p. 79-84.

438 - LEUXE F., *Les chenets découverts en Belgique et en France. Essai de répartition et de bibliographie*, - *Vie archéologique*, 8, 1988, (30), p. 41-56.

Met vermelding van een vuurbok uit Velzeke.

439 - VERMEERSCH P.M.; GOOSSENAERTS K.; WELLEMAN G.; VELGHE M., *Michelbergnederzetting te Schorisse-Bosstraat: een voorlopig verslag*, - *Notae Praehistoricae*, 8, 1988, p. 75-86.

440 - VYNCKIER P.; VERMEERSCH P.-M.; BEECKMANS L., *Le Paléolithique moyen de Vollezele-Congoberg*, - *Revue archéologique de Picardie*, 1988, (1-2)

Referaat op het internationaal colloquium ,,Cultures et industries lithiques en milieu loessique'' (Amiens, december 1986).

Geografie (91)

441 - GEYS Sofie, *De Keizerlijke Plaats te Aalst: een plein en zijn bewoners (1846-1867)*, Leuven, KUL (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 1991.

Biografie. Prosopografie (929)

442 - ASG [acroniem van Albert SCHREVER], *Germain De Rouck, vader van Zuidvlaamse overleden*, - *Het Nieuwsblad. Editie Dender*, 1991, (9 april), p. ---.

Germain De Rouck, oud-senator en stichter van de Zuidvlaamse Kultuurkrant, overleed op 7 april 1991 in zijn geboortestad Ronse.

443 - BOUCKHUYT Marcel; DUVOSQUEL Cyrille, *Répertoire biographique du clergé de Comines-Warneton depuis 1801*, - *Mémoires de la société d'histoire de Comines, Warneton et de la région*, 20, 1991, p. 211-306.

Met vermelding van A. Banckaert (° Aalst 1876), P. Brontyn (° Ronse 1802), A. Lecoutre (° Nederbrakel 1875).

444 - DE MAESSCHALCK Gust, *Een honderdjarige ,,Wichelse'' onderwijzer!!!*, - *Heem- en Oudheidkundige Kring Wichelen*, 18, 1991, (1), p. 23-24.

Over Michaël De Saeytyd (° Melden 07.08.1887, + Aalter 24.11.1988) die op de oorlogsperiode na van 1914 tot 1920 in Wichelen onderwijzer was.

445 - G.VD.W. [acroniem van Georges VANDE WINKEL] namens

het Bestuur, *In memoriam Jozef Moeremans*, - *Het Land van Aalst*, 43, 1991, (2), p. 65-66.

446 - [REDACTIE], *Biografie E. Soens. Enkele aanvullingen*, - *Het Land van Aalst*, 43, 1991, (3), p. 213-216.

447 - ROECK Alfons, *65 jaar Jozef Van Haver*, - ROECK A. e.a., *Liber Amicorum Prof. Dr. Jozef Van Haver (...)*, Brussel, Koninklijke Belgische Commissie voor Volkskunde, 1991, p. 9-13.
De neerlandicus en volkskundige Jozef Van Haver werd in Wieze geboren op 28 maart 1926.

448 - VAN DE PERRE Stijn, *Ernest Soens (1867-1918). Een biografische schets van een intellectueel op de achtergrond*, - *Het Land van Aalst*, 43, 1991, (2), p. 129-152.
° Aspelare, priester-leraar met aandeel in de Vlaamse ontvoogdingsstrijd en geschiedschrijver, o.a. van de abdijen van Ninove en Geraardsbergen. Het artikel besluit met een bibliografie van E. SOENS.

449 - VAN ESCH Georges, *De geboorte van Catharina Vergeylen*, - *Vlaamse Stam*, 27, 1991 (september), (9), p. 432-434.
° Hofstade 1797/1799 (?).

450 - VAN STAPPEN Marc, *20 jaar De Dobbelbeker. Het verhaal van een familietijdschrift*, - *Vlaamse Stam*, 27, 1991 (juli-augustus), (7-8), p. 323-329.
Familietijdschrift voor alle Dobbelaeres (en varianten). Met vermelding van Aalst, Ninove.

Genealogie (929.5)

451 - COSIJNS Roger, *De familie De Smet te Pollare. Voorbeeld van een katholiek notabel 19de-eeuws landbouwersgeslacht*, - *Het Land van Aalst*, 43, 1991, (3), p. 203-212.

452 - DE VRIENDT Jacques, *De familie (de) Wynants (Wijnantz)*, - *Vlaamse Stam*, 27, 1991 (september; oktober), (9; 10), p. 385-396; 441-459.
Komt voor in de streek Vlierzele/Sint-Lievens-Houtem/Oordegem/Aalst.

453 - HEMMERECHTS Karel, *Honderd jaar Ernest Soens. 1: Het begon met de „geest van Ninove". 2: Geleerdheid was gevaarlijk voor volkskinderen. 3: Grote Amerikaanse spaarpot en een Haïtiaans avontuur*, - *Gazet van Antwerpen*, 1991, (6, 7 en 9 september).
Gepubliceerd naar aanleiding van Ernest Soens' „Strombeek-Bever. Wel en wee van een randgemeente" dat elders in deze bibliografie wordt opgenomen, behandelen de eerste drie artikelen van deze reeks de Aspelaarse, respectievelijk Voordese families Soens en Van den Eynde, waarvan de Ninoofse Roelander Victor en zijn zoon Ernest Soens afstamden.

454 - HEYVAERT Herman, *Genealogische samenvatting van de staten van goed van Moorsel in het Fonds Wieze*, 2 dl., Wieze, Oudheidkundige Kring H.H. Salvator, 1989.

455 - HEYVAERT Herman, *Genealogische samenvatting van de staten van goed van Wieze 1583-1796*, Wieze, Oudheidkundige Kring H.H. Salvator, 1988, 135 p.

456 - LINDEMANS Leo, *Aanvullingen bij de genealogie Evenepoel*, - *Eigen Schoon en De Brabander*, 73, 1991, (1-2-3), p. 67-82.
de Vi(d)ts geciteerd in de streek van Ninove.

457 - SCHAMPHELEER Joseph; SCHOCKAERT Joseph, *Nazaten Adrianus Schockaert, Erondegem*, s.l., 1987, 178 p.

Genealogie en heraldiek (929.5/6)

458 - BENTEIN P., *Inventarisatie van het Vlaams Centrum voor Genealogie en Heraldiek te Handzame*, Brugge, Graduaat Bibliotheek-, Documentatie- en Informatiewetenschappen (onuitgegeven eindverhandeling), 1991.

Heraldiek (929.6)

459 - DUERLOO Luc, *Privilegies uitbeelden. De Zuidnederlandse wapenkoningen en wapenkunde in de eeuw der Verlichting*, - *Verhandelingen van de Koninklijke Academie van België. Klasse der Letteren*, 135, 1991.

460 - FORGEUR Richard, *Les devises ecclésiastiques de la Belgique orientale et régions voisines*, - *Bulletin de la Société d'art et d'histoire du diocèse de Liège*, 57, 1987-1989, p. 1-159.
Wapenspreuken van kerkelijke instellingen en hoogwaardigheidsbekleders (XVIde eeuw-1802). Geografisch beperkt tot het bisdom Luik zoals dit voor 1559 bestond, maar met vermelding van de abdij van Ninove en de abten Van der Maelen, van den Abeele, David, Roelofs, De Neve, De Moor, Charité, Freysers, Van der Haeghen, Van der Eecken, Pameleire.

461 - [ROOSENS], *Roosens*, - *Vlaamse Stam*, 27, 1991 (september), (9), p. 406.
Nieuw familiewapen aangevraagd door Marcel Roosens (Sint-Pieters-Leeuw). De familie Roosens speelde gedurende het hele Ancien Régime een belangrijke rol in Denderwindeke en het Land van Wedergrate, o.a. als schepen.

462 - VAN DE MERGEL F., *Nog meer over gemeentewapens (2)*, - *Triverius*, 21, 1991, (1), p. 13-16.
De eerste aflevering van deze studie werd opgenomen in de bibliografie 1990, nr. 466. De tweede aflevering behandelt de schilden van Deftinge, Nederbrakel, Schorisse, Sint-Maria-Lierde, Sint-Martens-Lierde.

Bronnenstudie en -uitgaven. Diplomatiek (930.22)

463 - H. A.-M., *[Recensie van: VAN DE PERRE Dirk, Onderzoek naar de echtheid van de schenkingsakte van Denderwindeke in het Liber Traditionum van de Gentse Sint-Pietersabdij (941), - Het Land van Aalst, 41, 1989, p. 161-177]*, - *Revue du Nord*, 73, 1991 (januari-maart), p. 119.
Het gerecenseerde artikel werd opgenomen in de bibliografie 1989, nr. 270.

464 - JAMEES A., *De oorkonden van Pitzemburg, commanderij van de Duitse Ridderorde te Mechelen 1190-1794. 1: 1190-1300*, Antwerpen,

Provinciebestuur Antwerpen, 1991, 305 p.
Deze orde bezat goederen te Velzeke en had het patronaat van de kerk van Massemen.

465 - LIEVENS R., *Buitenpoorters van Geraardsbergen 1590-1640*, 2 dl., Haaltert, Heemkring Haaltert, 1991.
De buitenpoortersboeken voor 1396 en 1645-1664, 1696-1726, 1728-1752, 1753-1795 werden reeds gepubiceerd in ,,Het Land van Aalst'' door respectievelijk J. DE BROUWER en M. CORNELIS.

466 - MANNAERTS Karel, *Kerkelijke benoemingen 1583-1588*, - *Vlaamse Stam*, 27, 1991 (februari), (2), p. 73-80.
Repertorieert een aantal kerkelijke benoemingen uit het aartsbisdom Mechelen.

467 - SCHOLLAERT J.-M., *Een oorkonde over Nederbrakel uit het jaar 1230!*, - *Triverius*, 21, 1991, (1), p. 10-12.

468 - STEURBAUT Philip; STEURBAUT Ferdinand, *Renteboek van de heerlijkheid Bochoute (Dikkelvenne) 1565*, Gent, VVF-Gent, 1991.

469 - VERLEYEN W., *Necrologium van Affligem*, - *Eigen Schoon en De Brabander*, 72 en 73, 1990 (november-december) en 1991 (januari-februari-maart), (11-12; 1-2-3), p. 507-526; 100-116.
Worden met een korte biografie vermeld: Alicia en Stefanus van Zandbergen (XIII), Gregorius (Desiderius) De Groote (° Zottegem 1847), Martinus (Jozef Albert Maria) Van de Wiele (° Aalst 1859), Johannes van Aspelaar (° Aspelare, XIII/XIV), Johannes (Valeer) Mertens (° Elene 1907, godsdienstleraar VTI Aalst 1938-1950 en Zusters HH. Harten Ninove 1950-1977), Geraard Cannaert (prior Affligem en abt Ename, + 1559), Carolus Cuny (monnik van Affligem, + 1642 in de abdij van Geraardsbergen), Karel de Croy (bisschop van Doornik en abt van Affligem, bouwheer van de kastelen van Meldert en Moorsel), Martinus Hase van Aalst (+ 1539), Cyprianus (Petrus Ludovicus) Coppens (° Aalst-Mijlbeek 1904), Robertus (Gustaaf Adriaan) Van Brempt (° Meldert 1853), Salvator (Petrus Jozef) Van Nuffel (° Moorsel-Kruisabeel 1884), Hendrik IV van Assche (abt van Affligem, + Meldert 1474), Petrus Van den Berghe (afkomstig van Welle, 16de eeuw), Adalbertus (Johannes Baptista) Baert (° Meldert 1864).

470 - VERLEYEN W., *Necrologium van Affligem. Appendix 1: De uitgetreden religieuzen. Appendix 2: De uitgetreden novicen en postulanten*, - *Eigen Schoon en De Brabander*, 73, 1991 (juli-augustus-september; oktober-november-december), (7-8-9; 10-11-12), p. 329-344; 453-466.
Worden met een korte biografie vermeld: Paulus (Jacobus) Van den Essche (° Geraardsbergen 1644, monnik van Affligem en leraar in het Sint-Adriaanscollege te Geraardsbergen), Veremundus (Frederik) Van Langhenhove (° Baardegem 1820), Wedericus (Rafael Maria Cornelius) De Craene (° Bottelare 1902, + Zottegem 1981, bekleedde na zijn secularisatie diverse pastorale functies, o.a. in Hofstade, Erembodegem, Aalst, Melle), Cornelius (René) Keppens (Aalst, 1902-1980), Beda Baeyens (onderpastoor te Sint-Maria-Lierde 1837-1838).

471 - VLEESCHOUWERS Cyriel, *De oorkonden van de Sint-Baafsabdij te Gent (819-1321). 2: Uitgave*, Brussel, Koninklijke Academie van België - Koninklijke Commissie voor Geschiedenis, 1990.
Met vermelding van Aalst, Bavegem, Erembodegem, Geraardsbergen, Herdersem, Herzele, Moorsel, Nederboelare, Ophasselt, Overboelare, Schendelbeke, Smeerebbe, Viane, Zottegem.

Historische chronologie (930.24)

472 - STRUBBE Eg. I.; VOET L., *De chronologie van de middeleeuwen en de moderne tijden in de Nederlanden*, Brussel, Koninklijke Commissie voor geschiedenis, 1991, 551 p.
Fotomechanische herdruk van de uitgave door Standaard-Boekhandel uit 1960. De COMMISSIE VOOR GESCHIEDENIS zal later een aanvulling publiceren in haar ,,Handelingen''.

Archiefinventarissen. Archiefwezen (930.25)

473 - ARNOUTS L., *Inventarisatie van het Gemeentearchief van Erembodegem. De impact van de fusie van gemeenten op de archiefvorming. Voorlopige deelinventaris van het archief gevormd door en onder toezicht van de secretaris en door de ontvanger, 1800-1976*, Brussel, VUB - Bijzondere Licentie Archiveringstechnieken (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 1991.

475 - BAERT Karel (inl.); VAN ISTERDAEL H. (inl.), *Catalogus Zomertentoonstelling 1991. Belfort - Oud-Schepenhuis 30 juni-15 september 1991*, Aalst, 1991.
De tentoonstelling belichtte de waarde van het oud archief van de stad en het Land van Aalst en van de tapijtweefkunst in het Aalsterse.

476 - BAERT Karel, *Oorkonden met betrekking tot Geraardsbergen in het stadsarchief te Aalst*, - *Carto Numis Club*, 1991, (100), p. 13-16.

477 - BAERTEN J.; SCHEELINGS F.; VERHELST J. (eds.), *Archiefinitiatie(f) 1. Archiefproblemen en -oplossingen. De eerste resultaten van de verhandelingen van de Bijzondere Licentie Archiveringstechnieken*, Brussel, VUB-Press, 1991, 144 p.

478 - BOSMAN Remi, *Rechtstreekse inventaris van de archiefstukken over Wieze zoals zij op de verscheidene plaatsen werden opgenomen*, Wieze, Oudheidkundige Kring H.H. Salvator, 1986, 108 p.

479 - COPPENS Herman, *Archiefterminologie. Archieftermen voor gebruik in het Rijksarchief*, (*Miscellanea archivistica. Manuale*, 5), Brussel, Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, 1990, 108 p.

480 - JANSSENS Luc, *Voorlopige catalogus van de Topografisch-Historische Atlas (nrs. 1-500)*, (*Algemeen Rijksarchief. Inventarissen*, 243), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 1991, 272 p.
De in december 1988 opgerichte topografisch-historische atlas omvat de op het Algemeen Rijksarchief berustende topografie- en historie-afbeeldingen, portretten en affiches. ,,Kaarten en plattegronden'' blijven een aparte entiteit, ontsloten door de bestaande (gedrukte en handgeschreven) inventarissen. De voorlopige catalogus telt vijf indices: auteurs, persoonsnamen, plaatsnamen, historie-afbeeldignen en zaken.

481 - MARTIN Dirk, *Bronnen voor de hedendaagse geschiedenis: het archief van het navorsings- en studiecentrum voor de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog*, - *Bibliotheek- en Archiefgids*, 67, 1991, (2), p. 219-229.

Bespreekt fondsen, ontsluiting en publikaties.

482 - STEVENS Willy, *Analytische inventaris familiefonds de Thibault-de Boesinghe*, 2 dl., Knesselare, eigen beheer, 1991.
Betreft fonds in het Rijksarchief te Brugge met verwijzingen naar talrijke heerlijkheden of gemeenten in het Land van Aalst, o.m. Aalst, Amougies, Boelare, Erembodegem, Erpe, Everbeek, Gavere, Geraardsbergen Idegem, Lede, Leeuwergem, Liedekerke, Melle, Ninove, Oombergen, Outer, Pamele, Schorisse, Voorde, Wetteren, Zandbergen, Zottegem.

483 - VAN DE WIEL Constant, *Archivalia over de aartsbisschoppen van Mechelen vanaf de oprichting van het aartsbisdom tot en met de Franse Tijd (1559-1815)*, (*Annua nuntia Lovaniensia*, 30), Leuven, E. Peeters en Universitaire Pers, 1990, 290 p.

484 - VANNIEUWENHUYSE Johan, *Onbekend maakt onbemind. Gemeentearchieven in Oost-Vlaanderen*, - *Toerisme Oost-Vlaanderen*, 40, 1991 (november-december), (5), p. 6-8.

485 - VANNIEUWENHUYSE Johan, *Op weg naar een sluitend net van gemeentelijke archiefdiensten in Vlaanderen?*, - *Bibliotheek- en Archiefgids*, 67, 1991, (3), p. 346-354.
Bespreekt o.a. de situatie in Oost-Vlaanderen.

486 - VERLEYEN Wilfried, *Geschiedenis van het Affligems abdijarchief*, - *Archief- en Bibliotheekwezen in België*, 60, 1989, (3-4), p. 137-158.

487 - VLEESCHOUWERS Cyriel, *Globale richtlijnen voor de uniformiteit in de publikaties van het Rijksarchief*, (*Miscellanea archivistica. Manuale*, 3), Brussel, Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, 1990, 82 p.

Oudegeschiedenis (931/939)

488 - TURCAN Robert, *La documentation métroaque en Gaule romaine*, - *Revue du Nord*, 73, 1991, (292), p. 9-19.
Over de verspreiding van de cultus rond de moedergodin Cybele. Met korte vermelding van Hofstade.

Middeleeuwse, moderne en hedendaagse geschiedenis (94)

489 - DE LANGE Sylvain, *Waren de Vlaamse Ardennen eertijds een groot bos?*, - *Zuidvlaamse kultuurkrant*, 14, 1991, (139-140), p. 6-7.

490 - DESMET Roger, *Zuid-Pajottenland, speurtocht naar de geschiedenis van dorp en streek. 1: Van prehistorie tot Karolingers*, s.l., 1991, 105 p.

491 - DIERICKX Fons, *Het Monnikenhof te Herdersem*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 4, 1991 (april), (2), p. 79-86.
Voormalige abdijhoeve van Affligem.

492 - LAMARCQ Danny, *Het Neigembos: van Kolenwoud tot reservaat*, - *De Boskrant. Mededelingsblad van de Vlaamse Bosbouwvereniging*, 21, 1991 (juli-augustus), (4), p. 7-12.

493 - RUYS Robert, *Het Eedgoed*, - *Heem- en Oudheidkundige Kring Wichelen*, 18, 1991, (2), p. 44-59.
Het Wichelse domein was lang in handen van de familie Van Heetvelde.

494 - RUYS Robert, *Wichelen, parel aan de Schelde*, Nieuwkerken-Waas, Het Streekboek, 1989, 95 p.

495 - VANDEVELDE L., *Evolutie in het uitzicht van Leupegem (XVIe tot XXe eeuw)*, - *Handelingen van de geschied- en oudheidkundige kring van Oudenaarde*, 28, 1991, p. 153-176.

496 - VERBERCKMOES Norbert, *Wichelen, verleden en heden*, Wichelen, in eigen beheer (Doornweg 154), 1991, 400 p.
Kijkboek.

Middeleeuwse geschiedenis (94.033)

497 - AVONDS P., *Brabant tijdens de regering van Hertog Jan III (1312-1356)*, - *Verhandelingen van de Koninklijke Academie van België. Klasse der Letteren*, 136, 1991.

498 - BOONE Marc, *Gent en de Bourgondische hertogen ca. 1384 -ca. 1453. Een sociaal-politieke studie van een staatsvormingsproces*, - *Verhandelingen van de Koninklijke Academie van België. Klasse der Letteren*, 133, 1990, p. ---.

499 - DUVOSQUEL Jean-Marie; DIERKENS Alain, *Villes et campagnes au moyen-âge. Mélanges Georges Despy*, Luik, 1991 , 837 p.

500 - MEGANCK Marc, *Grafsteen van Ingelbertus*, - *Mededelingen heemkring Haaltert*, 10, 1990, (1), p. 1-4.
Ingelbertus was de eerste gekende heer van Haaltert (11de eeuw). Zijn grafsteen werd later als roepsteen gebruikt.

501 - PLATELLE Henri, *La cathédrale et le diocèse. Un aspect religieux du rapport ville-campagne. L'exemple de Cambrai*, - DUVOSQUEL Jean-Marie; DIERKENS Alain, *Villes et campagnes au moyen-âge. Mélanges Georges Despy*, Luik, 1991, p. 625-642.
Met studie over de verbreiding van het patrocinium van Sint-Gorik (o.m. Haaltert en Sint-Goriks-Oudenhove).

502 - PLATTS Beryl, *Scottish Hazard. The Flemish Heritage*, Greenwich-London, The Procter Press, 1991, 158 p.
Pretendeert op basis van heraldisch onderzoek dat de adellijke geslachten van Aalst, Boelare, Dendermonde, Eine, Oudenaarde, Pamele, Petegem hun stempel drukten op Schotland tijdens het koningschap van David I (1124-1153). Verder zou het toponiem Affleck Castle verwijzen naar Affligem.

503 - VAN MINGROOT Erik, *Een decennium uit de geschiedenis van de stad Kamerijk (1092-1102/3). De voornaamste acteurs*, - DUVOSQUEL Jean-Marie; DIERKENS Alain, *Villes et campagnes au moyen-âge. Mélanges Georges Despy*, Luik, 1991, p. 713-746.

504 - VAN UYTVEN Raymond, *„Poort": une contribution à la lexicographie urbaine*, - DUVOSQUEL Jean-Marie; DIERKENS Alain, *Villes et campagnes au moyen-âge. Mélanges Georges Despy*, Luik, 1991, p. 747-762.
Met vermelding van Aalst, Geraardsbergen, Ninove.

Middeleeuwse en moderne geschiedenis (94.033/034)

505 - LEMAIRE Claudine; HENRY Michèle; ROUZET Anne, *Isabella van Portugal. Hertogin van Bourgondië, 1397-1471*, (*Catalogi van tentoonstellingen georganiseerd in de Koninklijke Bibliotheek Albert I*, C 231), Brussel, Koninklijke Bibliotheek Albert I, 1991, 218 p.
Catalogus van de gelijknamige tentoonstelling in de Nassaukapel van 5 oktober tot 23 november 1991. Met vermeldingen van Aalst (Blijde Intrede, 1436), Lede (altaarstuk van Nabur Martins of Nabuchodonosor Martinus, 1404-1454).

Moderne geschiedenis (94.034)

506 - DE PESSEMIER P., *Het einde van de baronie van Sint-Maria-Oudenhove (2; 3 en slot)*, - *Triverius*, 21, 1991, (1; 2), p. 6-9; 7-15.
De eerste aflevering van deze studie werd opgenomen in de bibliografie 1990, nr. 515.

507 - DE TEMMERMAN Ludwig, *Het drama van het Hof ten Hazoten*, - *Triverius*, 21, 1991, (1), p. 24-29.
In Everbeek.

508 - GOOSSENS Aline, *Le comte Lamoral d'Egmont (1522-1568): une personnalité entre légende et réalité*, - *Cahiers de Clio*, 101, 1991, p. 21-38.

509 - LENDERS Piet, *Het einde van het Ancien Régime in België*, (*Standen en Landen*, 93), Kortrijk-Heule, UGA, 1991.

510 - SCHEPENS Erik, *Aanstelling van Pieter Van der Eecken als baljuw en meier van Elst, 28 mei 1655*, - *Triverius*, 21, 1991, (4), p. 7-9.

511 - VAN BOCKSTAELE Geert, *Geraardsbergen verdrijft vreemdelingen (1616)*, - *Het Land van Aalst*, 43, 1991, (3), p. 177-180.

512 - VAN DER STOCK Jan (wet. coörd.), *Stad in Vlaanderen. Cultuur en maatschappij. 1477-1787*, Brussel, Gemeentekrediet-Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap/Administratie Externe Betrekkingen, 1991, 600 p.
Met vermelding van Aalst, Ninove (schilderij van Despauterius).

513 - VASSAUX Ph., *François de la Noue, dit Bras-de-Fer ou les mésaventures d'un Hugenot à l'armée des Gueux*, - *Bulletijn van de vereniging voor de geschiedenis van het Protestantisme van België*, 1991 (mei), (106), p. 11-24.
O.a. over de bestorming van Ninove en de gevangenneming van Filips van Egmond (30 maart 1558).

Moderne en hedendaagse geschiedenis (94.034/035)

514 - OCKELEY Jaak, *Baron Jan Jozef de Meer in geldnood*, - *Ascania*, 34, 1991, (3), p. 77-80.
° Moorsel 1740, + 1797.

515 - ROBIJNS Luc, *Memorieboek van Joannes en Franciscus Van Landuyt uit Nieuwerkerken van 1751 tot 1808. Afl. 26-29*, - *Liniaal*, 13 en 14, (3; 4 en 1; 4), p. 49-52; 70-72 en 11-16; 73-76.

516 - VERSCHAFFEL Adam, *Boeck ofte notitie van alle de ghilde-*

broeders van den H. Sebastianus, (...) 1757, of de Sint-Sebastiaansgilde te Geraardsbergen, Geraardsbergen, 1991, 142 p.
Met een inleiding door Renaat VAN DER LINDEN over de figuur en de iconografie van Sint-Sebastiaan.

Hedendaagse geschiedenis (94.035/036)

517 - CAUDRON Freddy, *1891. Het jaar dat Sherlock Holmes geboren werd, - Jubileumbrochure 100 jaar herinrichting [Catharinisten* Aalst], Aalst, 1991.
Sfeerbeeld Aalst anno 1891.

518 - DE SMET Firmin, *Baron de Meer uit Moorsel en het Nationaal Congres van 1830-1831, - Heemkundige Kring De Faluintjes*, 4, 1991 (januari), (1), p. 52-54.
° Madrid 1792, + Moorsel 1878.

519 - MORRE Victor, *De woning te Gent van Josse Jean Maes, eigenaar van het kasteel en de goederen der heren van Opbrakel na de Franse revolutie in 1792, - Triverius*, 21, 1991, (2), p. 27-31.

520 - UYTTERSPROT Clemens, *De Societeyd ,,Het Concert'' binnen Aelst 1792-1811, - Het Land van Aalst*, 43, 1991, (2), p. 67-113.
Met een inleiding over de culturele verenigingen te Aalst ten tijde van ,,het concert'' door M[arc] U[yttersprot] en een volledige ledenlijst van de vereniging.

521 - VAN HERREWEGHEN Gerard, *Abdijgoed onder de hamer, -DF-Klokje Roosdaal*, 23, 1991, (3-4), p. 37-46.
Over de verkoop van de Ninoofse abdijgoederen in Meerbeke en Pamel (1795-1798), o.a. de watermolen van Wolfput en de Bervoet.

522 - VAN CROMPHAUT Omer, *Haaltert. Hof Stoys (Hof ten Haze), - Mededelingen heemkring Haaltert*, 11, 1991, (2), p. 1-5.

523 - VAN TRIMPONT Marc, *Invloedsbundeling in de maatschappij van de burgerij te Geraardsbergen, - Vlaamse Stam*, 27, 1991 (november-december), (11-12), p. 517-521.
Bestudeert een familiegebonden invloedsconcentratie in de periode 1830-1930. Met vermelding van de families de Clippele, Jouret, Van Trimpont, Pieraert.

524 - DE CLERCK Jan C.A. (eindred.); CRABBE Herman; SCHOONJANS Myriam e.a., *Baardegem. Een kijkboek*, Baardegem, Heemkundige Kring ,,De Faluintjes'', 1991, 299 p.
Behandelt alle aspecten van het leven in de 20ste eeuw.

525 - DE MOL Elie, *Een bekoorlijk dorpje langs de Dender: ,,mijn'' Grimminge*, Zottegem, Printor, [1991], 240 p.
Dit boek beperkt zich tot de neerslag van wat de oud-burgemeester tijdens zijn 30-jarige loopbaan als meldenswaard heeft genoteerd, verzameld of hielp tot stand brengen.

526 - SOENS Ernest, *Strombeek-Bever. Wel en wee van een randgemeente*, s.l., 1991, 94 p.
In zijn eerste hoofdstuk (,,Begin van de Soensen in Strombeek'') behandelt de auteur de rol van Victor Soens in de rond J.B. Van Langhenhaeke ontstane beweging van de Roelanders. Met vermelding van de Aspelaarse, respectievelijk Voordese families Soens en Van den Eynde, waarvan Victor Soens afstamde, en met vermelding van Appelterre en Ninove.

527 - SONCK Albert, *Herinneringen aan Heldergem en anecdotes bij het fotoalbum, - Mededelingen heemkring Haaltert*, 11, 1991, (1; 2; 3;

4), p. 16-21; 6-9; 5-9; 12-17.

528 - VAN NIEUWENHUYZE Alfons, *Maarkedal een vierklaver*, Nieuwkerken-Waas, Het Streekboek, 1991, 96 p.
Hoofdzakelijk kijkboek met foto's van het volksleven.

ERRATA BIBLIOGRAFIE 1990

Lees bij nr. 128: cisterciennes i.p.v. cisterciens;
nr. 311: POULAIN Norbert i.p.v. Norbert;
nr. 451: STEURBAUT Philip; STEURBAUT Ferdinand i.p.v. OLSEN Jan;
nr. 476: 72 i.p.v. 73.
Voor nummer 451 moet ook het auteursregister worden aangepast. Het nummer 522 was reeds opgenomen in de bibliografie 1989, nr. 69.

AUTEURSREGISTER

Ackaert, Johan 142
Adriaens, Veronique 113
Aelbrecht, Vincent 13
Arnouts, L. 473
Avonds, P. 497
Baert, Karel 126, 209, 351, 475, 476
Baerten, J. 477
Baeten, Walter 182
Baeyens, Richard 124
Baguet, P. 362
Baguet, Paul 105, 109, 110, 111, 206, 242
Baillieul, Beatrix 299
Bal, Nic 158
Bauwens, J. 226
Bavay, Lut 174, 152
Beeckmans, L. 415, 440
Beeckmans, Luc 416
Beeckmans, Luk 406, 414
Beele, Wilfried 376
Bentein, P. 458
Bollen, M.J. 15
Bollen, Marianne 1, 2
Boone, Marc 498
Borremans, E. 417
Bosman, Remi 478
Bostyn, N. 69
Bouckhuyt, Marcel 443
Boudens, Robrecht 75
Bourgeois, J. 436
Bourgeois, Jean 46, 394
Braeckman, Kurt 430
Braekman, W.L. 54
Brands, Willem G.H. 47
Broeckhove, Maurits 66, 203
Bruneel, Claude 26
Bruyland, Herman 148
Bruyneel, C. 93
Burney, Charles 337
Butaye, Dan. (s.j.) 183
Callebaut, D. 419
Callebaut, Dirk 418, 420
Cambier, A. 363
Camille 380
Capenberghs, J. 429
Caudron, Freddy 128, 133, 149, 517
Christiaens, Marcel R. (F.S.C.) 89
Clauss, G. 421
Clauwaert, Jos 381
Cloet, Michel 75, 81, 82
Cnudde, Chr. 433
Cock, Marcel 129
Cockx-Indestege, Elly 11, 47
Collin, Ludo 75
Coppens, Chris 177
Coppens, Herman 479
Cosijns, Marc 107, 300, 302
Cosijns, Roger 261, 451
Coutant, Yves 227
Crabbe, Herman 524
Cremers, F. 20
Crombé, Ph. 422, 423, 431, 432, 433
Crombé, Philippe 46, 430
D'Haeseleer, Carlos 274
D'Haeseleer, Peter 266, 267
D'Hoker, A. 85
Daem, Marcel 207
Daniëls, Hyacint 88
Daras, H. 56
Daras, Hervé 55
De Baets, A. 73
De Belie, Alfons 420
De Boe, Guy 398
De Boeck, Dirk 112, 220
De Boeck, Jan 174
De Both, Luc 159
De Bruyn, Rony 210
De Clerck, J.C.A. 76, 382
De Clerck, Jan C.A. 524
De Decker, C. 160
De Deygere, Renaat 27
De Doncker, W. 252
De Donder, Vic 196
De Geyter, G. 280
De Grauwe, Jan 94
De Groote, Koen 394
De Groote, Peggy 108
De Herdt, René 428
De Jonge, J. Arnold 106
De Jonge, K. 21
De Kegel, Andrea 270
De Kempeneer, J. 168
De Keyser, Raf 27
De Lange, Sylvain 187, 243, 489
De Loose, Willy 77, 198, 352
De Maesschalck, Geert 178, 346
De Maesschalck, Gust 444
De Mecheleer, Lieve 169, 170
De Meester, E. 253
De Mey, J.R. 153
De Mol, Elie 525
De Mulder, Guy 407, 434, 435
De Mulder, Jean-Pierre 275
De Pessemier, P. 506
De Punt, Johan 57, 134, 228

De Ramaix, Isabelle 334
De Rouck, Germain 357
De Rynck, Filip 139
De Saint-Hilaire, Paul 58
De Schepper, J. 229
De Schepper, Marcus 11
De Schryver, Fredy 154, 364
De Sloover, M. 218
De Smedt, K. 161
De Smet, Antoine 59, 311
De Smet, Firmin 518
De Smet, Joris 304
De Sutter, Prosper 78, 154, 175, 176, 197, 199, 239
De Swaef, W. 403, 436
De Swaef, Walter 394, 424
De Temmerman, Ludwig 204, 507
De Vos, Gustaaf 171
De Vos, Guy 60
De Vriendt, Jacques 452
De Vroede, M. 184
De Vuyst, Julien 61, 205
De Win, P. 14
De Win, Paul 130
De Winne, Liliane 230
De Winne, V. 395
De Witte, René 347
De Wolf, Koenraad 150, 338
Debrabandere, Frans 377
Decrits, M. 140
Dejonghe, Luc 185
Dekien, Carmen 139
Delsaerdt, Pierre 11
Demey, Anthony 270, 286
Denewet, Lieven 231
Depaepe, Marc 15
Deplanter, Hilde 186
Derave, W. 323
Desender, K. 408
Deseyn, Guido 258
Desmet, Roger 490
Devos, Magda 360
Devos, Patrick 270
Dhondt, Steven 162
Dierickx, F. 292
Dierickx, Fons 65, 491
Dierkens, Alain 499
Dirk 246
Dix 53
Dobbelaere, Karel 82
Doperé, Frans 308
Dubois, Marc 287
Duerloo, Luc 459
Duvosquel, Cyrille 443
Duvosquel, Jean-Marie 499
Eeman, Michèle 324
Engen, Luc 318
Ervynck, A. 221, 408, 437
Fauconnier, A. 339
Flamant, Gustaaf 321
Fleurbaey, Filip 279
Fobe, B. 282, 283, 284
Forgeur, Richard 460
Fosselle, Leo 102, 271
Foucquart, Sidoine 264
Franck, Stefan 222
Fransaer, F. 213
Fransaer, Frans 365, 366
Gabriëls, Leen 72
Gerard, Emmanuel 121
Gevers, Lieve 83
Geys, Sofie 441
Geytenbeek, Erik 312
Ghysens, Jos 141, 367
Gilbos, Georges 265
Giraldo, Walter 203
Glorieux-De Gand, Thérèse 48
Goedgeluck, Marleen 7
Goedleven, Edgard 245
Goossenaerts, K. 439
Goossens, Aline 508
Goublomme, Alain 232, 233, 234
Handtpoorter, Fernand 348
Heirwegh, J.-J. 62
Helmer, Hugo J. 396
Hemmerechts, Karel 453
Henry, Michèle 505
Hermans, A. 184
Hermans, Jos M.M. 47
Herreman, J. 131
Heuclin, Jean 90
Heyndels, Bruno 143
Heyrman, Peter 125
Heyvaert, H. 151
Heyvaert, Herman 201, 202, 301, 454, 455
Hoozee, R. 325
Houtman-De Smedt, H. 21
Hugé, Philippe 147
Huybens, Gilbert 341
Huyghe, Ann 7
Huylebroek, E. 79, 222, 340, 361
Huyse, Luc 162
Imbo, G. 336
Imbo, Gaston 114, 335
Jamees, A. 464
Jansegers, N. 397
Janssens, Luc 480
Janssens, Omer 319
Kerckhaert, Noël 372
Kieckens, Luc 326
Kluyskens, P. 327

Laleman, M. Chr. 305
Lamarcq, D. 425
Lamarcq, Danny 132, 238, 276, 277, 278, 294, 492
Lambrecht, Daniël 16
Leeman, Katelijne 299
Lehr, André 341
Leijssen, Lambert 82
Lemaire, Claudine 505
Lemaire, Jacques 50
Lenaerts, Robert 27
Lenders, Ann 48
Lenders, Piet 509
Leroy, Robert 18
Lesenne, Monique 398
Leuxe, F. 438
Liessens, Gerrit 63
Lievens, R. 322, 465
Lindemans, Leo 456
Lis, Catharina 135
Lory, Jacques 15
Machiels, Jeroom 11
Machtelinckx, Lutgarde 192
Maenhout, W. 253, 254
Maes, Jozef (s.j.) 295
Mannaerts, Karel 466
Martin, Dirk 481
Marynissen, A. 23
Marynissen, Ann 378
Mattelaer, Pierre 235
Meesters, Ton 236
Meganck, M. 399
Meganck, Marc 400, 500
Meillander, V. 221
Menschaert, Luc 219
Merlevede-Meeus, Gabrielle 86
Mertens, J. 190
Mertens, R. 15
Minnaert, Emiel 368
Minnaert, W. 373
Moerman, A. André 328
Morre, Victor 155, 519
Mortelmans, Koen 349
Moyson, Miranda 95
Muylaert, Lucienne 22
Neyt, F. 255
Nijs, R. 285
Nijssen, Rombout 28, 29
Nuyts, Paul 279
Nuyttens, Michiel 115
Ockeley, Jaak 514
Olsen, J. 80, 200, 384
Ooms, Herwig 12
Oost, T. 21
Parent, Jean-Pierre 407, 412, 430
Peacock, John 191
Pée, Leo 96
Pieteraerens, Martine 270
Pieters, M. 402, 403, 409
Pieters, Marnix 401, 424
Platelle, Henri 501
Platts, Beryl 502
Podevijn, Dirk 126
Poelman, Roger 385
Pollet, E. 8
Pollet, M. 408
Proos, René H.P. 396
Put, Eddy 103, 104, 179
Raveschot, Patrick 305
Redant, G. 369, 370
Ricourt, Rik 348
Robijns, Luc 270, 329, 515
Roeck, A. 45
Roeck, Alfons 447
Rogge, Marc 42, 404, 412
Roggen, R. 97
Roose, P. 339, 342
Rouzet, Anne 505
Rutsart, Griet 316
Ruys, Robert 43, 405, 493, 494
Schampheleer, Joseph 457
Scheelings, F. 477
Schepens, Erik 510
Schockaert, Joseph 457
Schokkaert, Luc 116
Schollaert, J.-M. 467
Scholliers, Peter 30
Schoonjans, Myriam 524
Schrever, A. 217
Schrever, Albert 215, 442
Schroyens, A. 33, 34
Seberechts, Frank 163
Simon, Frank 15
Simons, Walter 98
Slagmulder, Frans 331
Slagmulder, Herman 354
Soens, Ernest 526
Soly, Hugo 135
Sonck, Albert 527
Stallaerts, Rik 116
Stals, Steven 287
Steurbaut, Ferdinand 468
Steurbaut, Philip 468
Stevens, Willy 482
Steyaert, Rozemie 187, 144, 145, 146, 164, 172, 223, 224, 256, 374
Stoffelen, Th. W. 39
Storm van Leeuwen, Jan 47
Storme, H. 69
Storme, Hans 68, 84
Stroobants, A. 96

Strubbe, Eg. I. 472
Swartenbroekx, A. 67
Temmerman, A. 249, 291
Temmerman, P. 297
Temmerman, Paul 289
Theuwissen, J. 45
Thijs, Alfons K.L. 64
Thoen, Hugo 46, 410
Thomas, Piet 386
Top, Rens 47
Top, S. 45
Top, Stefaan 194
Trommelmans, Jan 180
Truyen, Wim 341
Turcan, Robert 488
Ubregts, William 308
Ulens, Jan 27
Uyttersprot, Clemens 355, 520
Uyttersprot, Marc 181, 314, 355, 356, 387, 388
Van Assche, Hilda 24
Van Belle, J.-L. 62
Van Belle, Jan 27
Van Bockstaele, Geert 40, 115, 117, 118, 511
Van Boekel, G.M.E.C. 411
Van Craenenbroeck, W. 290
Van Cromphaut, Omer 522
Van Damme, J. 21
Van de Mergel, F. 462
Van de Mergel, Frans 173
Van de Perre, Rudolf 389, 390
Van de Perre, Stijn 448
Van De Steene, Christine 70
Van de Velde, Antoon 31
Van de Velde, Leon 298
Van de Walle, R. 221
Van de Wiel, Constant 483
Van den Bossche, Hedwig 310
Van den Bossche, Nestor 248
Van den Eeckhout, Patricia 10
Van den Eijnde, S. 17, 45
Van den Nest, Gabriël 208
Van der Biest, Ulric 99
Van der Cruysen, C. 165
Van der Eecken, G. 371
Van der Gucht, Katrien 427
Van der Heyden, Antoine 211
Van Der Heyden, Johan 274
Van der Linden, Renaat 136, 138, 203, 262, 263
Van Der Maelen, Marleen 274
Van der Paal, Louis 343
Van der Poorten, Jean-Paul 273
Van der Speeten, Jozef 166, 251
Van der Speeten, Suzanne 244
Van der Stock, Jan 512
Van Dongen, Wim 47
Van Driessche, Luc 260
Van Durme, Luc 375, 379
Van Dyck, L.C. 100
Van Eeckhoudt, Luc 313
Van Eenhooge, Dirk 309
Van Elslande, Rudy 315, 320
Van Esch, Georges 449
Van Goethem, H. 358
Van Gyseghem, Jan 126
Van Haute, L. 35, 36
Van Herck, Peter 317
Van Herreweghen, Gerard 521
Van Isterdael, H. 475
Van Laere, Raf 11
Van Langenhove, Alfons 167
Van Langenhoven, Bart 188, 237
Van Liefferinge, Marc 274
Van Lil, Albert 137
Van Loon, J. 359
Van Mingroot, Erik 503
Van Mosselveld, J.H. 288
Van Nieuwenhuyze, Alfons 528
Van Remoortere, Julien 189
Van Stappen, Marc 450
Van Trimpont, Marc 523
Van Uytven, Raymond 504
Van Vlaender, R. 37
Vanacker, Daniël 156
Vanbuylen, Jacques 138
Vande Winkel, Georges 32, 101, 250, 445
Vandemaele, Jozef 391
Vanden Berge, M. 417
Vanden Bosch, Gerrit 71
Vandenabeele, J.-Cl. 431
Vandenberghe, St. 415
Vandeputte, Robert 119
Vandevelde, L. 495
Vandormael, Herman 240
Vanmulders, Rik 392
Vannieuwenhuyse, Johan 484, 485
Vanwalleghem, Rik 350
Vassaux, Ph. 513
Velghe, M. 439
Velghe, Marc 435
Velle, Karel 225
Verberckmoes, Norbert 496
Verdoodt, Frans-Jos 123
Verhaeghe, Frans 398
Verheijen, Hubert 344
Verhelst, Daniël 88
Verhelst, J. 477
Verlaeckt, Koen 46

Verleyen, W. 52, 92, 469, 470
Verleyen, Wilfried 91, 486
Verlonje, W.E.F. 345
Vermeersch, P.-M. 440
Vermeersch, P.M. 439
Vermeire, R. 255
Vermeulen, Frank 46
Verschaffel, Adam 516
Verschueren, Claire 193
Vervaet, N. 253
Viaene, Patrick 30, 428
Vinck, Stefaan 211
Vlaeminck, Mark 333
Vleeschouwers, Cyriel 471, 487
Voet, L. 472
Vreugde, C. 15
Vyncke, Frans 331
Vynckier, P. 440
Walraet, Lucien 127
Waterschoot, Werner 11
Wauters, Frans 367
Welleman, G. 439
Welleman, Geert 406
Willekens, P. 51
Wouters, A. 359
Wynants, Maurits 103, 104

PERSONENREGISTER

Aalst (geslacht van) 502
Alicia van Zandbergen 469
Aloysius van Gonzaga 103
Apollonia (H.) 56
Appelmans, Victor 212
Arend van Boxtale 320
Arnoldus (Sint-) 263
Back, Johannes 48
Baert, Johannes Baptista (dom Adalbertus) 469
Baeyens, Beda (dom) 470
Baeyens, Céline 196
Baeyens, Emma 196
Banckaert, A. 443
Barbé, Amandus 196
Bauwens, Evarist 181
Behn, Clément 146
Berlengee (familie) 145
Bert de l'Arbre, Louis 321
Bert, Emiel 321
Blavier 347
Boddin, R.L. 264
Boelare (geslacht van) 502
Bonte, Jan-Francies 113
Boon, Louis Paul 22, 383
Bosteels (familie) 260
Boudewijn I van België 357
Boudewijn van Wytevelde 320
Bras de fer 513
Broekman, A. 180
Brontyn, P. 143
Buyle, Hubert 386
Cannaert, Geraard 469
Cantaert, Jan 66
Cerdan 348
Charité, Carolus 460
Christina (H.) 59
Clincke, Philips 315
Cluysenaar, J.P. 291
Cobbaert, Irmina 196
Collijns, Emiel 127
Colyns, Gabriël 89
Coolsmet, Hermann 48
Coppejans, H. 319
Coppens, Petrus Ludovicus (dom Cyprianus) 469
Cornelius (H.) 63
Cosyns, Leonie 196
Couck, Romain 145
Crick, Jef 381, 385
Croy, Karel de 469
Culens, Henricus 68
Cuny, Carolus 469
Cybele 488
D'Herdt, J. 104
Daem, Hilde 287
Daens, Adolf 115, 117
Daens, Pieter 118
Dauw, Léon 144
David I van Schotland 502
David, Joannes 460
De Block, Eugeen Frans 321
De Bodt, Désiré 256
De Clippele (familie) 523
De Coninck, Adrianus 101
De Cooman, Jan 335
De Craene, Rafael Maria Cornelius (dom Wedericus) 470
De Crayer, Gaspar 322
De Deyn, Edmond 146
De Deyn, Philips 59, 89, 215, 217
De Duffeleer, Eleonora 212
De Groote, Desiderius (dom Gregorius) 469
De Hovre, Eugène 177
De Lessien, Jan 133
De Mol, Elie 525
De Mol, Emiel 223
De Mol, Emilie 87
De Moor, Ferdinandus 460
De Nauw, Guillaume 114, 127
De Neve, Joannes 460
De Paepe, Camillus Josephus 380, 384
De Perre-Montigny, E. 302
De Pessemier, Eugenius 77
De Rouck, Germain 442
De Saedeleer, Elisabeth 316
De Saedeleer, Valerius 235, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330
De Saeytyd, Michaël 444
De Smet (familie) 451
De Swaef, Frans 85
De Vi(d)ts (familie) 456
De Vlaminck, Antoon 172
De Windt, J. 225
Dechamps, Victor 80
Decubber, Marcel 74
Dedeken, Bertha 387
Delannoit, Cyriel 348
Dendermonde (geslacht van) 502
Despauterius 512
Despauterius, Joannes 39
Despruets 100
Despy, Georges 499
Dobbelaere (familie) 450
Egmond, Filips van 513
Egmond, Lamoraal van 508
Eine (geslacht van) 502
Evenepoel (familie) 456

François, Staf 331
Freysers, Dionysius 460
Galle, Cornelis 104
Gees 287
Gilbos (familie) 265
Gorik (Sint-) 344, 501
Hase, Martinus 469
Daens, Pieter 118
Dauw, Léon 144
David I van Schotland 502
David, Joannes 460
De Block, Eugeen Frans 321
De Bodt, Désiré 256
De Clippele (familie) 523
De Coninck, Adrianus 101
De Cooman, Jan 335
De Craene, Rafael Maria Cornelius (dom Wedericus) 470
De Crayer, Gaspar 322
De Deyn, Edmond 146
De Deyn, Philips 59, 89, 215, 217
De Duffeleer, Eleonora 212
De Groote, Desiderius (dom Gregorius) 469
De Hovre, Eugène 177
De Lessien, Jan 133
De Mol, Elie 525
De Mol, Emiel 223
De Mol, Emilie 87
De Moor, Ferdinandus 460
De Nauw, Guillaume 114, 127
De Neve, Joannes 460
De Paepe, Camillus Josephus 380, 384
De Perre-Montigny, E. 302
De Pessemier, Eugenius 77
De Rouck, Germain 442
De Saedeleer, Elisabeth 316
De Saedeleer, Valerius 235, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330
De Saeytyd, Michaël 444
De Smet (familie) 451
De Swaef, Frans 85
De Vi(d)ts (familie) 456
De Vlaminck, Antoon 172
De Windt, J. 225
Dechamps, Victor 80
Decubber, Marcel 74
Dedeken, Bertha 387
Delannoit, Cyriel 348
Dendermonde (geslacht van) 502
Despauterius 512
Despauterius, Joannes 39
Despruets 100
Despy, Georges 499
Dobbelaere (familie) 450
Egmond, Filips van 513
Egmond, Lamoraal van 508
Eine (geslacht van) 502
Evenepoel (familie) 456
François, Staf 331
Freysers, Dionysius 460
Galle, Cornelis 104
Gees 287
Gilbos (familie) 265
Gorik (Sint-) 344, 501
Hase, Martinus 469
Hazaert (familie) 377
Helderenberg, Gery 386, 388, 389, 390, 391
Helpers, Frans 196
Hendrickx, Gust 61
Hendrickx, Urbanus 92
Hendrik IV van Assche 469
Herman, Guillam 131
Hermes (Sint-) 263
Herremans, Johannes 145
Hertsens, Petrus Josephus 76
Huylebroeck, Augustinus (Stien) 197
Ingelbertus van Haaltert 500
Isabella van Portugal 505
Jan de Lichte 132
Jan III van Brabant 497
Janssens, E. 180
Joannes Van der Speeten 196
Johannes van Aspelaar 469
Jouret (familie) 523
Keldermans (familie) 288
Keppens, René (dom Cornelius) 470
Koops, Matthias 38
L'Haire, Theofiel 336
Lecoutre, A. 443
Leopold II van België 118
Librecht, Maria Theresia (Trees) 197
Liebaut, Eugeen 287
Livinus (H.) 54
Luysterman, Irène 196
Maes, Josse Jean 519
Maria (H.) 60
Martens, Dirk 246
Martins, Nabur 505
Martinus (Sint-) 293
Martinus, Nabuchodonosor 505
Mathijs, F. 180
Meer, Antoon de (baron) 518
Meer, Jan Jozef de (baron) 514
Meeus, Godfried (s.j.) 86
Melloy, Camille 380, 384
Mertens, Valeer (dom Johannes) 469
Moeder Tiburce 87
Moeremans, Jozef 445
Monfils, S. 225

Mozart 306
Muylaert, Leontine 196
Napoleon 151
Nenquin, Jacques A.E. 46
Noue, François de la (bijgenaamd „Bras de fer") 513
Oris, Jan 64
Oris, Peter 64
Oudenaarde (geslacht van) 502
Pamele (geslacht van) 502
Pameleire, Joannes 460
Penne, Rufin 164
Petegem (geslacht van) 502
Petit, Roger 44
Pieraert (familie) 523
Prieels, Cyriel 145
Psenak de Vizer, Maria 112
Reygaerts, René 88
Reyntjes 113
Robbrecht, Paul 287
Roelandts, Vital 299
Roelofs, Christianus 460
Roosens (familie) 461
Roosens, Marcel 461
Sadeler (familie) 334
Saligo, Charles-Louis 321
Satan 70
Schockaert (familie) 457
Schockaert, Adrianus 457
Scholl, Servaas Herman 121
Sebastiaan (Sint-) 516
Seconde, Anthonius Josephus 128
Simoens, J.B. 104
Slagmulder, Herman 354
Soens (familie) 446, 453, 526
Soens, Ernest 446, 448, 453, 526
Soens, Victor 453, 526
Solemé, Marie-José 159
Sonck, Albert 527
Stefanus van Zandbergen 469
Steppe, Maria 52
Stocquart, Ildephonse 321
Streuvels, Stijn 235
Strobbe (familie en drukkerij) 247
Tarzan 348
Taverne, Fernand 164
Thibault-de Boesinghe, de (familie) 482
Van Brempt, Gustaaf Adriaan (dom Robertus) 469
Van Caelenbergh, Robert 314
Van Cotthem, Albert 251
Van Cotthem, Ludovica 196
Van de Keere, H. 180
Van de Perre, Dirk 463
Van de Perre, Gustaaf 196
Van de Wiele, Jozef Albert Maria (dom Martinus) 469
Van de Woestijne, Karel 325
Van den Abeele, Christianus 460
Van den Berghe, Petrus 469
Van den Essche, Jacobus (dom Paulus) 470
Van den Eynde (familie) 453, 526
Van den Hove, Leander 127
Van der Brugghen, Jan 315
Van der Eecken, Ferdinandus 460
Van der Eecken, Pieter 510
Van der Haeghen, Ferdinandus 460
Van der Maelen, Michael 460
Van der Perre, Frans 164
Van der Perre, Germanus 196
Van Der Schueren, Louis Gustaaf 145
Van Eeckhoudt, Marceline 196
Van Haver, Jozef 45, 447
Van Heetvelde (familie) 493
Van Huffel, Peter 321
Van Impe, Petrus 78
Van Landuyt, Franciscus 515
Van Landuyt, Joannes 515
Van Langenhaeke, J.B. 526
Van Langenhove, Alfons 167
Van Langhenhove Frederik (dom Veremundus) 470
Van Nuffel, Petrus Jozef (dom Salvator) 469
Van Peteghem 337
Van Peteghem (familie) 306, 339
Van Peteghem, Pieter 342
Van Saene, Maurits 332, 333
Van Snick, Jules 196
Van Trimpont (familie) 523
Van Trimpont, Omer 146
Van Vaerenbergh, (Petrus) Maurits 224
Vantrogh, Theo 127
Vereecken, Emile 177
Vergeylen (familie) 449
Vergeylen, Catharina 449
Vernaillen, Benoit 196
Vernaillen, Jozef 196
Walckiers, Adrien Ange de 279
Wiener, Jacques 65
Willem van Branteghem 49
Willems, J.H. 180
Wivina (Sint-) 89
Wynants (familie) 452

TOPOGRAFISCH REGISTER

Aaigem 55, 63
Aalst 4, 15, 48, 49, 55, 56, 62, 91, 95, 99, 102, 103, 104, 125, 131, 138, 140, 141, 156, 181, 189, 203, 209, 210, 211, 225, 227, 246, 252, 259, 262, 265, 269, 270, 271, 273, 286, 295, 299, 305, 314, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 334, 337, 339, 341, 343, 345, 347, 351, 353, 354, 355, 356, 367, 381, 385, 386, 387, 388, 413, 424, 441, 443, 450, 452, 469, 470, 471, 475, 476, 480, 482, 502, 504, 505, 512, 517, 520
Aalst (arrondissement) 126, 153, 175, 270
Aalst (decanaat) 81
Aalst (kasselrij) 140
Aalst (Land van) 31, 32, 40, 91, 98, 190, 377, 475, 482
Aalst (regio) 183, 266, 475
Aalter 444
Affleck Castle 502
Affligem 91, 92, 313, 469, 470, 486, 491, 502
Amougies 113, 482
Antwerpen (bisdom) 69
Appelterre 203, 526
Appelterre-Eichem 144, 164
Aspelare 145, 203, 278, 448, 453, 469, 526
Baaigem 203, 262
Baardegem 76, 203, 269, 382, 470, 524
Balegem 233, 258, 284, 285, 288
Bambrugge 284
Bavegem 471
Beerlegem 421
België 21, 26, 30, 41, 97, 236, 272, 287, 318, 428, 509
Belsele 180
Berchem 113, 140
Berne 39
Bervoet 521
Bochoute 375, 468
Boelare 482, 502
Bokhoven 39
Borsbeke 58
Bottelare 113, 470
Brabant (hertogdom) 179, 497
Brakel 105, 203, 204, 206, 219, 242, 270, 362, 435
Broodhoek 278
Brugge 345, 482
Brugge (bisdom) 69
Brussel 40, 251
Buggenhout 260
Burst 58, 203, 408, 409
Cambrai 501, 503
Comines 443
Congoberg 440
Deftinge 462
Dender 250, 525
Denderbelle 353
Denderhoutem 79, 156, 203, 222, 227, 322, 340

Denderleeuw 203, 270, 339
Dendermonde 59, 96, 502
Denderstreek 120, 203, 392
Denderwindeke 88, 229, 240, 294, 406, 461, 463
Diest 283
Dikkelvenne 59, 90, 258, 468
Doornik (bisdom) 469
Drongen 101
Echel 300
Edelare 60, 262
Eine 502
Elene 469
Elst 55, 56, 203, 510
Ename 286, 396, 413, 418, 419, 420, 426, 469
Erembodegem 194, 203, 262, 470, 471, 473, 482
Erondegem 457
Erpe 85, 220, 269, 482
Erpe-Mere 112, 152, 203, 267, 270, 287, 394
Erwetegem 203
Etikhove 234, 316, 339, 396
Everbeek 203, 243, 482, 507
Evere 279
Faluintjes 65, 160
Flobecq 243
Gavere 91, 195, 203, 219, 311, 480, 482
Gent 54, 195, 224, 268, 305, 306, 342, 463, 471, 498, 519
Gent (bisdom) 69, 72, 75
Gentbrugge 156
Geraardsbergen 4, 15, 58, 62, 68, 114, 125, 127, 138, 155, 156, 171, 174, 177, 203, 215, 217, 225, 240, 241, 262, 270, 321, 336, 348, 353, 386, 413, 414, 417, 448, 465, 469, 470, 471, 476, 482, 504, 511, 516, 523
Geraardsbergen (regio) 132, 174
Gijzegem 177, 262
Gijzenzele 180
Godveerdegem 203
Goeferdinge 203
Gontrode 73, 296
Gotegem 228
's Gravenhage 411
Grimminge 525
Groot-Bijgaarden 89
Grotenberge 159, 203, 262
Haaltert 15, 77, 198, 203, 227, 270, 344, 352, 369, 370, 399, 400, 500, 501, 522
Handzame 458
Heldergem 131, 373, 527
Herdersem 91, 151, 203, 213, 292, 386, 471, 480, 491
Herzele 203, 227, 231, 232, 234, 270, 416, 471
Hillegem 203
Hofstade 180, 411, 449, 470, 488
Horebeke 219, 270
Iddergem 91, 203
Idegem 339, 482
Ieper (bisdom) 69
Impe 203, 234, 237, 288

India 86
Izegem 247
Kalverhagestraat 200
Kamerijk 503
Kerkhove 410
Kerksken 203, 287, 289, 297
Kerselare 60
Kluisbergen 203, 219, 270
Komen 443
Kruisabeel 469
Kwaremont 431
Latem 327
Lebbeke 203
Lede 64, 86, 140, 148, 188, 203, 207, 208, 237, 262, 269, 270, 288, 304, 386, 482, 505
Ledeberg 156, 254
Leeuwergem 482
Leupegem 203, 234, 298, 495
Liedekerke 91, 236, 480, 482
Lierde 203, 270
Lithoyen 39
Louise-Marie 55, 74
Luik (bisdom) 460
Luik (prinsbisdom) 103, 104
Maal 199
Maarke 203
Maarke-Kerkem 55, 258
Maarkedal 203, 219, 270, 528
Madrid 518
Maldegem 410
Massemen 339, 464
Mater 258
Mechelen 464
Mechelen (aartsbisdom) 68, 69, 80, 84, 466, 483
Meerbeke 145, 492, 521
Meigem 262
Melden 396, 404, 407, 412, 430, 444
Meldert 52, 92, 284, 403, 437, 469
Melle 80, 93, 156, 177, 195, 200, 216, 293, 380, 384, 470, 482
Melsen 91
Mere 57, 74, 134, 205, 234, 315, 368, 397, 402, 436
Merelbeke 156, 195, 203, 262
Michelbeke 192, 194, 203
Mijlbeek 469
Moerbeke 58, 240
Moorsel 91, 92, 213, 454, 469, 471, 514, 518
Moortsele 258
Munkzwalm 55, 226
Munte 55, 203, 308
Muziekberg 433
Namen (bisdom) 80
Nederboelare 203, 471
Nederbrakel 109, 110, 111, 173, 177, 203, 258, 362, 443, 462, 467
Nederename 203, 396
Nederhasselt 145, 203

Nederland 236
Nederlanden 103, 104
Nederzwalm 396
Nederzwalm-Hermelgem 113
Neigem 492
Nieuwenhove 240
Nieuwerkerken 78, 128, 149, 154, 175, 176, 197, 199, 218, 239, 339, 364, 515
Ninove 4, 55, 87, 89, 101, 125, 127, 138, 146, 156, 164, 168, 172, 180, 186, 203, 223, 227, 256, 259, 262, 270, 275, 276, 277, 279, 286, 332, 339, 374, 415, 425, 448, 450, 453, 460, 469, 480, 482, 492, 504, 512, 513, 521, 526
Ninove (regio) 456
Nukerke 203, 258
Okegem 145, 164, 166, 196, 212, 224, 244, 251
Onkerzele 58, 203, 240
Oombergen 482
Oordegem 91, 180, 237, 452
Oordegem (decanaat Oosterzele-Oordegem) 81
Oost-Vlaanderen 8, 15, 34, 36, 41, 124, 157, 204, 205, 253, 255, 258, 268, 372, 484, 485
Oostakker 61
Oosterzele 195, 203, 227
Oosterzele-Oordegem (decanaat) 81
Opbrakel 230, 519
Ophasselt 471
Oudenaarde 108, 189, 203, 219, 270, 502
Oudenaarde (arrondissement) 270
Oudenaarde (kasselrij) 140
Outer 332, 482
Overboelare 203, 243, 427, 471
Pajottenland 490
Pamel 332, 521
Pamele 482, 502
Paterberg 431
Petegem 502
Pitzemburg 464
Pollare 107, 261, 300, 302, 451
Roe 300
Ronse 38, 58, 62, 125, 140, 156, 158, 185, 187, 193, 194, 203, 219, 236, 262, 264, 270, 341, 357, 363, 422, 423, 432, 433, 442, 443
Ruien 113, 203, 396
Russeignies 113, 235
Schaarbeek 55, 159, 279
Schelde 38, 404, 412, 494
Scheldewindeke 227, 258
Schellebelle 138, 203, 214, 249, 291, 371
Schendelbeke 203, 274, 471
Scheut 88
Schorisse 140, 462, 482
Schotland 502
Semmerzake 339
Serskamp 203

Sint-Antelinks 234, 339
Sint-Denijs-Boekel 113
Sint-Goriks-Oudenhove 501
Sint-Kornelis-Horebeke 203
Sint-Lieven-Esse 203
Sint-Lievens-Esse 262
Sint-Lievens-Houtem 54, 203, 262, 270, 339, 452
Sint-Maria-Horebeke 106, 156, 320
Sint-Maria-Lierde 203, 462, 470
Sint-Maria-Oudenhove 506
Sint-Martens-Lierde 48, 94, 462
Sint-Pieters-Leeuw 461
Smeerebbe 471
Smeerebbe-Vloerzegem 129
Smetlede 129, 237, 395
Stebbingen 300
Steenhuize-Wijnhuize 55
Strijpen 66
Strombeek-Bever 526
Tiegem 235
Tortelboom 278
Velzeke 42, 342, 410, 438, 464
Velzeke-Ruddershove 338, 375
Viane 203, 240, 471
Vijver 208
Vlaamse Ardennen 257, 280, 489
Vlaanderen 56, 139, 196, 339
Vlaanderen (graafschap) 91
Vlekkem 61, 319
Vlierzele 180, 452
Vloerzegem 129
Vloesberg 243
Volkegem 339
Vollezele 440
Voorde 203, 286, 342, 453, 482, 526
Waarbeke 203
Wanzele 237, 342
Warneton 443
Wedergrate (Land van) 461
Welden 396
Welle 203, 334, 469
Westrem 342
Wetteren 195, 482
Wichelen 43, 55, 178, 195, 203, 342, 346, 405, 444, 493, 494, 496
Wieze 45, 201, 202, 203, 301, 353, 447, 454, 455, 478
Wolfput 521
Zandbergen 203, 240, 282, 469, 482
Zarlardinge 203, 240, 243
Zenne 283, 359
Zonnegem 267
Zottegem 4, 15, 42, 125, 138, 161, 165, 203, 238, 248, 262, 270, 286, 309, 310, 313, 341, 342, 469, 470, 471, 482
Zuid-Oost-Vlaanderen 280, 285
Zuidelijke Nederlanden 64
Zulzeke 396
Zwalm 219, 226, 270

INHOUD BIBLIOGRAFIE 1991

O. ALGEMEENHEDEN nummer 1
Bibliografieën van scripties en verhandelingen (013) 1
Bibliografieën van tijdschriften (014) 4
Vakbibliografieën (016) 10
Bibliotheekwezen (02) 33
Bibliotheken (026/027) 38
Musea. Museologie (069) 41
Mediawezen (07) 43
Miscellanea (089) 44
Codicologie. Boekgeschiedenis (09) 47
1. FILOSOFIE. PSYCHOLOGIE nummer 52
2. GODSDIENST. THEOLOGIE nummer 53
Hemelse hiërarchie. Heiligen(verering) (235) 53
Praktische theologie. Kerkelijke kunst en symboliek.
Kerkmeubilair en -versiering (24) 65
Pastoraal theologie. Broederschappen.
Parochiële instellingen (25) 68
Kerkbestuur en -organisatie (262) 74
Sacramenten (265) 81
Missionering (266) 85
Christelijke, religieuze ordes (271) 89
Protestantse kerken (283/289) 106
3. SOCIALE WETENSCHAPPEN nummer 107
Demografie (314) 107
Verkiezingen (324) 109
Migratie (325.1/2) 112
Politieke partijen en bewegingen (329) 113
Economie (33) 120
Vakbeweging. Lonen. Arbeid en tewerkstelling (331) 121
Coöperaties. Economische organisatievormen (334) 125
Strafrecht. Criminaliteit (343) 128
Privaatrecht (347) 133
Notariaat (347.961) 136
Openbaar bestuur (35) 139
Taken van de overheidsorganen (351) 140
Plaatselijke, regionale en centrale besturen (352/354) 142
Defensie. Krijgsgeschiedenis (355) 148
Wereldoorlog 1914- 18 (355 WOI) 152
Wereldoorlogen (355 WOI/II) 157
Wereldoorlog 1939-45 (355 WOII) 158
Maatschappelijk werk. Verzekeringswezen (36) 168
Opvoeding. Onderwijs (373) 177
Jeugdvorming. Jeugdwerk (374.3) 182
Volwassenenvorming. Vormingswerk (374.7) 185

Toerisme. Vrijetijdsbesteding (379.8) 187
Metrologie (389) 190
Volkskunde (39) 191
Zeden en gebruiken in het particuliere leven (392) 192
Maaltijden. Vasten. Drinkgewoonten. Herbergen (392.8) 198
Dood en dodengebruiken (393) 201
Openbaar en maatschappelijk leven (394) 203
Sagen. Legenden. Sprookjes (398.2) 212
Volksliederen (398.8) 213
5. WISKUNDE. NATUURWETENSCHAPPEN nummer 215
Kartografie. Landmeetkunde (528) 215
Plantkunde (58) 218
Dierkunde (59) 219
6. TOEGEPASTE WETENSCHAPPEN nummer 220
Geneeskunde. Hygiëne. Farmacie (61) 220
Molinologie (620.9) 226
Elektriciteit (621.31) 238
Telecommunicatie (621.39) 239
Mijnbouw (622) 240
Waterbouwkunde (626/627) 241
Gezondheidstechniek. Sanitaire techniek. Verlichtingstechniek (628) 242
Landbouw. Tuinbouw. Bosbouw. Veeteelt. Jacht. Visserij (63) 243
Grafische industrie. Uitgeverij. Boekhandel (655) 246
Verkeersorganisatie. Verkeerswezen (656) 248
Ontplofbare stoffen. Brandstoffen (662) 256
Gistingsbedrijven. Drank. Genotsmiddelenindustrie (663) Voedingsmiddelen (664) 261
Mechanische technologie. Verschillende industrieën en ambachten (67) 264
Bouwwezen (69) 268
7. KUNST. SPORT nummer 269
Kunst (algemeen) (7) 269
Ruimtelijke ordening. Landschap. Tuinarchitectuur (71) 274
Architectuur (72) 280
Openbare gebouwen. Commerciële en industriële gebouwen (725) 289
Religieuze bouwkunst (726) 292
Gebouwen voor opleidings-, wetenschappelijke en culturele doeleinden (727) 302
Burgerlijke architectuur (728) 305
Beeldhouwkunst (73) 313
Kunstnijverheid. Design (745) 316
Binnenhuisarchitectuur (747) 317
Glas- en kristalwerk (748) 318

Schilderkunst (75) 320
Grafische kunsten (76) 334
Fotografie (77) 336
Muziek (78) 337
Sport (79) 346
Theater (792) 351
8. FILOLOGIE. LITERATUUR nummer 357
Taalgrens. Taaltoestanden (800.7) 357
Vaktalen (800.86) 360
Dialecten (800.87) 362
Toponymie (801.311) 372
Onomastiek (801.313) 376
Literatuur (82/89) 380
9. GEOGRAFIE. BIOGRAFIE. GESCHIEDENIS nummer 393
Archeologie (902) 393
Archeologie van de oudheid (902.032) 406
Archeologie van de oudheid en de middeleeuwen (902.032/033) 412
Archeologie van de middeleeuwen (902.033) 413
Industriële archeologie (902.035) 428
Prehistorie (903) 429
Geografie (91) 441
Biografie. Prosopografie (929) 442
Genealogie (929.5) 451
Genealogie en heraldiek (929.5/6) 458
Heraldiek (929.6) 459
Bronnenstudie en -uitgaven. Diplomatiek (930.22) 463
Historische chronologie (930.24) 472
Archiefinventarissen. Archiefwezen (930.25) 473
Oude geschiedenis (931/939) 488
Middeleeuwse, moderne en hedendaagse geschiedenis (94) 489
Middeleeuwse geschiedenis (94.033) 497
Middeleeuwse en moderne geschiedenis (94.033/034) 505
Moderne geschiedenis (94.034) 506
Moderne en hedendaagse geschiedenis (94.034/035) 514
Hedendaagse geschiedenis (94.035/036) 517
ERRATA BIBLIOGRAFIE 1990 pagina 280
AUTEURSREGISTER 281
PERSONENREGISTER 286
TOPOGRAFISCH REGISTER 289
INHOUD 294

G. Vande Winkel
Heirbaan 107
9400 Ninove-Denderwindeke

DE SINT-AMANDUSKERK VAN SMEEREBBE EEN BOUWGESCHIEDENIS*

M. COCK

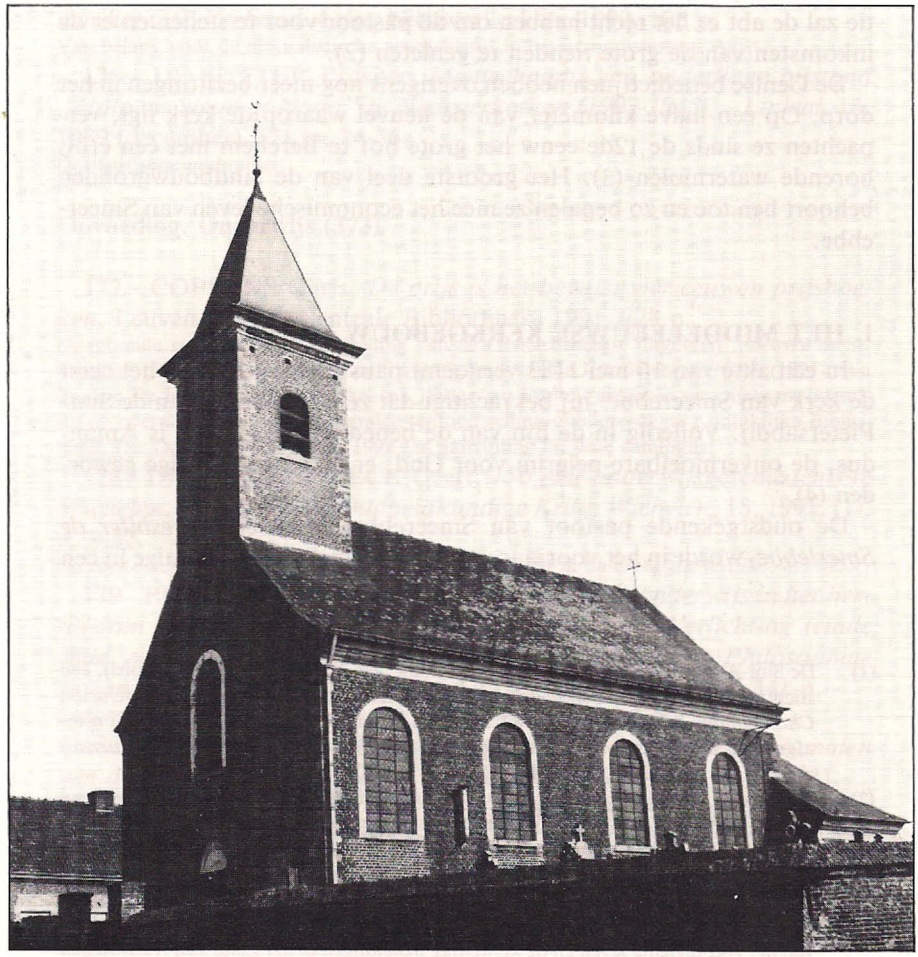

Kerk van Smeerebbe: huidige toestand (foto M. Cock).

* Dit artikel verschijnt ter gelegenheid van de 200-jarige viering van de bouw van de huidige kerk.

Het Land van Aalst, jaargang XLIV, 1992, nr. 4

De oorsprong van de parochie Smeerebbe blijft nauw verbonden met de spiritualiteit van Sint-Benedictus en zijn monniken.

Als Karel de Kale op 23 maart 847 een aantal dorpen vernoemt waar de noordfranse Sint-Amandsabdij inkomsten mag genieten, is daarin ook het dorp *Smerlubium* te vinden (1).

Meer dan drie eeuwen later in 1183 is de parochie al afhankelijk van de benedictijnen van de Gentse Sint-Pietersabdij. Tot de Franse Revolutie zal de abt er het recht hebben om de pastoor voor te stellen en er de inkomsten van de grote tienden te genieten (2).

De Gentse benedictijnen hebben overigens nog meer bezittingen in het dorp. Op een halve kilometer van de heuvel waarop de kerk ligt, verpachten ze sinds de 12de eeuw het grote hof te Berchem met een erbij horende watermolen (3). Het grootste deel van de landbouwgronden behoort hen toe en zo bepalen ze mee het economische leven van Smeerebbe.

1. HET MIDDELEEUWSE KERKGEBOUW

In een akte van 16 mei 1183 vernoemt paus Lucius III voor het eerst de kerk van Smeerebbe: hij bekrachtigt dat ze eigendom is van de Sint-Pietersabdij. Volledig in de lijn van de benedictijnse traditie is Amandus, de onvermoeibare pelgrim voor God, er de patroonheilige geworden (4).

De oudstgekende pastoor van Smeerebbe, Mattheus, *presbiter de Smerlebbe*, wordt in het voorjaar van 1202 vermeld. Hij is getuige in een

(1) De Sint-Amandsabdij (Saint-Amand-les-Eaux, arr. Valenciennes, dept. Nord), een stichting van Amandus zelf in de 7de eeuw.Daarover o.m. M. Le Glay, *Cameracum Christianum...*, Lille, 1849, p. 182-201. De oorkonde van Karel De Kale staat o.m. afgedrukt bij C. Duvivier, *Recherches sur le Hainaut ancien (Pagus Hainoenensis) du VIIe au XIIe siècle*, Bruxelles, 1865, p. 297-300.

(2) De tienden vormden een bijdrage van de parochiegemeenschap in het onderhoud van de pastoor. Oorspronkelijk bedroegen ze een tiende van de opbrengst van de veldvruchten. Deze bijdrage werd onderverdeeld in grote tienden, kleine tienden en novale tienden. De grote tienden kwamen meestal aan de bezitter van de parochiekerk toe; voor Smeerebbe meer bepaald aan de Sint-Pietersabdij te Gent. Over de tienden in het Land van Aalst leze men J. De Brouwer, *Bijdrage tot de geschiedenis van het godsdienstig leven en de kerkelijke instellingen in het Land van Aalst tussen 1550 en 1621...*, Aalst, 1961, p. 112-129.

(3) Over het hof te Berchem leze men F. De Chou e.a., *Twaalf historische hoeven uit Geraardsbergen*. Toeristische infokalender 1986. Geraardsbergen. Maand augustus.

(4) R(ijks)A(rchief)G(ent), *Sint-Pietersabdij*, oorkonden, 346, uitgegeven bij A. Van Lokeren, *Chartes et documents de l'abbaye de Saint-Pierre au Mont-Blandin à Gand...*, Tome I, Gand, 1869, p. 190-191. Over de Sint-Pietersabdij leze men ook G. Berings — C. Van Simaey, *Abbaye de Saint-Pierre au Mont-Blandin à Gand. Monasticon Belge. Tome VII. Province de Flandre orientale*, premier volume, Liège, 1988, p. 69-153*.

uitspraak van grafelijke commissarissen die een aanmatiging van Olivier, heer van Schendelbeke, op het hof te Berchem ongedaan maakt (5). Dezelfde pastoor bevestigt ook nog in juli 1217 een schenking van tienden in Smeerebbe, door Gozewijn van Schendelbeke, Oliviers zoon, aan de Gentse abdij (6).

Het economisch interessante hof te Berchem verhoogt in deze vroege 13de eeuw zeker het belang van de parochie Smeerebbe, die dan met de naburige parochie Idegem verbonden is. Wanneer bisschop Nicolaas van Kamerijk op 3 april 1267 de twee parochies scheidt, blijkt Smeerebbe voor de Gentse monniken even belangrijk als Idegem. Volgens de akte was de afstand tussen beide uitgegroeide dorpskernen een hinder geworden voor echte zielzorg en konden de kerken elk beschikken over voldoende inkomsten (7).

Aleidis van Boelare noemt in haar testament van 21 november 1294 onder veel begunstigden ook de kerk van Smeerebbe. Samen met de pastoor en de armen van de parochie krijgt de kerk 20 deniers. De edeldame wil er na haar dood ook een jaargetijde (8).

De stichter van de kartuizerpriorij in Sint-Martens-Lierde, Jan Gaylinc, volgt in 1333 hetzelfde voorbeeld. Hij bedenkt in zijn laatste wilsbeschikkingen de kerk, pastoor Nicolaas, de koster en de armen van het dorp. Ook hij wil er een jaargetijde en pastoor Nicolaas is een der uitvoerders van het testament (9).

Genoemde priorij heeft van haar stichter eveneens gronden verworven in Smeerebbe. Zo schijnen de kartuizers in 1421 wel ten onrechte *in de strate achter de kerke* een hek te hebben geplaatst dat voor enige hin-

(5) R.A.G., *Sint-Pietersabdij*, oorkonden, 413. Oorkonde van 24 maart-12 april 1202; uitgegeven bij A. Van Lokeren, *Chartes et documents de l'abbaye de Saint-Pierre*, p. 225-226.

(6) R.A.G., *Sint-Pietersabdij*, oorkonden, 416. Oorkonde van juli 1217, waarbij Aleidis van Boelare de tiendenschenking van haar schoonzoon Gozewijn van Schendelbeke goedkeurt; uitgegeven bij A. Van Lokeren, *Chartes et documents...*, p. 256-257.

(7) R.A.G., *Sint-Pietersabdij*, 1ste reeks 1, f. 92v. Acte *de divisione ecclesiae de smerlebbe et ydinghem*. Tot het einde van de 16de eeuw had Smeerebbe dan een eigen pastoor: vanaf 1594 tot 1605 werd de parochie bediend door de pastoor van Ophasselt en daarna tot 1834 door de pastoor van Idegem; sinds 1834 vormen Smeerebbe en Vloerzegem eenzelfde parochie.

(8) R(ijks)A(rchief)B(everen), *Abdij Ninove*, oorkonden De Smet, 284. Testament van Aleidis van Boelare (+1294), kleindochter van Aleidis (*noot 6*) en echtgenote van Raas van Liedekerke. Het testament werd uitgegeven bij J.-J. De Smet, *Codex diplomaticus abbatiae ninoviensis (Recueuil des chroniques de Flandre. Collection de chroniques belges inédites...* Tome II, Bruxelles, 1841, p. 969-971. Over het testament ook V. Campen, *La baronnie de Boulaere*, Grammont, 1930, p. 43-45.

(9) R.A.G., *Fonds de Ghellinck*, 8 en 15 en R(ijks)A(rchief)R(onse), *Priorij Sint-Martens-Bos*, 3, f. 249.

der zorgt bij de dorpelingen. Lauwereins van Thorout en Jan Van Der Muelen leggen daarover met goed gevolg klacht neer bij de meier en de schepenen van het dorp: de kartuizergrond moet anders afgesloten worden (10).

Nog een andere middeleeuwse bron geeft duidingen over de toenmalige dorpskom. In 1455 woont Jan Van Den Storme op een *behuusde stede met eene schuere*. Het huis staat *an de strate te Smerlebe by der kerke* (11).

De vroegste afbeelding van de middeleeuwse kerk wordt in 1596 door Jacques Hoorenbault op zijn kaart van het Land van Aalst getekend. Daarop staat een éénbeukige kerk met het koor naar het oosten gericht en met een toren op de viering (12). Rond de kerk ligt het kerkhof, waarop volgens de kerkrekening van 1586-1593 abelen stonden die nog vóór de onlusten van 1579-1582 verkocht waren. Op het kerkhof staan ook nog fruitbomen; in dezelfde rekening wordt de opbrengst van *tfruyt vanden kerckhove* voor de jaren 1587 tot 1593 genoteerd (13).

Van dit middeleeuwse gebouw is tot op heden het koor met zijn hoogotische vensters en zijn driezijdige afsluiting bewaard gebleven.

2. DE VERWOESTING VAN DE MIDDELEEUWSE KERK

In de rampzalige oorlogsjaren, wanneer Spaanse en Hollandse soldaten het Land van Aalst aflopen over en weer, blijft ook Smeerebbe niet gespaard (14).

Na die *inlantsche orloghe* zijn er in het dorp van de ongeveer 70 vroegere bewoners nog slechts 4 à 5 families overgebleven; dat zijn dan 25 à 30 personen. Er is bovendien ook geen pastoor meer. De parochie wordt vanaf 1594 bediend door pastoor Nicolaas Mijnsbrugghe van Ophasselt, een geliefde herder bij zijn parochianen (15).

De verwoesting van de kerk staat opgetekend in het jaarlijkse verslag, dat de deken van Geraardsbergen bij zijn bezoek aan de parochie

(10) R.A.R., *Priorij Sint-Martens-Bos*, 223. Acte van 27 juni 1421 voor de meier en de schepenen van Smeerebbe.

(11) R.A.R., *Priorij Sint-Martens-Bos*, 323. Acte op 17 juni 1455 van Jan Van Den Storme.

(12) De kaart wordt bewaard in de Parijse Bibliothèque Nationale. Over de kaart leze men M. Cock, *De oudste meesterkaart van het Land van Aalst*, in: *Het Land van Aalst*, 40 (1988), p. 235-246 en D. Van De Perre, *De twee Horenbaultkaarten (1596 en 1612) en de Sanderuskaart (1644) van het Land van Aalst: onderlinge afhankelijkheid*, in: *Het Land van Aalst*, 42 (1990), p. 13-25.

(13) R.A.R., *Boelare*, 244. Kerkrekening van 1586-1593.

(14) Over de beroerde tijd van die periode o.m. F. de Cacamp, *Dertig maanden uit de geschiedenis van Aalst. Juni 1579 tot december 1581*, in: *Het Land van Aalst*, 8 (1956), p. 117-150 en 9 (1957), p. 1-30 en 217-244.

(15) R.A.G., *Bisdom*, M 8. Dekanale visitaties van 1592 tot 1605. Over de inwoners van Smeerebbe o.m. ook J. De Brouwer, *Demografische evolutie van het Land van Aalst 1570-1800*, Brussel, 1968, p. 90-91.

opmaakt. Alleen het koor is gespaard gebleven, maar het glas van de vensters is stukgeslagen. De toren en het dak van het schip zijn ingestort en er resten slechts enkele zwartgebrande muren; van de pastorie is er geen muur recht gebleven. De klok, die voor het aanstormend oorlogsgeweld verborgen was, hangt nu voorlopig in een stelling op het kerkhof en het Allerheiligste wordt in een kist in de sacristie bewaard (16).

De eerste kerkrekening, die na de oorlog wordt opgesteld in 1586-1593 vermeldt de meest dringende herstellingen. Amand De Vincke en Adriaan Van Couwenberghe, de kerkmeesters, laten 250 voet planken zagen om het overeind gebleven koor af te sluiten. De onkosten hiervan vormen de grootste post van uitgaven op de rekening (17).

3. DE RESTAURATIE VAN DE MIDDELEEUWSE KERK

Het zou meer dan een halve eeuw duren vooraleer de schade van 1579-1582 enigszins hersteld is. Eerst rond 1660 is de kerk in twee periodes op haar middeleeuws grondplan gerestaureerd.

a. De herstellingen van 1600-1617

In een eerste fase nemen vooral de 4 à 5 families van Smeerebbe zelf het initiatief om hun kerk te restaureren. De deken van Geraardsbergen noemt als drijvende kracht achter de werken meermaals Petrus De Clippele, een ondernemend en weldenkend man, — *vir bonus*. Hij is vanaf 1596 kerkontvanger en geeft meerdere sommen uit voor de restauratie (18).

Voor de enkele inwoners en voor de kerkmeesters, die de herstellingen in hoofdzaak met de weinig pachtgelden van de kerkgronden moeten betalen, is een grondige restauratie een zware opgave.

De werken beginnen vanaf 1600. Men hoopt tegen Allerheiligen 1603 klaar te zijn, maar pas in 1605 wordt de kerk met stro gedekt. Het jaar daarop wordt er voor het eerst aan een nieuwe klokketoren gewerkt. Het koor, waarin het opnieuw al doorregent en de toren worden in 1608 in orde gebracht (19).

In 1614 noteert de deken dat de kerk uiteindelijk volledig gerestaureerd is; ze beschikt in 1617 weerom over een geconsacreerd altaar.

Het is volgens de deken een zware restauratieperiode geweest, die weinig of nauwelijks geen inkomsten van de kerk heeft overgelaten (20).

(16) De gegevens komen uit de verslagen van de dekanale visitaties over de periode 1592-1601 (R.A.G., *Bisdom*, M 8).
(17) R.A.R., *Boelare*, 244. Kerkrekening van 1586-1593.
(18) R.A.G., *Bisdom*, M 8. Verslag van de dekanale visitatie in 1596, 1601 en 1611.
(19) R.A.G., *Bisdom*, M 8. Verslag van de dekanale visitaties van 1600 tot 1608.
(20) R.A.G., *Bisdom*, M 8. Verslag van de dekanale visitatie in 1614.

b. De herstellingen van 1630-1664

De herstellingen uit de eerste fase zijn niet degelijk gebeurd. Al in 1619 dreigen sommige muurpanden te begeven; ze worden in 1621 gedeeltelijk gerepareerd. Toch raakt de kerk meer en meer verwaarloosd; ze wordt in de jaarlijkse dekanale visitaties steeds weer de meest verwaarloosde en armste kerk van de ganse dekenij genoemd, — *pauperrima totius districtus et valde neglecta* (21).

In 1626 wordt Gerard Van Boxtel pastoor van Idegem en Smeerebbe. Deze noordbrabantse priester uit 's Hertogenbos zou zich tot aan zijn dood op 8 april 1662 onverminderd inzetten voor een degelijk onderhoud van de kerk (22).

Ook in deze periode laten de bescheiden inkomsten van de ontvangers geen vlotte herstellingen toe. Wel zou de Sint-Pietersabdij, die volgens de deken nog de grote tienden heeft in het dorp, financieel moeten helpen, maar de onmondige dorpsgemeenschap durft de abt er niet om verzoeken, omdat ze grotendeels van de abdij afhankelijk is. Bovendien heeft de kerk een verlies van meer dan 9 pond geleden door de vlucht van een niet nader genoemde kerkmeester, die na het begaan van een moord in het Hollandse leger had dienst genomen; zijn achtergebleven vrouw blijkt verder niet solvabel te zijn (23).

Desondanks wordt de kerk vanaf 1630 door de niet aflatende inzet van pastoor Van Boxtel gerestaureerd. Het dak, waarop voordien altijd stro lag, wordt na 1635 met leien gedekt. Rond die tijd wordt Adriaan Willebaert betaald voor het vensterglas en legt Pieter Borreman de kerkvloer. Jan Jameus, een schaliedekker, en schrijnwerker Cornelis Moocke bouwen in oktober 1664 het kerkportaal. De kerkrekeningen vemelden verder het kappen van oude plantsoenen op het kerkhof en de aanplanting van vijf bundels haagbeuk door Jan Vander Ouderlinghen en Paschier Masculijn. Meester Jacques *de metsere* herstelt in juni 1644 de kerkhofmuur, waarvoor Pauwel Du Bus de natuursteen heeft geleverd. Jan Van Den Herreweghe maakt het altaar, de kommuniebank en de lambrizering en op 26 oktober haalt Jan Van Der Veken in Mons een nieuwe klok (24).

In het archief van de Sint-Pietersabdij bleven twee kaarten bewaard, waarop de kerk uit die periode voorkomt.

In 1634 tekent landmeter Jan De Cooman de kerk, gezien vanuit het noorden. Het koor en het schip hebben elk twee traveeën; de dwarsbeuk

(21) Regelmatig terugkerende kwalificatie door de deken bij zijn bezoek aan de kerk vanaf 1624 tot 1642 (R.A.G., *Bisdom*, M 8).

(22) Over G. Van Boxtel leze men P. De Cremer, *Gerard Van Boxstel pastoor van Idegem 1626-1662. Stichter van 3 confreries*, in: *Het Land van Aalst*, 35 (1983), p. 180-188.

(23) R.A.G., *Bisdom*, M 8. Verslag van de dekanale visitatie in 1620, 1621 en 1625.

(24) R.A.G., *Bisdom*, M 8. Verslag van de dekanale visitaties over de jaren 1630 tot 1653; verder ook R.A.R., *Boelare*, 244. Kerkrekeningen over de jaren 1637-1642,

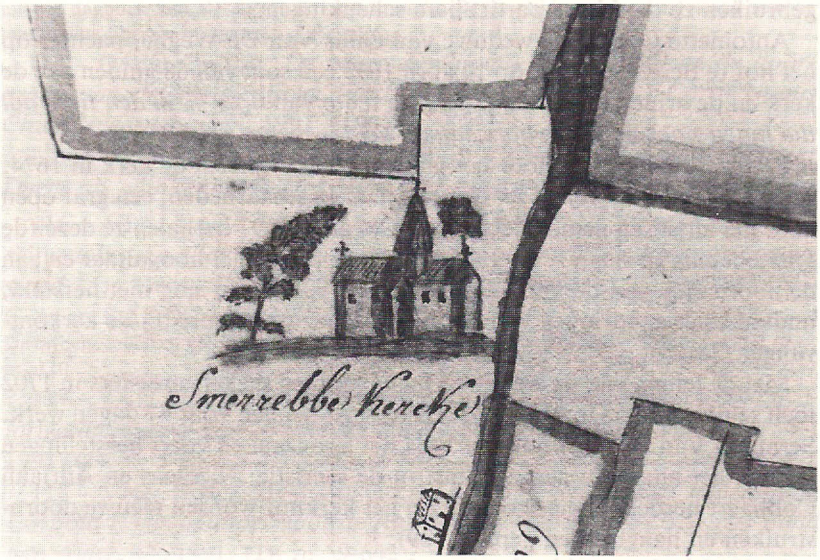

Smerrebbe Kercke in 1634. Achttiende-eeuwse kopie van de originele tekening (R.A.G., *Sint-Pietersabdij*, 2de reeks 131 bis).

heeft één travee en draagt zoals voor de verwoesting een klokketoren op de viering. De ingang ligt in de noordelijke dwarsbeuk. Ten zuidwesten van de kerk staat een onbewoond huis van Cornelis Ooghe en vlak ten zuiden heeft Joos De Vos een stuk land (25).

Op de prachtige kaart van 12 mei 1641 staat de kerk in zuidaanzicht. Het hogere middeleeuwse koor met de daaraan gebouwde sacristie steekt duidelijk boven de dwarsbeuk en het schip uit. De vierhoekige toren heeft galmgaten, de westgevel en de zuidgevel hebben geen toegang. Het kerkhof is afgesloten en is alleen toegankelijk langs de zuidkant (26).

4. ONDERHOUDSWERKEN VAN 1694-1725

In de laatste jaren van de 17de eeuw en het begin van de 18de eeuw kunnen de kerkmeesters slechts de meest noodzakelijke onderhoudswerken laten uitvoeren. Om uit de steeds weerkerende geldnood te komen,

1643-1651, 1660 en 1662-1663.

(25) R.A.G., *Sint-Pietersabdij*, 2de reeks 131. Perkamenten kaartboek uit 1634 met de bezittingen van de abdij in Vlaanderen, ongefolieerd en niet gepagineerd, blad Smeerebbe.

(26) R.A.G., *Kaarten en Plannen*, 1148. Gekleurde kaart van 12 mei 1641 door landmeter De Grave in opdracht van de administrator van de Sint-Pietersabdij met de eigendommen van de abdij te Smeerebbe.

gebruiken ze dankbaar particuliere schenkingen.

Antoinette Ooghe, de weduwe van Gillis Van De Weghe, pachter op het hof te Berchem, leent op 14 april 1699 een som van 68 gulden aan de kerk en de armen tegen een jaarlijkse rente van 6,25 % *in den tijde dat die inden noot ende onvoorsien van gelde waeren* (27).

Franse soldaten, die door het land trekken, bestelen de kerk in 1674. Twintig jaar later breken ze, op zoek naar kostbaarheden, een graf open vóór het altaar en nemen de grafsteen weg. In 1697 herhalen ze dezelfde grafschennis en slaan ze de glasramen stuk boven het hoogaltaar en aan de noordzijde van de kerk. Een jaar later is het graf nog niet hersteld, ondanks het aandringen van pastoor Balthazar Pitteurs bij de kerkontvanger (28).

Met de lening van de weduwe Ooghe kunnen de kerkmeesters in 1702 toch schilder Adriaan Henssens (Hijnssens) betalen voor 47 dagen werk. Serapion Van Achter bouwt in 1704 het hoogzaal en voert herstellingen uit aan het altaar en aan een kast in de sacristie; Nicolaas en Adriaan Cobbaert herdekken het koor en op het kerkhof worden nieuwe doornstruiken en haagbeuken geplant (29).

In 1719 is de aartsbisschop van Mechelen in Smeerebbe. Hij stelt er met eigen ogen, — *ocularis testis est*, de echt miserabele toestand van de kerk vast. Ze bezit nauwelijks het nodige voor de eredienst; meestal gebruikt de pastoor de ornamenten van Idegem, die, zo meent men toch in Smeerebbe, aan hun kerk toebehoren (30).

5. ONDERHOUDSWERKEN VAN 1751-1752

De onderhoudswerken van 1751-1752 kaderen in het monsterproces dat de mondig geworden dorpsgemeenschap van Smeerebbe in 1740 begint tegen de abt van de Sint-Pietersabdij te Gent om de prelaat als heffer van de grote tienden in het dorp tot financiële bijdragen te dwingen in het herstel van de parochiekerk (31).

(27) R.A.R., *Boelare*, 244. Kerkrekening 1705-1708.

(28) R.A.G., Bisdom, M 8. Verslag van de dekanale visitaties over de jaren 1674, 1694-1698.

(29) R.A.R., *Boelare*, 244. Kerkrekeningen van 1694-1704 en 1705-1708.

(30) R.A.G., *Bisdom*, M 17. Vragenlijst met antwoorden over de staat van de parochies in het aartsbisdom Mechelen, Smeerebbe, f. 186-186v.

(31) Over de tienden ook *supra, noot 2.*
R.A.R., *Land van Aalst*, 9802. Procesbundel over de jaren 1740-1784. De inwoners van Smeerebbe steunen hun eis op een gunstige uitspraak voor de kerkmeesters van Sint-Martinus te Aalst, die in een gelijkaardige zaak de abdijen van Affligem en van Vorst als heffers van de grote tienden tot financiële tussenkomst kunnen dwingen bij herstellingen aan de Sint-Martinuskerk (13 okt. 1731).
Een nieuwe inventaris van het archief van het Land van Aalst wordt momenteel samengesteld door dr. H. Van Isterdael. Het aangehaalde nummer *9802* betreft een voorlopig nummer; met dank aan H. Van Isterdael voor zijn gewaardeerde medewerking.

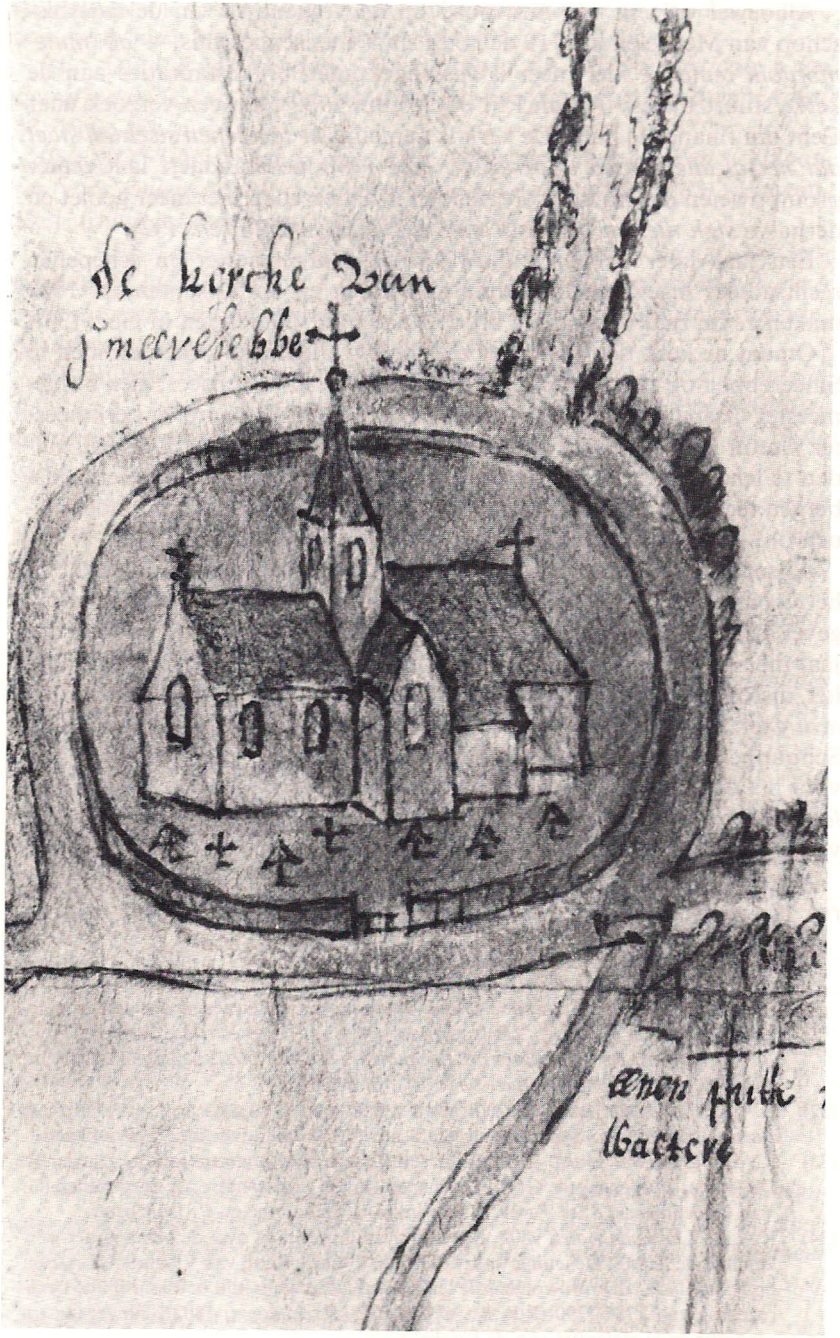

De kerk van Smeerebbe op een kaart van 12 mei 1641 (R.A.G., *Kaarten en Plannen*, 1148).

Alhoewel volgens een antwoord op de vragenlijst van de aartsbisschop van Mechelen in 1719 de abdij sinds mensenheugnis, — *ab immemorabili tempore* niet meer is tussengekomen bij restauraties aan de kerk, stuurt baljuw Anton Pijl op 18 juni 1739 toch een verzoek naar Gent om financiële hulp. De kerk is namelijk *in soo eenen slechten staet dat het al alle canten doorregent*. Abt Philippe Standaert laat echter prompt weten dat hij de grote tienden in Smeerebbe niet meer geniet en derhalve *sigh niet en bemoeijt met dus danighe affairens* (32).

Een jaar later hebben baljuw, meier, burgemeester en schepenen rechtsadvies ingewonnen bij hun advocaten en op 27 september 1740 maken ze de zaak aanhangig bij de Raad van Vlaanderen in Gent (33).

Omdat de kerk tien jaar later zeer bouwvallig is geworden en men in Smeerebbe nog steeds wacht op een uitspraak in het proces, zien burgemeester Gaspard Rollier, schepen Anton De Landtsheere en kerkmeester Anton De Spiegeleire zich verplicht om op 5 augustus 1752 350 gulden te lenen bij Anne-Marie Josephine De Bremmaecker uit Geraardsbergen tegen een jaarlijkse rente van 14 gulden (34). Het geld moet dienen om de dringende herstellingen van 1751 en 1752 te betalen.

Al sedert 1748 moet volgens de deken het koor hersteld worden. In het voorjaar van 1750 dreigt bovendien de zuidelijke hoek van de voorgevel in te storten. De leenmannen van Boelare laten op 14 juli van dat jaar meester-metser Jacob Gernier komen om de kosten te ramen. Naast het instortingsgevaar van de hoek liggen er volgens hem *twee roten arduynen* los aan het koor bij de sacristie. Meester-timmerman Jacob Schouppe uit Smeerebbe zelf meent dat er 1100 voet planken nodig zijn voor het dak; hij kan niet zeggen of er *geen kepers of ander hout en sullen manckeren*. Schaliedekker Jan-Baptist Cobbaert uit Geraardsbergen voorziet 10.000 leien (35).

Metser Gernier laat in 1751 de noodzakelijkste herstellingen uitvoeren. De werken aan het dak worden pas vanaf 6 augustus 1752 betaald

Over de verplichtingen van de heffers van de grote tienden tegenover de parochiekerken leze men J. Staes, *L'Entretien des églises et des presbytères dans les Pays-Bas autrichiens: les obligations des décimateurs et l'édit du 25 septembre 1769*, in: *Revue d'histoire ecclésiastique*, 32 (1987), p. 509-543.

(32) R.A.R., *Land van Aalst*, 9802. Brieven van 18 juni 1739 door baljuw A. Pijl van Boelare aan abt Ph. Standaert en van 3 nov. 1739 aan advocaat (?) Schokkaert.

(33) R.A.R., *Land van Aalst*, 9802. Brief van 27 sep. 1740 ondertekend door meier P. De Vuijst, burgemeester G. Snel, schepen A. De Landtsheere, J. De Mulder, G. Van Oudenhove, L. De Turck, P. Caijman, J. Schouppe en P. De Coster.

(34) R.A.R., *Land van Aalst*, 9802. Rekening van 6 juni 1761 over de betaling der werken met de lening. De lening was toegestaan door de Raad van Vlaanderen in Gent op 5 aug. 1752. Ze werd volgens de leningsacte, als bewijsstuk bewaard bij de kerkrekening van 1788-1790 (R.A.R., *O.G.A. Geraardsbergen*, 1802), aangegaan *tot reparatie ende resteratie van de kercke*.

(35) R.A.R., *Land van Aalst*, 9802. Raming van de werken, als bewijsstuk gevoegd bij de procesbundel van 1740-1784.

met het geld van juffrouw De Bremmaecker. Eind oktober staat er een nieuwe haan op de toren (36).

Een kaart van 17 maart 1766 toont hoe het uitzicht van de kerk al die tijd onveranderd is gebleven door alle onderhoudswerken heen. Ten noorden van de kerk is er wel een grote hoeve gebouwd, het huidige Olmenhof; ook wordt er pas dan vanaf de kerk een rechtstreekse verbindingsweg naar het hof te Berchem gelegd (37).

6. DE VERBOUWING IN 1792

In de gunstige conjunctuur van de laat-Oostenrijkse periode in het land en naar het voorbeeld van verbouwingen aan de kerken in de naburige parochies denkt men ook in Smeerebbe aan het vergroten van de parochiekerk (38).

De kerkmeesters hopen nog steeds via rechterlijke weg aan de nodige fondsen te komen voor de realisatie van de plannen. Het decreet van keizerin Maria Theresia op 25 september 1769 om de tiendenheffers te verplichten tot onderhoud van de kerken en de betekening ervan aan de Sint-Pietersabdij moet hen in het verderzetten van het proces hebben gesterkt (39).

Hoe dan ook, de zaak wordt in 1754, 1761 en 1770 nogmaals hernomen met de uitdrukkelijke eis dat de abdij *sal worden gecondemneert de prochiekerke van Smeirebbe te doen repareren ende stellen in behoorlijken staete* (40).

In het voorjaar van 1781 gaat burgemeester Henri Van Crombrugghe persoonlijk naar Gent *om affairens tot het maecken van de kercke* (41).

(36) R.A.R., *Boelare,* 246. Bewijsstuk bij de kerkrekening van 1746-1748 (autograaf van J. Gernier); J. Gernier was op 2 juli en 11 nov. 1750 in Smeerebbe geweest voor de raming der kosten.

(37) R.A.G., *Kaarten en Plannen*, 1151. Kaart voor het rechtmaken van de weg Geraardsbergen-Aalst ter hoogte van Smeerebbe door de Gedeputeerden van het Land van Aalst, met toestemming van de baron van Boelare.

(38) Het betreft hier verbouwingen aan de naburige kerken van Ophasselt (1777), Schendelbeke (1777), Idegem (1783) en Steenhuize (geplande nieuwe kerk in 1791). Daarover J. De Brouwer, *Bijdrage tot de geschiedenis van de kerkelijke instellingen en het godsdienstig leven in het Land van Aalst tussen 1621 en 1796,* Dendermonde, 1975, p. 403 e.v. en L. Beeckmans — M. Cock, *Eene nieuwe prochiekerke. Steenhuize. 150e verjaardag van de kerkwijding 1839-1989*, p. 5.

(39) Men leze *supra, noot 31.* Na het uitputten der eigen middelen van de parochie werden de tiendenheffers verplicht om financieel te helpen (J. Staes, *L'Entretien des églises*, p. 510).

(40) R.A.R., *Land van Aalst*, 9802. *Suppersolutien* gegeven te Gent op 23 maart 1770; kopie ervan in R.A.G., *Sint-Pietersabdij*, 2de reeks 1468.
Door een edict van keizer Jozef II wordt de abdij op 25 sept. 1772 verplicht bij te dragen voor het onderhoud der kerken in de dorpen waar ze grote tienden heeft (Biblioheek Universiteit Gent, handschrift, G 11201,1, f. 162 en G. Berings-C. Van Simaey, *Abbaye de Saint-Pierre au Mont-Blandin à Gand*, p. 151*).

(41) R.A.R., *O.G.A., Geraardsbergen*, 1801. Kerkrekening van 1779-1781.

Hij stelt op 17 februari 1785 al de processtukken van de voorbije jaren aan de abt ter hand en krijgt ze een maand later terug. De abt oordeelt nogmaals dat hij niet verplicht is om voor Smeerebbe de *clijne kercke t'erbauwen ofte te vergrooten* (42).

Ondertussen echter hebben de kerkmeesters zelf voldoende geld verworven. Het bestuur van het Land van Aalst betaalt in augustus 1788 twee kapitalen van 250 en 105 gulden terug en bij de buitengewone inkomsten van de kerkrekeningen vallen in die jaren telkens weer de hoge omgehaalde sommen op. De rekening van 1785-1787 sluit aldus met een batig saldo van 1568 gulden (43).

De kerkrekening van 1788-1790 wordt ook dan ook aan de ontvanger van de Sint-Pietersabdij voorgelegd; volgens hem moeten er 900 gulden uit het batig slot aan burgemeester Van Crombrugghe worden gegeven voor *het erbauwen der kerke*. Daarmee worden alvast de werklieden betaald; al de bouwmaterialen, voor een bedrag van meer dan 2000 gulden, wil de abdij zelf bekostigen. Dit blijkt de uiteindelijke beslissing in een proces dat bijna een halve eeuw had aangesleept (44).

De verbouwing van de kerk is in 1790 heel dringend geworden. De deken meent dat het schip, de toren en de sacristie alleen nog kunnen afgebroken worden. Bij zijn volgende bezoek verklaart de burgemeester dat de werken in 1792 zullen beginnen onder leiding van de architect van de Sint-Pietersabdij (45).

In het spoor van architect Jacob Van Gastel komen ook meestermetser Jan-Baptist De Meyer van Zwijnaarde en Philippe De Malieue, een meester-schaliedekker van Kruishoutem, mee naar Smeerebbe. De afbraak van de oude kerk begint op 11 juni 1792 met het afnemen der oude leien. In de daarop volgende maanden worden er eiken balken, planken, vorstpannen, arduin, 15.000 stenen en 31.500 leien verwerkt. De ruwbouw is eind 1792 klaar; aan de *wercklieden van onser kercke* betaalt burgemeester van Crombrugghe op 2 december 628 gulden en 2 stuivers uit.

In het volgende jaar volgt de verdere afwerking. De uitgaven vermelden de levering van kalk, loodwit, stenen en haar voor het plakwerk. Tegen de zomer krijgt het *werckvolck* nogmaals 272 gulden en 18 stuivers. Eind 1793 wordt de vergulde haan op de toren geplaatst; in de lente van 1794 effent men nog het kerkhof en plaatst Jan-Baptist Cattaneur

(42) R.A.G., *Sint-Pietersabdij*, 2de reeks 1468. Bewijsstuk afgeleverd door abt. G. Seiger op 17 maart 1785.

(43) R.A.R., *O.G.A. Geraardsbergen*, 1801. Kerkrekening van 1785-1787.

(44) R.A.R., *O.G.A. Geraardsbergen*, 1801. Kerkrekening van 1788-1790. Met de 900 gulden worden alleen de werklieden betaald (cfr. foto 5); de kwijtschriften van de leveringen der bouwmaterialen worden overgemaakt aan de Sint-Pietersabdij en uitbetaald door burgemeester Van Crombrugghe.

(45) R.A.G., *Sint-Pietersabdij*, 2de reeks 1471. Kwijtschrift over de bedoelde werken.

het glas in de ramen (46).

De eerste tekening van de nieuwe kerk wordt in 1804 in opdracht van burgemeester Van Crombrugghe gemaakt. Het is een éénbeukig gebouw van drie traveeën zonder dwarsbeuk en vieringtoren; de klok hangt voortaan in een westtoren. In deze voorstelling zijn het middeleeuwse koor en de sacristie niet afzonderlijk getekend en heeft de kerk ook een niet uitgevoerde toegang in de zuid-oostelijke hoek van het schip.

Eveneens ontbreekt de vierde travee van het kerkschip, die in de uiteindelijke vorm van de kerk rond de toren werd gebouwd (47).

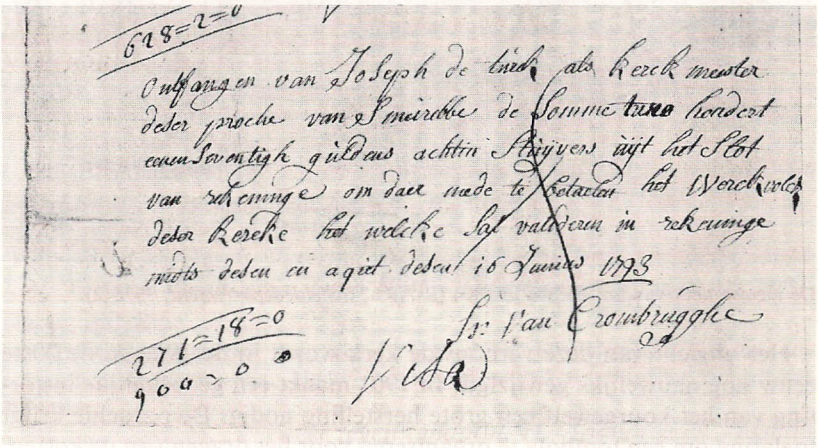

Burgemeester Henri Van Crombrugghe betaalt het *werckvolck deser kercke* op 16 juni 1793 (R.A.R., *O.G.A. Geraardsbergen*, 1802. Bewijsstuk bij de kerkrekening van 1791-1793).

Ontfangen van Joseph de turck als kerck meester deser proche van Smeirebbe de somme twee hondert eenenseventigh guldens achtin stuijvers uijt het slot van rekeninge om daer mede te betaelen het werckvolck deser kercke het welcke sal valideren in rekeninge midts desen en aqiet desen 16 junius 1793.

h. van Crombrugghe

In de linkerbovenhoek staat de som van het vorige kwijtschrift (618 gulden en 2 stuivers voor de betaling van de werklieden op 2 december 1792). Links onderaan zijn de twee sommen samengeteld tot 900 gulden. Onderaan in het midden staat het visum (*visa*) van de griffier.

(46) R.A.G., *Sint-Pietersabdij*, 2de reeks 1471. Kwijtschriften over de bedoelde werken; R.A.R., *O.G.A. Geraardsbergen*, 1802. Kwijtschrift over de bedoelde werken;

(47) R.A.G., *Scheldedepartement*, 3878/2. Kaart van 16 nivose jaar 12 (7 jan. 1804) om te bewijzen dat negen huizen van Smeerebbe die parochiaal bij Vloerzegem horen, eerder bij de parochie Smeerebbe aansluiten (cfr. foto 6).

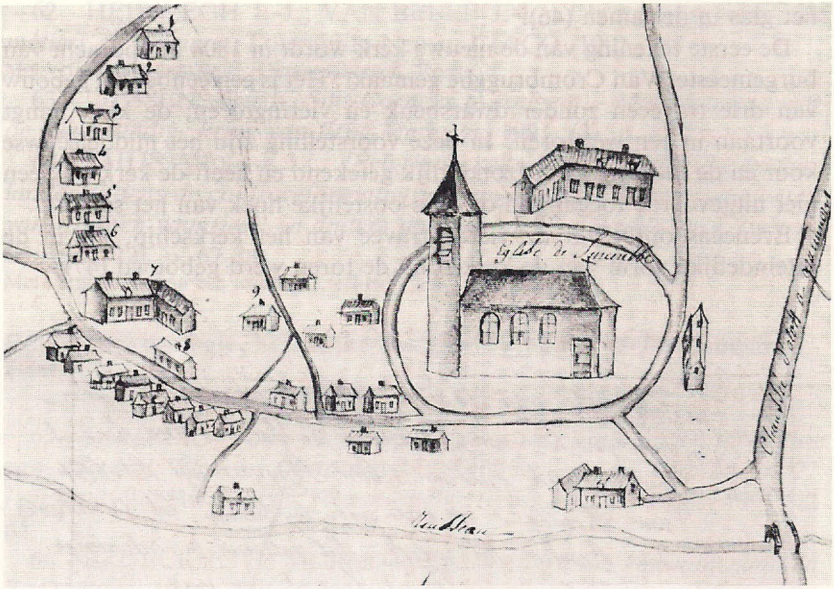

De nieuwe kerk van Smeerebbe in 1804 (R.A.G., *Scheldedepartement*, 3878/2).

Het uitzicht van deze verbouwde kerk wordt in de 19de en de 20ste eeuw nog nauwelijks gewijzigd. In 1901 maakt een gedeeltelijke instorting van het koorgewelf een grote herstelling nodig. De parochie krijgt toelating om een tombola te organiseren voor het dragen van de kosten, die uiteindelijk 5191,57 fr. bedragen (48). In 1911 vernieuwt de firma J. De Weirdt uit Rozebeke negen vensters en het herstel van het dak in 1973, — de kerkfabriek verkoopt daarvoor twee percelen grond, — loopt op tot 263.854 fr. (49)

Zo verwierf Smeerebbe nog juist voor de Franse Tijd het land grondig zou hervormen, een nieuwe dorpskerk die tot op heden onveranderd is gebleven. Ze was gebouwd door de inzet van een lokale gemeenschap, die doorheen de wisselende loop der jaren met bescheiden middelen aan een eigen bidplaats gehecht bleef.

Marcel Cock
Pijlekaart 103
9506 Schendelbeke

(48) A(rchief)P(astorie)S(meerebbe-Vloerzegem), *liber memorialis*. Aantekeningen van 1901-1905; Bisdomarchief Gent, *Parochie Smeerebbe-Vloerzegem*, II, 40. Aanvraag en toelating van de tombola door de Bestendige Deputatie van de provincie Oost-Vlaanderen.

(49) R.A.R., *M.G.A. Smeerebbe-Vloerzegem*, voorlopig nummer 466. Herstellingswerken aan de kerk volgens het lastenboek 22 feb. 1911; A.P.S., *liber memorialis*. Aantekening van 1973; de werken aan het dak werden uitgevoerd door de firma J. De Blander uit Meerbeke.

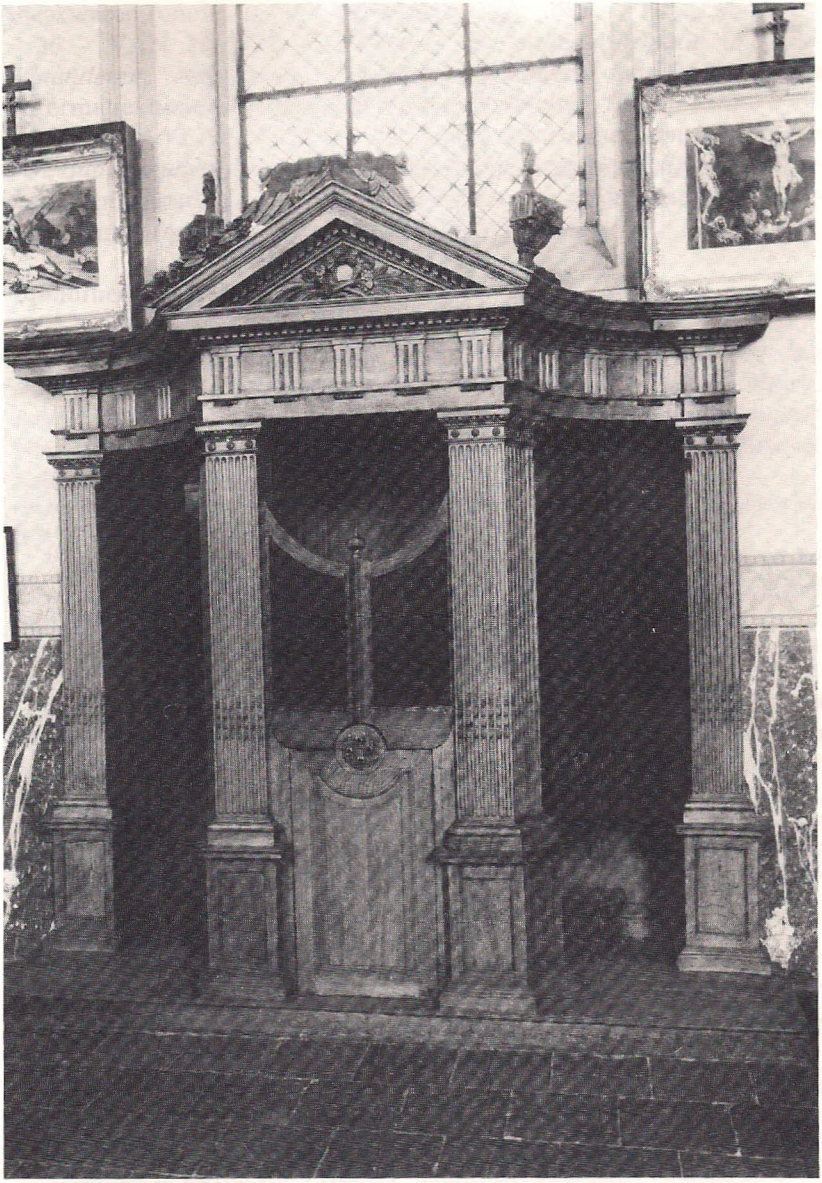

Nieuwe biechtstoel in de verbouwde kerk (foto M. Cock).

Op 26 juli 1794 ontvangt Jan-Baptist Risseliu 200 gulden voor de levering van een nieuwe biechtstoel in de verbouwde kerk (R.A.R., *O.G.A. Geraardsbergen*, 1802. Bewijsstuk bij de kerkrekening van 1791-1793). De biechtstoel is in de noordelijke muur van de beuk ingebouwd. Ook in de zuidelijke muur van de beuk werd bij het bouwen van de kerk een nis uitgespaard voor het plaatsen van een biechtstoel, die uiteindelijk niet werd aangekocht. Vóór en in de nis werd de 18de-eeuwse preekstoel geplaatst.

BIJLAGE

Overzicht van de werken aan de kerk in 1751-1752 (1)

naam	datum uitbetaling	beroep/uitgevoerd werk
1. Boxtael J.	21 juli 1751	metselwerk
2. Cleirens D.	6 aug. 1752	levering leien
3. Cobbaert J.-Bpt. (Geraardsbergen)	—	meester-schaliedekker
4. De Bolster J.	6 nov. 1752	levering lood
5. De Spiegeleir A.	10 sep. 1752	levering bier
6. Duider P.	21 sep. 1751	metselwerk
7. Gerardi G.	22 okt. 1752	vergulden haan en bol
8. Gernier J. (Geraardsbergen)	21 sep. 1751	meester-metser
9. Schouppe F. (Smeerebbe)	15 sep. 1752	meester-timmerman
10. Schouppe J. (Smeerebbe)	15 sep. 1752	meester-timmerman
11. Trawielder M.	21 sep. 1751	metselwerk
12. Vanden Eynde J.	28 aug. 1752	levering boom
13. Vander Schueren J.	20/21 sep. 1752	levering ijzerwerk
14. Vanden Stock J.	20 okt. 1752	levering haan en bol.

Overzicht van de werken aan de kerk in 1792-1794 (2)

1. Bert J.	10 dec. 1793	vergulden haan en bol
2. Buys J. (3) (Oudenaarde)	—	levering kalk
3. Carlier A.	23 aug./ 1 sep. 1792	levering 2 eiken balken
4. Cattaneur J.-Bpt.	13 aug. 1794	glazenier
5. Coppens P.	27 juni 1793	zinkwerken
6. De Backer J.	13 dec. 1792	levering planken
7. De Cock F.	—	vervoer kalk
8. De Malieue Ph. (Kruishoutem)	11/16 juni 1792	meester-schaliedekker
9. De Meyer J.-Bpt. (Zwijnaarde)	29 nov. 1792	meester-metser
10. Des Enfants C. (Aalst)	15 aug. 1793	levering stenen
11. De Smet F. (Parike)	31 mei 1793	vervoer kalk
12. De Spiegeleir A.	10 sep. 1792	levering planken
13. De Vos J. (Mater)	10 sep. 1792	vervoer met vier paarden
14. De Vos P.	20 sep. 1792	levering vorstpannen
15. Dooms A. (Geraardsbergen)	2 okt. 1792	loodgieter
16 Foucart F. (4)	21 aug. 1793	levering hout
17. Heerrewegen B.	—	slijpen beitels steenkappers
18. Maquestiau L.	9 sep. 1792	levering leien
19. Pollaert J.-Bpt.	5 sep. 1792	levering eiken balk

20. Prove J.-Bpt.	11 jan. 1794	levering boom
21. Rens J.-Bpt. (Geraardsbergen)	5 juli/ 24 sep. 1793	levering loodwit
22. Risseliu J.-Bpt.	26 juli 1794	levering biechtstoel/ herstel communiebank
23. Saligo S.	27 mei 1793	levering kalk
24. Speliers J.-Bpt. (Ename)	31 mei 1793	levering kalk
25. Teirlinck J.-Bpt.	17 sep. 1792	levering kalk
26. Van Crombrugghe H.	1 juni 1793	vervoer
27. Van Der Perren L. (Ninove)	2 sep. 1792	levering leien
28. Van Gastel J.	29 nov. 1792	architect
29. Van Liefferinge J.-Bpt.	1 okt. 1792	levering planken
30. Van Lil J.-Bpt.	1 juni 1793	vervoer
	10 mei 1794	levering stenen
31 Van Schoors J.	16 aug. 1792	levering eiken balk
32. Vierendeel A.	6 sep. 1792	levering arduin
33. Weverbergh J.	21 dec. 1793	levering wit en grauw haar.

(1) R.A.R., *Boelare*, 246, Kerkrekening van 1746-1748. Kwijtschriften van 13 nov. 1752/8 jan. 1752.
R.A.R., *Land van Aalst*, 9802. Rekening van 6 juni 1761 over de betaling der werken met de lening van 350 gulden bij Anne-Marie Josephine De Bremmaecker (5 aug. 1752).

(2) R.A.R., *Sint-Pietersabdij Gent*, 2de reeks 1471. Kwijtschriften bij de verbouwing van de kerk.
R.A.R., *O.G.A., Geraardsbergen*, 1801. Kerkrekening van 1791-1793.

(3) Kwijtschrift ondertekend door Bernardine, dochter van Judocus Buys.

(4) Françoise Foucart is econome van de abdij van Beaupré in Grimminge.

INHOUDSTAFEL JAARGANG 1992

D. VAN DE PERRE en R. VAN HAUWE
De geschiedenis van Denderwindeke.
Deel II. De middeleeuwse heren (ca. 1100-1487) 1-62

D. VAN DE PERRE
Margareta van Ledeberg: De vermeende zuster van Jan van Wedergrate en de kwestie van de erfopvolging van Wedergrate in 1445 63-70

J. DE KEMPENEER
De onverschrokken abdis van Beaupré (1777) 71-72

F. VAN CAMPENHOUT
Hilaire Gravez. Portret van een Vlaams-nationalist. Gijzegem 1889 - Aalst 1974 73-110

K.G. VAN ACKER
Een vroegmiddeleeuws domein: Schelderode-Merelbeke of Krombrugge 111-118

D. VAN DE PERRE
Architect Leonardus van Langenhove uit Welle (1666-1721) 119-130

W. VERNAEVE
Naar aanleiding van een nieuwe vertaling van A. Cavalie Mercer's ,,Journal of the Waterloo Campaign'' 131-134

J. DE KEMPENEER
Enkele Aalsterse sprokkelingen 135-140

J. DE KEMPENEER
Altaarwijdingen door aartsbisschop Boonen in Het Land van Aalst 141-144

D. PODEVIJN
Brieven van Charles Woeste aan Jean Baptiste en Romain Moyersoen, 1874-1921 145-202

L. DE RIJCK
Volksvertegenwoordiger Charles Woeste. Belangenvermening van politiek en zakenleven 203-226

J. DE KEMPENEER
Een kapel te Ninove, Denderwindeke en Nederbrakel 227-228

G. VANDE WINKEL
Bibliografie van de geschiedenis van het Land van Aalst 1991 229-296

M. COCK
De Sint-Amanduskerk van Smeerebbe. Een bouwgeschiedeni s 297-312

ERRATA JAARGANG 1992

p. 23: laatste regel, lees 1248 i.p.v. 1238.
p. 123: voetnoot 11, lees *solemnavi* i.p.v. solemnitavi en *discalceatorum* i.p.v. discalecatorum.
p. 144: de altaarwijding van 6 november 1625 betreft *Nukerke* (bij Ronse) en niet Nieuwerkerken (bij Aalst). In het origineel staat *„Nieukercke"*.

Marcel Cock
Pijlekaart 103
9506 Schendelbeke

HET LAND VAN AALST
LOSSE NUMMERS
OUDE JAARGANGEN

Een los nummer vanaf jaargang 1991 kost 200 fr.
Een enkel nummer vóór 1991 kost 150 fr., een dubbel nummer 250 fr.
Een volledige oude jaargang kost 600 fr.

De verzending gebeurt na storting van het verschuldigde bedrag op rekeningnummer 001-0561340-77 van Het Land van Aalst, Oude jaargangen, Tulpstraat 1, 9308 Aalst-Hofstade, tel. (053) 70 21 79.

Alle jaargangen zijn nog in voorraad, uitgezonderd de onderstaande, waarvan nog slechts de aangeduide nummers beschikbaar zijn:

1949 (1) nummers 5-6
1950 (2) uitverkocht
1951 (3) uitverkocht
1952 (4) nummer 2
1953 (5) uitverkocht
1954 (6) nummers 3-4-5-6
1957 (9) nummers 1-3-4-5
1958 (10) nummers 3-4-5-6
1959 (11) uitverkocht
1960 (12) nummers 2-5-6
1961 (13) nummers 2-3-4-5-6
1962 (14) nummers 3-4-5-6
1965 (17) nummers 1-2-5-6
1966 (18) nummers 4-5-6
1967 (19) nummers 1-5-6
1976 (28) nummers 1-3-4
1977 (29) nummers 1-3-4-5-6
1979 (31) nummers 1-2-4-5-6
1983 (35) nummers 2-3-4-5-6
1988 (40) nummers 2-3-5-6
1989 (41) nummers 2-3-4-5-6

NOG BESCHIKBAAR:

G. Van Bockstaele
De Hunnegemkerk te Geraardsbergen in kaarten en plannen - 1988: 25 fr.
De abdijen van het Land van Aalst en het tweede hervormingsplan van Jozef II (1785) - 1988: 25 fr.

W.L. Braekman
,,Disorders ende confusien'' bij de kermisprocessie te Aalst in 1677 - 1988: 25 fr.

M. Cock
Het veertigjarig jubileum van ,,Het Land van Aalst'' - een viering - 1988: 25 fr.

P. Praet
Armoede te Aalst tijdens de 19de eeuw - 1988: 50 fr.

G. Van Bockstaele
Gids voor een werkbezoek aan de koninklijke bibliotheek Albert I te Brussel - 1991: 100 fr.

(Per bestelling, 20 fr. toevoegen voor portonkosten)

Herman van Isterdael e.a., Bibliografie van de Gemeenten van het Land van Aalst (1950-1983). 2 banden - 915 blz.: 1.200 fr. (gebeurlijk te verhogen met 70 fr. portonkosten). Kaart van het voormalige ,,Land van Aalst'' (1596) - Horenhault - kleurendruk - 1988: 1.000 fr.

Inhoud

JAARGANG XLIV - 1992 - NUMMER 4

GEORGES VAN WINKEL
Bibliografie van de geschiedenis van
het Land van Aalst 229-280
AUTEURSREGISTER 281-285
PERSONENREGISTER 286-288
TOPOGRAFISCH REGISTER 289-293
INHOUD BIBLIOGRAFIE 1991 294-296
M. COCK
De Sint-Amanduskerk van Smeerebbe
Een bouwgeschiedenis 297-312
BIJLAGEN 313-314

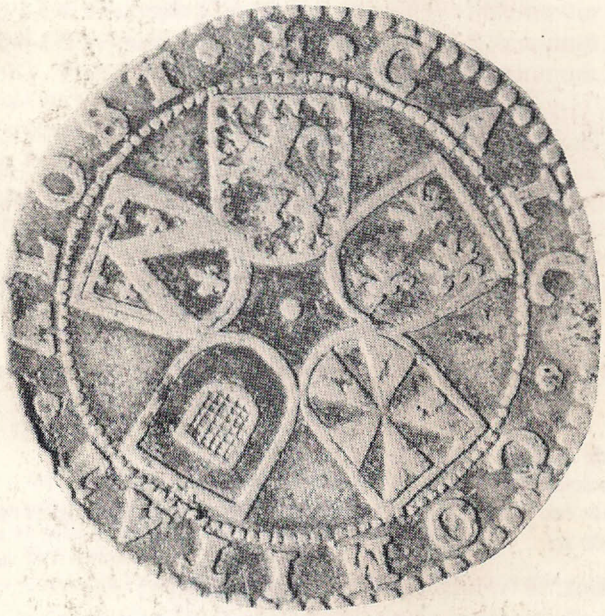

1992